

Nr 65.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift), m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 19 oktober 1951 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 220, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift); samt
- 2) förordning med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.

Rörande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här nämnas följande.

I propositionen lämnas en redogörelse för det aktuella ekonomiska läget, byggd på inom konjunkturinstitutet verkställda undersökningar, och angivas riktlinjerna för den fortsatta ekonomiska politiken.

I syfte att begränsa den rådande starka investeringsverksamheten föreslås i propositionen, att en särskild avgift (investeringsavgift) skall erläggas till staten av den, som under åren 1952 och 1953 verkställt vissa investeringar inom någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet eller rörelse. Avgiften skall utgå med 10 procent av kostnaden för avgiftspliktiga investeringar.

Inom förvärvskällan rörelse föreslås investeringsavgift skola utgå bl. a. vid investeringar i byggnader i rörelsen samt vidare för investeringar i maskiner och andra för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda inventarier, som ha en varaktighetstid av minst tre år. Beträffande förvärvskällan jordbruksfastighet föreslås avgift skola uttagas vid investeringar i ekonomibyggnader samt i maskiner och andra döda inventarier av minst tre års varaktighet.

Till avgiftspliktig investering hänföres ny-, till- och ombyggnad, reparation och underhåll av byggnad, nyuppsättning och ersättningsanskaffning av inventarier samt förbättringsåtgärder utöver normalt underhåll å inventarier. När det gäller investeringar inom förvärvskällan rörelse äro även grundförbättring å fastighet och i vissa fall köp av byggnad att hänföra till avgiftspliktiga investeringar.

Personbilar och motorcyklar skola, med hänsyn till den föreslagna sär-

skilda 10-procentiga skatten vid tillverkning och import av sådana fordon, icke omfattas av avgiftsplikt. Även i övrigt äro undantag och modifieringar stadgade i olika hänseenden. Bl. a. gäller att vid reparation av byggnad skall såsom investeringskostnad anses beträffande jordbruksfastighet allenast den del av reparationskostnaden som överstiger en procent av det taxerade *jordbruksvärdet* och beträffande rörelse allenast den del av reparationskostnaden som överstiger två procent av *byggnadsvärdet*. Varje avgiftspliktig äger avräkna ett avgiftsfritt bottenbelopp av 10 000 kronor.

Investeringsavgift föreslås icke skola utgå vid investering i varulager. I stället föreslås en viss begränsning i rätten att vid inkomsttaxeringen nedskryva varulager vid lagerökning. Dessa bestämmelser avses skola gälla vid inkomsttaxeringarna åren 1953 och 1954.

De ovannämnda författningsförslagen äro av följande lydelse:

1) F ö r s l a g
till
förordning om särskild avgift vid vissa investeringar
(investeringsavgift).

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Fysisk eller juridisk person, som under beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1953 eller 1954 verkställt investering av nedan angivet slag inom någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse och som icke är frikallad från skyldighet att erlagga sådan skatt för inkomst av samma förvärvskälla, skall i enlighet med vad i denna förordning sägs till staten erlagga en särskild avgift (investeringsavgift).

Från avgiftsskyldighet som i föregående stycke sägs frikallas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen, Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, Svenska skifferoljeaktiebolaget, Svenska spannmålsaktiebolaget, Aktiebolaget Svensk torvförädling, Aktiebolaget Ceaverken, Aktiebolaget Aerotransport och Aktiebolaget Atomenergi, så ock aktiebolag och ekonomisk förening däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet.

2 §.

Till sådan investering inom förvärvskällan *jordbruksfastighet*, som föranleder uttagande av investeringsavgift (avgiftspliktig investering), hänföres

a) i fråga om byggnad:

ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad till den del densamma användes för annat ändamål än bostadsändamål; samt

b) i fråga om maskiner och andra för jordbruksdriften avsedda döda inventarier med en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, när fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av jordbruk med äganderätt eller på arrende under förutsättning att tillgången i fråga nyttjats i det övertagna jordbruket. Ej heller skall investeringsavgift uttagas då fråga är om nyuppsättning som verkställts under det beskattningsår, då jordbruksfastighet förvärvats eller jordbruksarrende tillträtts.

3 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan *annan fastighet* hänföras

a) i fråga om fastighet med undantag för sådana till byggnad hörande fasta maskiner, som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde: grundförbättring å fastigheten, förvärv av byggnad genom köp eller därmed jämförligt fång, ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad, dock att — när investeringen avser personalbostäder — allenast utfört reparations- och underhållsarbete skall anses som avgiftspliktig investering; samt

b) i fråga om sådana vid a) avsedda fasta maskiner, som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll.

Vad ovan i denna paragraf sägs skall gälla allenast under förutsättning att fastigheten i den del, där investeringen gjorts, är upplåten till användning i rörelse, som bedrivs av någon med vilken den som bekostat investeringen måste anses vara i intressegemenskap, därvid tillika skall gälla att såsom avgiftspliktig investering skall anses vad som av investeringen är att hänföra till nyss angiven del av fastigheten.

4 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan *rörelse* hänföras

a) i fråga om för stadigvarande bruk i rörelse avsedd fastighet eller i och för rörelsen förhyrd eller eljest disponerad fastighet, med undantag för sådana till byggnad hörande fasta maskiner som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde:

grundförbättring å fastigheten, förvärv av byggnad genom köp eller därmed jämförligt fång, ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad, dock att — när investeringen avser personalbostäder — allenast utfört reparations- och underhållsarbete skall anses som avgiftspliktig investering;

b) i fråga om sådana maskiner och andra för stadigvarande bruk i rörelse avsedda inventarier ävensom sådana vid a) avsedda fasta maskiner, som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll; samt

c) i fråga om naturtillgångar såsom gruvor, stenbrott, m. m.:

sådan investering som avser fyndighetens exploaterande till den del kostnaden för investeringen icke vid inkomsttaxeringen omedelbart avdragits såsom kostnad i den löpande driften.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, då fråga är om köp av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning

att byggnaden och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse. Ej heller skall investeringsavgift uttagas, då fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av den rörelse eller rörelsegren, vari densamma utgjort tillgång för stadigvarande bruk.

5 §.

Har myndighet lämnat statligt bidrag eller lån eller ställt statlig lånegaranti för viss investering, skall denna icke anses som avgiftspliktig investering till den del kostnaden täckts av bidraget eller lånet eller genom utnyttjande av lånegarantien.

Har tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande av den avgiftsskyldiges åtgöranden oberoende anledning eller har tillgång tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, skall härav föranledd ersättningsanskaffning icke anses utgöra avgiftspliktig investering till den del kostnaden för den nya tillgången motsvarar uppuren ersättning för den förlorade eller avyttrade tillgången.

Ersättningsanskaffning i anledning av sådan skada genom jordskred, översvämning eller liknande händelse, varemot försäkringsskydd normalt ej meddelas, skall icke till någon del anses utgöra avgiftspliktig investering.

Investering som uteslutande eller väsentligen tillkommit för civilförsvars- eller beredskapsändamål är icke att anse såsom avgiftspliktig investering. Detsamma gäller investering i fastigheter och inventarier, som utnyttjas eller äro avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk kraft. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses förvärv av personbil, motorcykel eller sidvagn till motorcykel.

6 §.

Avgiftspliktig investering inom förvärvskällorna jordbruksfastighet, därest inkomsten därav icke beräknas efter bokföringsmässiga grunder, och annan fastighet skall anses hava verkställt, då den av investeringen föranledda utgiften betalats eller omkostnaden ägt rum, dock att förvärv av byggnad skall anses hava skett det beskattningsår då kontrakt om köpet undertecknats.

Beräknas vid inkomsttaxeringen inkomst av förvärvskälla efter bokföringsmässiga grunder, skall avgiftspliktig investering anses föreligga, då kostnaden för investeringen enligt allmänt vedertagen köpmannased bort i räkenskaperna upptagas såsom omkostnad eller på konto för färdigställda eller levererade tillgångar.

7 §.

Investeringsavgift skall — med undantag som i andra och tredje styckena sägs — beräknas på grundval av kostnaden för avgiftspliktig investering. Har för sådan investering använts virke, som uttagits ur egen fastighet eller tillgång, som varit avsedd för omsättning eller förbrukning i rörelse, skall i investeringskostnaden inräknas virkets eller lagertillgångens saluvärde.

Har vid sådant förvärv av tillgång, som utgör avgiftspliktig investering, såsom likvid eller dellikvid lämnats annan likartad tillgång, skall såsom investeringskostnad anses erlagd mellanskillnad.

När fråga är om avgiftspliktig investering i form av reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan jordbruksfastighet, skall som investeringskostnad anses allenast belopp, varmed reparationskostnaden överstiger en

procent för år räknat av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående jordbruksvärdet eller — därest i jordbruksvärde ingående värde å skogsmark uppgår till minst femtio procent av jordbruksvärdet — sistnämnda värde efter avdrag för skogsmarksvärdet. Beträffande avgiftspliktig investering i form av reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan annan fastighet, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av den del av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde, som belöper å sådan del av fastigheten som är upplåten till användning i rörelse på sätt i 3 § sägs. Avser avgiftspliktig investering reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan rörelse, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde.

Investeringskostnad för reparationer skall beräknas gemensamt för samtliga fastigheter inom varje särskild förvärvskälla.

Sammanlagda beloppet av kostnaderna för en avgiftsskyldigs avgiftspliktiga investeringar, beräknade på sätt i denna paragraf sägs, utgör den avgiftsskyldiges till investeringsavgift uppskattade investeringskostnad.

8 §.

Sedan från uppskattad investeringskostnad avdragits ett belopp av 10 000 kronor, utgör återstoden avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

9 §.

Beträffande handelsbolag, kommanditbolag, enkelt bolag, i 53 § 2 mom. kommunalskattelagen avsett rederi och s. k. gruvbolag gäller, att avgiftsbelagd investeringskostnad beräknas för företaget såsom sådant. Investeringsavgift påföres däremot de särskilda delägarna, envar med belopp som på honom belöper.

Äkta makar äro enligt denna förordning att anse som av varandra beroende avgiftsskyldiga.

10 §.

Investeringsavgiften utgör tio procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

Investeringsavgift skall anses som sådan speciell skatt, för vilken avdrag må åtnjutas vid inkomsttaxeringen; och skall i följd härav restituerad, avkortad eller avskriven sådan avgift, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, utgöra skattepliktig intäkt.

11 §.

Taxeringsförordningens bestämmelser angående taxering till statlig inkomstskatt skola i tillämpliga delar, med de avvikelser som nedan stadgas, lända till efterrättelse med avseende å taxering till investeringsavgift.

12 §.

1 mom. Till ledning för taxering till investeringsavgift skall fysisk eller juridisk person, som under beskattningsåret verkställt avgiftspliktiga investeringar för en kostnad överstigande sammanlagt 10 000 kronor, utan an-

maning vid den allmänna självdeklarationen foga en särskild på heder och samvete avgiven deklaration, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Även om den sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar icke överstiger 10 000 kronor, skall deklaration som i föregående stycke sägs utan anmaning avgivas av den, som drivit rörelse med omsättning under beskattningsåret överstigande 500 000 kronor, och av den, som ägt eller brukat jordbruksfastighet med större åkerareal än 50 hektar.

Skyldighet att avgiva deklaration för taxering till investeringsavgift föreligger icke för den som enligt vad i 1 § stadgas är undantagen från skyldighet att erlägga sådan avgift.

2 mom. Företag, som i 9 § första stycket avses och som jämlikt bestämmelserna i 1 mom. har att avgiva deklaration, skall utan anmaning för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig inkomstskatt, för envar delägare avgiva deklaration som nyss sagts, avseende hela företaget, med uppgift om den å delägaren belöpande andelen av för företaget beräknad avgiftsbelagd investeringskostnad.

3 mom. Annan än den, som är uppgiftspliktig på grund av bestämmelserna i 1 eller 2 mom., är pliktig att efter anmaning, inom tid som i anmaningen angives, avgiva deklaration som i 1 mom. sägs, dock att detta ej gäller den som enligt 1 mom. tredje stycket är undantagen från deklara-tions-skyldighet.

4 mom. Efter anmaning är envar, som enligt bestämmelserna i 1—3 mom. är skyldig avgiva deklaration, pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angives, meddela för taxering till investeringsavgift erforderliga uppgifter utöver dem, som lämnas i deklara-tions-formuläret.

5 mom. Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration för taxering till investeringsavgift skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna självdeklaration hava motsvarande tillämpning; dock skall, beträffande deklaration enligt 1 mom. här ovan, den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljden för underlåtenhet att avlämna självdeklaration inträda endast därest den avgiftsskyldige underlåtit att efterkomma anmaning att avgiva deklaration för taxering till investeringsavgift.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration i fall som avses i 2 mom. skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna uppgifter, varom förmåles i 34 § samma förordning, äga motsvarande tillämpning.

13 §.

Taxering till investeringsavgift sker i den kommun, där den avgiftsskyldige skall taxeras till statlig inkomstskatt, och verkställas av vederbörande taxeringsnämnd.

Därest taxeringsnämnd, på grund av att deklaration för taxering till investeringsavgift trots anmaning icke avgivits eller att utredning icke kunnat verkställas, beträffande viss avgiftsskyldig underlåtit att verkställa taxering till investeringsavgift eller åsatt taxering, som av nyss angiven grund kan antagas vara felaktig, åligger det taxeringsnämndens ordförande att senast den 15 juni eller, såvitt angår Stockholm, den 30 juni under taxeringsåret lämna vederbörande taxeringsintendent skriftligt meddelande härom. Har länsstyrelsen medgivit utsträckning av den tid, inom vilken taxeringsnämnds arbete skall vara avslutat, må länsstyrelsen jämväl förordna om utsträckning av tiden för lämnande av ifrågakvarande meddelande.

Taxeringsintendent samt medlem av prövningsnämnd må jämväl efter

utgången av taxeringsåret framställa yrkande angående taxering till investeringsavgift.

14 §.

Deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning skall av vederbörande myndighet biläggas och åtfölja den självdeklaration, till vilken den anknyter. Vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration skall äga tillämpning jämväl beträffande handling, som enligt vad nu sagts skall biläggas självdeklaration.

15 §.

För taxering till investeringsavgift må granskning av avgiftsskyldigs bokföring enligt bestämmande i varje särskilt fall av taxeringsintendenten verkställas. Taxeringsförordningens föreskrifter skola härvid äga motsvarande tillämpning.

16 §.

1 mom. Beträffande besvär över taxering till investeringsavgift skola taxeringsförordningens föreskrifter om taxering till statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning med iakttagande av att besvärsrätt tillkommer den avgiftsskyldige och vederbörande taxeringsintendent.

2 mom. Äro för viss avgiftsskyldig besvär samtidigt anhängiga över taxering enligt denna förordning och enligt taxeringsförordningen, böra besvaren prövas i samband med varandra.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig inkomstskatt ändras eller påföres någon, skall samtidigt vidtagas därav betingad ändring i taxeringen till investeringsavgift.

17 §.

Har avgiftsskyldig i uppgift eller upplysning, som avgivits till ledning vid taxering till investeringsavgift, lämnat oriktigt meddelande eller har han, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning, och har därav föranletts, att han icke blivit taxerad till investeringsavgift eller att han blivit för lågt taxerad till sådan avgift, skall han eftertaxeras till investeringsavgift att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits statsverket.

Eftertaxering må icke ske senare än fem år efter det år, då taxeringen rätteligen bort av beskattningsnämnd i första instans verkställas. Har den avgiftsskyldige avlidit, åsättes taxeringen hans dödsbo, dock att sådan taxering icke må ske senare än två år efter utgången av det kalenderår, under vilket bouppteckning efter honom blivit ingiven för registrering.

18 §.

Har någon i samband med investering, som i 2—4 §§ sägs, vidtagit åtgärd, som kan antagas hava tillkommit i syfte att undgå eller erhålla lindring i taxering till investeringsavgift, skall taxering åsättas som om dylik åtgärd icke vidtagits.

19 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklARATION enligt denna förordning lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

20 §.

Uppbördsförordningens bestämmelser angående statlig inkomstskatt skola i tillämpliga delar gälla beträffande investeringsavgift, dock att sådan avgift icke skall upptagas å debetsedel avseende preliminär skatt.

21 §.

Av taxeringen till investeringsavgift föranledda särskilda kostnader bestridas av statsmedel.

22 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952.

I samband med ikraftträdandet av denna förordning skall följande iakttagas.

Till avgiftspliktig investering hänföres icke sådan investering i fastighet, för vars utförande byggnadstillstånd meddelats före den 1 juli 1951, därvid med byggnadstillstånd i förevarande sammanhang avses annat tillstånd än sådant som lämnats för fortlöpande reparations- och underhållsarbeten. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses inventarieförvärv, varom skriftligt avtal träffats före sagda dag.

Hava inventarier levererats eller arbeten slutförts före den 1 januari 1952, skall sådant inventarieförvärv eller sådant utfört arbete icke anses utgöra avgiftspliktig investering även om betalning härför skett efter utgången av år 1951.

Omfattar beskattningsår, för vilket taxering till investeringsavgift ifrågakommer, tid före den 1 januari 1952, skall investeringsavgiften utgå allenast å den del av den avgiftsbelagda investeringskostnaden, som proportionellt belöper på beskattningsåret i vad detta avser tiden efter den 31 december 1951. Kan den avgiftsskyldige visa, att å sistnämnda tidrymd belöper mindre del av den avgiftsbelagda investeringskostnaden än vad en dylik proportionering utvisar, skall avgiften utgå på denna mindre del.

2) F ö r s l a g

till

förordning med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Har skattskyldigs tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelse (varulager) vid utgången av beskattningsår, för vilket taxering till statlig och kommunal inkomstskatt verkställs av beskattningsnämnd i första instans år 1953 eller 1954, ökat vid jämförelse med varulagret vid utgången av det beskattningsår, som gått tillända närmast före den 1 mars

1952 (jämförelselagret), skall vid beräkning av nettointäkt av rörelse för beskattningsåret gälla vad nedan i denna förordning sägs.

2 §.

Lagerökning anses föreligga, om vid jämförelse värdet av lagret vid utgången av beskattningsåret finnes överstiga värdet av jämförelselagret. Det utgående varulagret skall därvid upptagas till anskaffningsvärdet eller till återanskaffningsvärdet vid beskattningsårets utgång, därest sistnämnda värde är lägre. Värdet å jämförelselagret skall beräknas efter de priser, som tillämpats vid uppskattningen av det utgående lagrets värde, därvid tillika skall gälla att om motsvarighet i det utgående lagret saknas till tillgångar, som ingått i jämförelselagret, värdet av sistnämnda tillgångar skall beräknas efter priserna vid beskattningsårets utgång.

3 §.

Föreligger lagerökning och har varulagret vid beskattningsårets utgång i räkenskaperna upptagits till lägre belopp än som motsvarar summan av det i beskattningshänseende gällande värdet å jämförelselagret och värdet å lagerökning beräknat på sätt i 2 § sägs, skall vid beräkning av nettointäkten av rörelse tillägg göras för skillnadsbeloppet, dock att tillägg må ske högst med ett belopp motsvarande värdet av lagerökningen. Om investeringsfond under beskattningsår för vilket taxering verkställes år 1953 eller 1954 tagits i anspråk för nedskrivning av varulager utan att de ianspråktagna fondmedlen återförts till beskattning, skall det belopp, varmed tillägg eljest skulle göras, minskas med beloppet av de ianspråktagna fondmedlen.

Oaktat vad i första stycket sägs, skall tillägg varom där talas icke göras med högre belopp än det, varmed bokförda värdet av lagret vid beskattningsårets utgång må understiga hälften av det lägre utav anskaffnings- och återanskaffningsvärdena å samma lager vid nämnda tidpunkt.

Har den i räkenskaperna gjorda värdesättningen å varulagret frångåtts vid 1953 års taxering, skall härav betingad justering ske vid inkomstberäkningen vid 1954 års taxering.

4 §.

Vad i denna förordning stadgas må icke i något fall föranleda, att varulagret vid inkomsttaxeringen åsättes ett lägre värde än som vid en tillämpning av kommunalskattelagens bestämmelser skulle ifrågakommit.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952.

Till utskottets behandling ha hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

a) de likalydande motionerna I: 516 av herrar *Mannerskantz* och *Arrhén* samt II: 658 av herrar *Staxäng* och *Nilsson* i Svalöv, vari hemställts, »att, om den föreslagna investeringsavgiften införes, skattskyldiga, som verkställa nyuppsättning, ersättningsanskaffning eller förbättringsåtgärder i fråga om mindre fartyg, förslagsvis under 500 dw-ton, befrias från skyldighet att erlægga investeringsavgift härför»;

b) de likalydande motionerna I: 517 av herr *Spetz* och II: 660 av herr *Urbull* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t

föreslagit i proposition nr 220 måtte besluta att investeringsavgift för reparationer och nybyggnad av fartyg under 500 brutto reg.-ton må jämsställas med och ingå under de investeringar, som utföras med medel, som av staten för dylika ändamål ställts till förfogande för vederbörande, och att redare för dessa mindre fartyg under 500 brutto reg.-ton helt befrias från skyldighet att erlägga investeringsavgift, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderliga ändringar i lagtexten»;

c) de likalydande motionerna I: 518 av herr *Spetz* och II: 659 av herr *Utbul* m. fl., vari hemställt, att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr 220 måtte besluta, att ägare av fiskebåtar på högst 100 brutto reg.-ton helt befrias från skyldighet att erlägga investeringsavgift, eller, därest detta yrkande icke skulle bifallas, att ägare av fiskebåtar få rätt att fördela investeringsavgiften på fem år samt göra avdrag för densamma vid inkomsttaxeringen ävensom att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderliga ändringar i lagtexten;

d) de likalydande motionerna I: 519 av herr *Andrée* och herr *Einar Eriksson* samt II: 661 av herrar *Henriksson* och *Gustafsson* i Stockholm, vari hemställt, »att riksdagen måtte besluta bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 220 med den ändringen, att investeringsavgiften bestämmes till 20 procent och att gränsen för avgiftspliktiga investeringar sänkes till 5 000 kronor»;

e) de likalydande motionerna I: 524 av herr *Gustaf Karlsson* m. fl. samt II: 667 av herrar *Nilsson* i Landskrona och *Larsson* i Luttra, vari hemställt, »att riksdagen måtte besluta att 1 § i den föreslagna förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) måtte få följande lydelse:

Fysisk eller juridisk person, som under beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1953 eller 1954 verkställt investering av nedan angivet slag inom någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse och som icke är frikallad från skyldighet att erlägga sådan skatt för inkomst av samma förvärvskälla, skall i enlighet med vad i denna förordning sägs till staten erlägga en särskild avgift (investeringsavgift).

Från avgiftsskyldighet som i föregående stycke sägs frikallas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen, Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, Svenska skifferoljeaktiebolaget, Svenska spannmålsaktiebolaget, Aktiebolaget Svensk torvförädling, Aktiebolaget Ceaverken, Aktiebolaget Aerotransport och Aktiebolaget Atomenergi, så ock aktiebolag och ekonomisk förening, däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet, *ekonomisk förening, aktiebolag samt ideell förening, som äger och driver allmän samlingslokal i form av folkets hus, bygdegård eller ordenshus*»;

f) de likalydande motionerna I: 525 av herrar *Forslund* och *Bengtson* samt II: 672 av herr *Engkvist* m. fl., vari hemställt, »att riksdagen vid behandling av proposition nr 220 må besluta, att bolag, förening och stif-

telse, som äger eller ämnar anordna allmän samlingslokal, är befriad från skyldigheten att erlagga investeringsavgift, dock endast under förutsättning att för förvaltningen av lokalerna tillämpas av statens nämnd för samlingslokaler godkänt reglemente»;

g) de likalydande motionerna I: 527 av herrar *Ohlon* och *Svärd* samt II: 670 av herr *Hagberg* i Malmö m. fl., vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta ändringar i det i proposition nr 220 framlagda förslaget till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) i enlighet med vad i motionerna anförts samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga ändringar i författningstexten;

h) de likalydande motionerna I: 528 av herr *Petrén* m. fl. och II: 674 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemställts,

»A. att riksdagen med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr 220 måtte besluta:

- 1) att lagen om investeringsavgift m. m. skall gälla t. o. m. den 31 december 1952;
- 2) att vid ersättningsanskaffning av maskiner eller andra inventarier avdrag inom samtliga förvärvskällor må göras för den utrangerade tillgångens ursprungliga anskaffningsvärde eller, om detta icke kan visas, för det belopp som erhålles vid försäljningen av tillgången;
- 3) att investeringar som uppenbart föranledas av offentlig myndighets åtgärder fritagas från avgiftsplikt;
- 4) att investeringar i enskild järnvägsdrift i likhet med vad som föreslås bli fallet för statlig sådan fritagas från avgiftsplikt;
- 5) att allmän — statlig eller kommunal — ekonomisk verksamhet, som bedrivs på område där liknande enskild verksamhet förekommer underkastas, med undantag som i punkt 4 beröres, avgiftsskyldighet på samma sätt som den enskilda;
- 6) att investeringar i jordbrukets ekonomibyggnader fritagas från avgiftsplikt;
- 7) att företagare, som erlagt investeringsavgift men vars rörelse under året visat förlust eller så ringa överskott, att han vid beräkning av nettointäkten av rörelse ej kunnat utnyttja avdragsrätten, får tillgodogöra sig det resterande avdraget intill tre år efter det investeringsavgiften erlagts;
- 8) att inköp av begagnade fartyg fritages från avgiftsplikt; samt att bevillningsutskottet måtte utarbeta erforderliga ändringar i lagtexten;

B. att riksdagen måtte avslå det i proposition nr 220 framlagda förslaget till förordning med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt;

C. att riksdagen måtte i anledning av proposition nr 220 angående investeringsavgift för sin del antaga en lag om skatterestitution genom sparinstitutet för nysparande under åren 1952 och 1953 samt att bankoutskottet måtte utarbeta härför erforderliga lagtext;

D. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till 1952 års riksdag om reduktion av den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten»;

i) de likalydande motionerna I: 530 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 668 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemställdts, »att riksdagen måtte avslå det i proposition nr 220 framlagda förslaget till förordning med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt samt att, om detta yrkande icke skulle bifallas, riksdagen för sin del måtte besluta, att till 2 § i nämnda författningsförslag skall fogas en anvisning av följande lydelse:

'I allmän självdeklaration till ledning vid taxering, som av beskattningsnämnd i första instans verkställes åren 1953 och 1954, skola uppgifter lämnas bland annat om anskaffningsvärdena å varulager vid beskattningsårets utgång respektive å jämförelselagret. Om beräkningen av nämnda värden skulle medföra betydande svårigheter, må uppgiftsskyldigheten anses fullgjord genom att auktoriserad revisor eller av handelskammare godkänd granskningsman, som för beskattningsåret varit ordinarie revisor i företaget, intygar att lagerökning, beräknad enligt bestämmelserna i 2 §, icke föreligger eller icke överstiger visst enligt samma bestämmelser beräknat belopp samt lämnar redogörelse för de principer, efter vilka värderingen av lagret skett, samt de omständigheter i övrigt, varå uttalandet stöder sig.

Efter anmaning skall dock även i dylika fall utredning om anskaffningsvärdena företes.'»;

j) de likalydande motionerna I: 531 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 669 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemställdts,

»I. att riksdagen ville uttala, att förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) icke är avsedd att förlängas;

II. att riksdagen ville besluta, att investeringsavgiften under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1954, skall utgå efter fem procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden, att från förordningens tillämpningsområde skall undantagas byggnad, att det belopp som skall avdragas från uppskattad investeringskostnad för att erhålla avgiftsbelagd investeringskostnad skall vara 15 000 kronor, att investeringsavgift ej skall utgå vid förvärv av inventarier i samband med övertagande av rörelse eller igångsättande av ny rörelse samt att från avgiftsskyldighet icke skola frikallas aktiebolag eller ekonomiska föreningar — även om kommun däri äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet — därest företaget bedriver rörelse, som består i byggnadsverksamhet; ävensom

III. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga ändringar i propositionens förslag till förordning»;

k) de likalydande motionerna I: 533 av herr *Ebbe Ohlsson* och II: 673 av herr *Nilsson* i Svalöv, vari hemställdts, »att riksdagen för sin del måtte besluta ändringar i det i proposition nr 220 framlagda förslaget till förordning

om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) i huvudsaklig överensstämmelse med vad nedan anges.

2 §.

Till — — — tre år:

ersättningsanskaffning och förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll, samt nyuppsättning.

Vad — — — tillträtts.

3 §.

Till avgiftspliktig — — — tre år:

ersättningsanskaffning och förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll, samt nyuppsättning.

Vad — — — av fastigheten. Tillika skall iakttagas att investeringsavgift icke skall uttagas, då fråga är om köp av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier, vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning att byggnaden och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse. Ej heller skall investeringsavgift uttagas, då fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av den rörelse eller rörelsegren, vari densamma utgjort tillgång för stadigvarande bruk.

4 §.

Till avgiftspliktig — — — tre år:

ersättningsanskaffning och förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll, samt nyuppsättning; ävensom c) i fråga — — — stadigvarande bruk.

7 §.

Investeringsavgift skall — — — särskilt maskinvärde. Vid tillämpning av bestämmelserna i detta stycke skall såsom särskild förvärvskälla anses varje fastighet, fastighetsdel eller komplex av fastigheter, som i ägarens eller brukarens hand är att anse såsom förvaltningsenhet.

10 §.

Investeringsavgiften — — — investeringskostnaden.

Riksskattenämnden må, då så ur allmän synpunkt finnes påkallat eller synnerliga skäl eljest föreligga, meddela befrielse från skyldighet att erlagga investeringsavgift eller förordna om restitution av redan erlagd sådan avgift, dock att beslut som nu sagts icke må avse belopp, understigande 1 000 kronor.

Investeringsavgift — — — skattepliktig intäkt.

17 §.

Har avgiftsskyldig — — — för registrering.

Vad i 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt är stadgat om rätt för beskattningsnämnd att medgiva dödsbo efter skattskyldig befrielse

från erläggande av dylik skatt samt vad i 15 § 2 mom. nämnda förordning är stadgat om dödsbos och dödsbodelägares ansvarighet för sådan skatt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om investeringsavgift»;

l) motionen I: 526 av herr *Lundqvist* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen vid sitt ställningstagande till i Kungl. Maj:ts proposition nr 220 framfört förslag till förordning om investeringsavgift måtte besluta bemyndiga Kungl. Maj:t att, när det gäller sådan flyttning eller nyetablering av företag eller rörelse som sker av lokaliseringsskäl, medgiva befrielse från investeringsavgift i fråga om såväl ny- eller ombyggnad av fastighet som nyanskaffning av maskiner och andra för verksamheten erforderliga inventarier»;

m) motionen I: 529 av herr *Ola Persson* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 220 göra följande ändringar i det däri intagna

Förslag

till

förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift).

8 §.

Sedan från uppskattad investeringskostnad avdragits ett belopp av 50 000 kronor utgör återstoden avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

10 §.

Investeringsavgiften utgör *tio procent av det belopp varmed den uppskattade investeringskostnaden överstiger 50 000 men icke 100 000 kronor och för belopp överstigande 100 000 kronor tjuugu procent.*

Investeringsavgift utgör skattepliktig intäkt.

12 §.

1 mom. Till ledning för taxering till investeringsavgift skall fysisk eller juridisk person, som under beskattningsåret verkställt avgiftspliktiga investeringar för en kostnad överstigande sammanlagt 50 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen foga en särskild på heder och samvete avgiven deklaration, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Även om den sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar icke överstiger 50 000 kronor, skall deklaration som i föregående stycke sägs utan anmaning avgivas av den, som drivit rörelse med omsättning under beskattningsåret överstigande 500 000 kronor och av den som ägt eller brukat jordbruksfastighet med större åkerareal än 50 hektar.

Skyldig att avgiva ——— sådan avgift.

samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar, att de genom de

ifrågavarande investeringsbegränsande åtgärderna lösgjorda resurserna ställas till förfogande för en ökad bostadsproduktion»;

n) motionen I: 532 av herrar *Cassel* och *Eskilsson*, vari hemställdt, att 2 § förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar så omarbetas, att de i motionen angivna synpunkterna vinna beaktande, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderlig lagtext;

o) motionen II: 657 av herr *Rubbestad* m. fl., vari hemställdt, »att riksdagen måtte vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag angående investeringsavgift besluta att jordbrukets ekonomibyggnader skola vara undantagna från tillämpningen av förslaget i fråga»; ävensom

p) motionen II: 671 av herrar *Östlund* och *Hæggbloom*, vari hemställdt, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 220 med förslag till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift)».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 524, I: 525, I: 526, I: 529, I: 532, II: 657, II: 658, II: 659, II: 660, II: 661, II: 668, II: 669, II: 670, II: 671, II: 673 och II: 674.

Propositionen.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Såsom ett led i statsmakternas åtgärder i syfte att begränsa vissa investeringar beslöt innevarande års riksdag vid sin vårsession införandet av en tillfällig skatt, benämnd investeringsskatt. Bestämmelserna härom ha upptagits i förordning den 30 mars 1951 (nr 151) angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt).

Innebörden av dessa bestämmelser är i korthet den att investeringsskatt skall under vissa förutsättningar erläggas av rörelseidkare, som vid 1952 års taxering befunnits ha ökat sitt varulager och den dolda reserven däri eller verkställt avskrivning å nyanskaffade inventarier med högre belopp än som motiveras av förslitning eller värdeförsämring eller verkställt avsättning till pensions- eller annan personalstiftelse eller gjort avsättning till investeringsfond.

Förordningen om investeringsskatt är med sin nuvarande utformning i princip ettårig; allenast undantagsvis ifrågakommer dess tillämpning vid 1953 års taxering.

Såsom framgår av statsrådsprotokollet den 22 juni 1951 anförde departementschefen, i samband med en anmälan av frågan om införande av en särskild investeringsavgift i syfte att motverka vissa i rådande läge icke önskvärda investeringar i byggnader, maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier samt i varulager, bland annat följande.

Då förordningen om investeringsskatt är ettårig får den inverkan endast å investeringar under beskattningsåret 1951. Såvitt nu kan bedömas, torde det emellertid även under nästkommande år bli nödvändigt att tillgripa särskilda åtgärder i syfte att begränsa investeringarna.

Förordningen om investeringsskatt är så utformad, att den icke lämpligen bör givas förlängd giltighetstid. Inom finansdepartementet har därför frågan om vidtagande av särskilda åtgärder, syftande till att begränsa icke önskvärda investeringar under år 1952 och eventuellt följande år, gjorts till föremål för en förberedande undersökning. Därvid har övervägts möjligheten att i investeringsbegränsande syfte pålägga en särskild avgift, vilken skulle utgå med viss procent av kostnaderna för de investeringar som verkställas under år 1952 och eventuellt de följande år, då investeringsbegränsande åtgärder anses nödvändiga. Denna investeringsavgift skulle utgå å investeringar i byggnader — oavsett om fråga är om nybyggnader eller reparationer — samt å investeringar i maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier samt varulager.

Införandet av en investeringsavgift av nu antydd art aktualiserar åtskilliga detaljfrågor av delvis komplicerad natur. En närmare utredning av problemkomplexet är därför erforderlig. Denna utredning torde lämpligen böra verkställas inom finansdepartementet med biträde av två för ändamålet tillkallade sakkunniga. I den mån särskilda direktiv för utredningen befinnas erforderliga, torde det få ankomma på chefen för finansdepartementet att meddela dylika direktiv. Utredningen bör bedrivas så skyndsamt att förslag i ämnet kan föreläggas riksdagen vid dess höstsession innevarande år.

Av synnerlig vikt är att de tilltänkta bestämmelserna få inverkan jämväl å de investeringar, som planeras och beträffande vilka beställningar ske under innevarande år. Det bör därför icke ifrågakomma att från investeringsavgift undantaga andra till år 1952 hänförliga investeringar än, beträffande byggnader, sådana där vederbörliga tillstånd erhållits och arbetena igångsatts före den tidpunkt då den planerade lagstiftningen blivit mera allmänt känd (d. v. s. då allmänheten erhållit kännedom om tillkallandet av de ifrågavarande sakkunniga) samt, beträffande inventarier, sådana där bindande avtal om leverans träffats före nämnda tidpunkt och där avtalet icke kan hävas utan att köparen drabbas av skadeståndsanspråk.

På därom gjord hemställan erhöll departementschefen sistnämnda dag bemyndigande att tillkalla två sakkunniga att inom finansdepartementet biträda med utredning angående frågan om en särskild investeringsavgift. Departementschefen tillkallade samma dag taxeringsintendenten *E. Annell* och förste taxeringsrevisorn *S. Lundell* att verkställa nämnda utredning.

De sakkunniga ha, till fullgörande av utredningsuppdraget, avlämnat en den 6 september 1951 dagtecknad *P. M. angående uttagande av investeringsavgift* med därvid fogade författningsförslag. Författningsförslagen ha såsom *Bihang* fogats vid statsrådsprotokollet i ärendet.

Över nyssnämnda promemoria ha, efter remiss, yttranden avgivits av arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, kammarrätten, riksskattenämnden, lantbruksstyrelsen, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från samtliga handelskamrar), riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Sö-

dermanlands, Jönköpings, Kalmar, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län ävensom Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges redareförening, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Svensk industriförening, Riksförbundet Landsbygdens folk, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Sveriges häradsskrivarförening och Föreningen Sveriges kronokamrerare.

Därjämte har en skrivelse i anledning av promemorian inkommit från Sveriges segelfartygsförening u. p. a.

Beträffande *motiveringen* för de i propositionen framlagda förslagen tillåter sig utskottet hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Redogörelse härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Ekonomisk motivering för en investeringsavgift. Huvudlinjer i förslaget, s. 13—57.

Avgiftspliktiga investeringar, s. 57—81.

Begränsningar i de föreslagna bestämmelsernas räckvidd, s. 81—88.

Avgiftsfritt belopp, m. m., s. 88—92.

Till vilket år bör investering hänföras?, s. 93—96.

Deklarations-, taxerings- och uppbördsförfarandet, s. 96—100.

Spörsmål i samband med avgiftens införande och upphörande, s. 101—108.

Varulagervärderingen vid inkomsttaxeringen, s. 109—117.

Ekonomiskt utfall av den ifrågasatta lagstiftningen, s. 117—118.

Motionerna m. m.

Av innehållet i de i ämnet väckta motionerna samt i till utskottet inkomna skrifter i förevarande frågor ävensom i ett i anslutning till de likalydande motionerna I: 528 och II: 674 framlagt författningsförslag angående skatte-restitution vid sparande må här återgivas följande.

I motionerna anförda allmänna synpunkter.

I de likalydande motionerna I: 528 och II: 674 har anförts, att motionärerna för sin del ställde sig tvivlande till att det av regeringen framlagda programmet vore tillräckligt och i sin helhet ändamålsenligt i den situation, som inträtt efter den starkt inflationistiska utvecklingen under innevarande år, en utveckling som ännu icke bringats under kontroll. I förevarande sammanhang ville motionärerna taga upp frågan om den ekonomiska balansen väsentligen ur synvinkeln av nödvändigheten att uppnå jämvikt mellan sparande och investeringar. Den grundläggande felbedömningen av den svenska samhällsekonomiens utveckling efter kriget, som skett efter den socialdemokratiska regeringens tillträde på sommaren 1945,

hade haft konsekvenser, som statsledningen hittills icke alls på ett tillfredsställande sätt lyckats bemästra. På grund av denna felbedömning och under inflytande av prisrörelser i utlandet hade redan under de första åren efter kriget uppstått ett starkt inflationstryck, som stadigt förstärkts. Med en tillåtlig förenkling av resonemanget torde det kunna sägas, att frågan om jämvikt i samhällsekonomin för sin lösning måste kräva uppfyllandet av följande krav, vilkas sammanhang vore uppenbart.

1. Balans mellan investeringar och sparande.
2. Balans mellan tillgång och efterfrågan på varor.
3. Balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

Givet vore, att investeringspolitiken alltid måste vara ett fält för ett resultatbringande samarbete mellan det allmänna och näringslivets olika organ. Men det vore säkerligen felaktigt att som skett under de senaste sex åren huvudsakligen se problemet om balans mellan investeringar och sparande som en fråga om en investeringsreglering, avsedd att anpassa investeringarna inom ramen för ett otillräckligt sparande. Problemet måste också på ett mycket mera positivt och radikalt sätt angripas från den andra utgångspunkten: att öka sparandet. Med det ovanstående ville motionärerna ej förneka, att en investeringsdämpning i nuvarande läge vore av behovet påkallad. Tvärtom förhölle det sig så, att i det läge, som regeringens ensidigt negativa åtgärder bidragit till att skapa, och med rådande bristande tilltro till penningvärdets stabilitet, framstode investeringskontrollen som en tillfällig nödfallsutväg. Uppenbarligen kunde en framtida bättre balans endast uppnås och i längden bevaras genom att den positiva vägen med en allmänt och i detalj sparstimulerande ekonomisk politik och skattepolitik beträddes.

Ännu klarare framstode detta när balansproblemet såges ur synvinkeln: jämvikt mellan tillgång och efterfrågan på varor. Regeringens lust att skapa största möjliga budgetöverskott hade från här ifrågakommande utgångspunkter avsett att genom en i olika former genomförd hård beskattning av medborgarna taga ifrån dessa köpkraft i en utsträckning, som skulle göra dem oförmögna att etablera en prisuppressande konkurrens om den otillräckliga varumängden. Den positiva vägen måste i stället här vara att låta medborgarna i större utsträckning behålla sina pengar, men samtidigt stimulera deras sparvilja, så att de föranleddes till en ur samhällsekonomisk synpunkt fördelaktig fördelning av sina inkomster på konsumtion och sparande och alltså reserverade en större del för det sistnämnda ändamålet. Den av regeringen förda allmänna ekonomiska politiken och skattepolitiken hade i stället, på grund av att den resulterat i en med ökad snabbhet fortgående penningvärdeförsämring, föranlett en stegring av konsumtionsviljan på sparviljans bekostnad. Även om rimliga budgetöverskott kunde accepteras som ett finanspolitikens tillfälliga hjälpmedel under enstaka år, måste det bestämt hävdas, att en regering, som ville försöka att genom onödigt tunga skattepålagor åstadkomma permanenta väldiga budgetöverskott för att kunna använda dessa som motvikt mot en i övrigt efter vad erfarenheten visat inflationsdrivande ekonomisk politik, följde en oriktig linje.

Som en konsekvens av regeringens negativa linje i de sammanhang, som här ovan berörts, följde att den tvingats till en lika negativ linje när det gällde arbetsmarknadens problem. Här hade den förda politiken resulterat däri, att regeringen tvingats att utöva en ständig press på löntagarnas organisationer, i enstaka fall utvidgad till hot om tvångslagstiftning. Den positiva linjen måste här vara att klargöra skillnaden mellan full och överfull sysselsättning. Den senare kunde ytligt sett erbjuda ett övertag för löntagarsidan, men i själva verket torde enighet råda därom, att den medförde starka tendenser till överörslighet på arbetsmarknaden, minskad effektivitet, snedvridning i lönesättningen och en lägre produktion än balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Den åstadkomme också en inflation, som ingalunda överensstämde med löntagarnas eller samhällets intresse. Det måste således fastslås att regeringens ansträngningar att återställa den samhällsekonomiska balansen genom företrädesvis negativa ingripanden varit otillräckliga. De i det nya regeringsprogrammet och i de till höstriksdagen avlåtna propositionerna föreslagna åtgärderna underströke ytterligare detta.

Under förutsättning att man över huvud taget ville ett samhälle med en fri arbetsmarknad, en progressiv enskild företagsamhet och den enskildes fria dispositionsrätt över sina inkomster efter avdrag av de skatter, som erfordrades för att täcka det allmännas utgifter, ansåge motionärerna en positiv lösning av det fundamentala samhällsekonomiska problemet kunna formuleras sålunda: »*Medborgarna stimuleras och uppmuntras att frivilligt avvåga fördelningen av sina inkomster så, att den samlade varuefterfrågan ej blir större än tillgången på nyttigheter och sålunda det totala sparandet täcker utgifterna för det totala investeringbehovet.*»

Det vore nu tydligare än någonsin, att detta mål icke komme att kunna nås med den av regeringen företrädda politiken. Försöken att lita till statligt tvångssparande måste uppgivas. I stället borde väsentliga lättnader av de direkta statsskatterna genomföras. Om sådana genomfördes samtidigt som på andra områden av den ekonomiska politiken ett kraftfullt försvar för penningvärdet etablerades, borde detta kunna leda till en väsentlig ökning av sparandet och ske utan en inflationsdrivande ökning av varuefterfrågan. I det läge vari landet hamnat och efter de ogynnsamma erfarenheter de sparare haft, som placerat sina medel på annat sätt än i en del reall tillgångar, krävdes emellertid — i varje fall under en övergångstid — särskilda åtgärder av sparstimulerande natur, vilka utom sina direkta verkningar att belöna sparandet kunde tjäna till att ge spararna en känsla av att ej längre vara i samhällets stryckklass.

Vad anginge den aktuella skattepolitiken komme 1949 års skattekommitté att inom kort framlägga sina förslag. Motionärerna påyrkade, att riksdagen, då kommittén avslutat sitt arbete bl. a. i fråga om beskattningen av inkomst och förmögenhet, i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde att ett förslag om en allmän sänkning av inkomstskatten med utgångspunkt från av kommittén framlagda riktlinjer framlades för vårriksdagen. Därjämte borde förslag presenteras om en sänkning av den årliga förmögenhetsskatten med

iakttagande bl. a. av att det skattefria beloppet för ensamstående höjdes från 30 000 kronor till 40 000 kronor och för makar till 60 000 kronor. Frågan om en omläggning av arvsbeskattningen till en genomförd arvslottsbeskattning med avskaffande av kvarlåtenskapsskatten borde snarast möjligt göras till föremål för utredning. Detsamma gällde frågan om en omläggning av aktiebolagsskatten. De skattelättnader, som här föresloges, skulle underlätta en steg för steg genomförd omläggning av den krisbekämpande politiken i positiv riktning. Motionärerna ville slutligen i dessa sammanhang återigen erinra om vikten av att »avdragsgränserna» vid folkpensions-tillägg och vissa andra sociala förmåner ändrades, så att arbete och sparande ej som nu belastades med marginalavdrag av orimlig höjd. Den förordade omläggningen av skattepolitiken omöjliggjorde icke i och för sig att ett visst budgetöverskott uppnåddes under överkonjunkturen. Ett sådant kunde vara ett tillfälligt hjälpmedel av betydelse, men överdrifter därvidlag kunde lätt motverka sitt syfte genom ett alltför högt skattetrycks negativa verkningar.

Sedan 1947 hade i riksdagen i motioner begärts, att åtgärder skulle vidtagas för att befrämja det *enskilda sparandet*. På förslag av ett enhälligt bankoutskott hade riksdagen innevarande år beslutat att hos Kungl. Maj:t begära, att ett förslag i ärendet förelades riksdagens höstsession. Utredningen hade verkställts av expeditionschefen Klackenbergs i finansdepartementet. Vid remissbehandlingen hade den blivit utsatt för invändningar av sådan art, att enligt departementschefen fortsatta överväganden bleve nödvändiga. Även om 1952 års riksdag skulle få förslag i ärendet, komme dettas förverkligande att fördröjas avsevärt. Ett sådant ytterligare förhållande av denna för samhällsekonomin vitala fråga vore omöjligt att acceptera. Med ledning av den föreliggande utredningen samt remissutlåtande över denna hade motionärerna verkställt en överarbetning av förslaget, som motionärerna ville föreslå riksdagen till antagande.

Skattepremiering skulle enligt Klackenbergs promemoria ske för frivilligt nysparande under år 1952, som skedde i form av insättning på särskilda *skattesparkonton* i sparbank, postsparbanken, affärsbank eller i riksgäldskontoret, såvida sparmedlen vore avsedda företrädesvis för inköp av premieobligationer eller andra svenska statens obligationer. Skattepremieringen skulle utgå på ett sparbelopp av högst 1 000 kronor för varje skattskyldig eller, vid sambeskattnings, för båda makarna tillsammans och utgöra 20 % av sparbeloppet, dock högst vad som påförts den skattskyldige i slutlig skatt (statlig och kommunal) för inkomst under 1952. Om den beskattningsbara inkomsten till statlig inkomstskatt enligt 1952 års taxering uppginge till minst 15 000 kronor eller, för makar med barn, för vilka under året utginge allmänt barnbidrag, till minst 20 000 kronor, skulle skatteavkortning kunna ske om och i den mån den skattskyldige utöver insättningen på skattesparkonto sparat visst belopp, s. k. bottensparande. Detta bottensparande skulle utgöra minst 500 kronor ökat med 10 % av den del av den beskattningsbara inkomsten, som överstege den angivna gränsen. Skattepremieringen skulle endast gälla personer, som erlade preliminär

A-skatt. Den skulle komma vederbörande till godo genom nedsättning av preliminär skatt och avkortning av slutlig skatt. Premieringen skulle ske endast i den mån sparbeloppet kvarstode på skattesparkonto vid utgången av år 1956. Om det ifrågavarande sparbeloppet helt eller till viss del dessförrinnan utlagits från skattesparkontot, skulle den skattskyldige i samband med uttaget erlægga slutlig skatt till statsverket med den mot uttaget svarande avkortningen av slutlig skatt. Belopp, som insattes på skattesparkonto, skulle av den skattskyldige i regel icke få uttagas i andra fall än då han försatts i konkurs eller beslut om inledande av offentlig ackordsförhandling meddelats.

De avvägningsproblem, som närmast reste sig vid bedömningen av ett förslag till att stimulera sparande, vore följande. För det första borde en effektiv stimulans till sparande eftersträvas. Frågan om effektivitet måste förenas med kravet på enkelhet i uppbyggnaden samtidigt som missbruk i görligaste mån borde undvikas. Då önskvärdheten av ett enkelt förfaringsätt av allt att döma lättare ginge att förena med kravet på tillräckligt kraftig stimulans för sparande än vad fallet vore i promemorian, ville motionärerna med utgångspunkt från remissuttalandena framlägga följande förslag, som i enlighet med Svenska försäkringsbolags riksförbund skulle kunna kallas skatterestitution genom sparinstitutet. Motionärerna hade ansett följande huvudlinjer böra följas i fråga om åtgärder för främjande av sparandet:

»1. Spararen får rätt att i nedan närmare preciserade sparinstitut insätta belopp. Vederbörande sparinstitut insänder varje månad till berörda myndighet en räkning på det premiebelopp, som skall utgå till de å sparkontot insatta medlen. Myndigheten utställer omedelbart en anvisning på detta belopp till sparinrättningen. Myndigheten kan sedan vid lämplig tidpunkt undersöka, om spararen är berättigad att erhålla premiering. Skulle så visa sig inte vara fallet, meddelas detta spararen och sparinstitutet. Sparinstitutet har då att till myndigheten återsända de premiebelopp, som redan insatts. Det är sålunda att märka, att de svårigheter, som lätt uppstå, om premien skall utgå i form av avdrag vid källskattebetalningen, här icke behöver förekomma.

En rent psykologisk fördel torde vara att vinna med detta förslag. Spararen får nämligen *omedelbart bevis för att premieringen kommer honom till godo.*

Arbetsgivarens medverkan vid denna sparmetod blir frivillig. De arbetsgivare, som kunna lämna sin medverkan komma antagligen att göra det, men något tvång behöver icke föreligga.

En annan fördel är att premieringen kan äga rum även av dem som erlægga B-skatt.

Den sparande kan ha skattesparkonto i flera sparinstitut, vilket han kanske normalt har. Detta är också värdefullt, om vederbörande byter arbetsgivare under året.

2. Premieringen bör utgå med 20 % av det sparade beloppet. En höjning av det maximibelopp, på vilket premiering skall utgå, bör dessutom äga rum. Vi föreslå en höjning från 1 000 kronor till 2 000 kronor. Dessutom föreslå vi, att kravet på botten sparande utgår.

3. I enlighet med konjunkturinstitutet föreslå vi, att det sparade beloppet liksom sparpremien försäkras mot penningvärdeförsämringar. Försäkringen bör anknytas till socialstyrelsens levnadskostnadsindex. För varje tiopro-

centig stegring av index i förhållande till det kvartal, under vilket en sparinsättning gjorts, skall 10 % å sparbeloppet och sparpremien tillföras sparkontot genom statsmedel. För att en sådan penningvärdeförsäkring skall utgå, måste de sparade beloppen ha varit insatta minst ett år. Sparinstitutet notifierar vederbörande myndighet, när rätt till penningvärdeförsäkring föreligger. Myndigheten utställer anvisning på beloppet. Beloppet utbetalas omedelbart till respektive sparkonto via sparinstitutet.

4. Sparande, som insättes i banker, sparklubbar, livförsäkringsbolag, kreditkassor samt riksgäldskontoret, skall premieras. I vad det avser sparande i livförsäkringsbolag skall detta gälla belopp, som icke äro avdragsgilla vid självdeklaration.

Frågan om amortering av studieskulder och andra skulder har berörts i remissyttrandena. Då spörsmålet är svårlöst och det här endast är fråga om ett experiment av kortvarig natur, ha vi avstått från att här framlägga förslag i berörda frågor.

5. Att pröva ifrågavarande sparförslag endast under ett år torde icke giva tillräcklig ledning till bedömande av dess effektivitet. Vi föreslå därför, att skattsparkkonto skola få uppläggas för både 1952 och 1953.

6. Belopp, som insatts å skattsparkkonto under 1952 respektive 1953, skola innestå till utgången av år 1956 respektive 1957 för att premieringen i dess helhet skall tillgodogöras spararen.

7. Sparbeloppen skola kunna uttagas utan att behovet härav behöver styrkas. Det premierade beloppet skall indragas i proportion till den tid, som återstår till utgången av år 1956 respektive 1957 beroende på om beloppet insatts 1952 eller 1953.

8. Spararen har att i bilaga till sin självdeklaration år 1953 respektive 1954 uppge de sparposter, för vilka restitution yrkas. Sparinstitutet skola kontrollera, att behållningen på kontot icke vid någon tidpunkt under de ifrågavarande åren understigit sparpostens belopp.

Med detta förslag vinnes fördelen att ränta kan i förekommande fall komma att omedelbart utgå å det insatta sparbeloppet. De av utredningsmannen anförda komplikationerna beträffande olika räntesatser lösas av sig själva. Varje sparinstitution får tillämpa sina räntesatser.

9. Sparare, som önskar restitution av slutlig skatt på grund av att han gjort avsättning till sparkonto, skall lämna en särskild bilaga (yrkande om sparpremiering) till sina allmänna självdeklarationer år 1953 och 1954. I bilagan skall uppgivas sparinstitutets (-institutens) namn och eventuellt identifikationsnummer samt under respektive år nysparat belopp, för vilket restitution yrkas. Taxeringsmyndigheterna pröva på det sätt utredningsmannen föreslagit, hur stor restitution av inkomstskatt som kan medgivas. Restitutionsbevis skall tillställas den skattskyldige, varå anges restitutionsbeloppets storlek. Restitutionsbeviset företes sedan efter utgången av år 1956 respektive år 1957 hos vederbörande sparinstitut, som då endast har att utbetala beloppet.»

Det av Klackenbergs framlagda förslaget torde i tillämpliga delar kunna läggas till grund för här ifrågavarande lagförslag.

I det läge, som rustningskonjunkturen och den förda ekonomiska politiken skapade, vore åtgärder för att dämpa en inflationistisk ansvallning av investeringarna av behovet påkallade. Departementschefen föreslog därför införandet av en särskild investeringsavgift. Från folkpartiets sida hade länge förordats en kraftigare kreditstramning än regeringen velat genomföra. Även en sådan hade givetvis en återhållande effekt på investeringsviljan. Motivet för regeringens tvekan att tillräckligt effektivt använda kredit-

åtstrammingsmedlet syntes ha varit en oro för att därav skulle följa en ränteglidning uppåt. Det förtjänade emellertid framhållas, att i nuvarande läge en icke obetydlig ytterligare kreditåtstramning torde kunna ske utan att någon större stegring av räntan därför skulle framträda. Med den av motionärerna föreslagna skatte- och kreditpolitiken minskades behovet av åtgärder av investeringsskattens natur.

I motionen I:529 har anförts, att i kommunistiska partiets program för att hindra prisstegringar följande punkter underströkes, vilka visade en helt annan grundlinje för den ekonomiska politiken än den regeringen och de som stödde dess ekonomiska politik praktiserade:

»1. Exportkapitalisternas extraprofiterna indragas till statskassan och användas för att nedbringa importvarornas priser.

2. Priskontrollen omvandlas till ett folkets intresseorgan och får till uppgift att förhindra prisstegringar och nedpressa monopolpriserna.

3. Kapitalets vinster underkastas skärpt beskattning, särskilt genom slopande av den fria avskrivningsrätten.

4. Upprustningen inställs och extrainkallelserna avbrytas.

5. Sverige utträder ur Marshallblocket och stöder fredens krafter i världen mot den imperialistiska krigspolitiken.

6. Sveriges handel med Sovjetunionen och övriga kris- och inflationsfria marknader utbygges.»

Motionärerna vore oeniga med regeringen i flera av de åtta punkter, som presenterats i propositionen som grundläggande för regeringens ekonomiska politik. Motionärerna vore följaktligen oeniga med det syfte, som i verkligheten avsågs med proposition nr 220. Däremot ansågo motionärerna det inte oskäligt att storföretagen tvingades betala en investeringsskatt till statskassan, men undantag borde göras för mindre jordbrukare och småföretagare.

I motionen II:671 har anförts, att motionärerna för sin del icke kunde ansluta sig till den av regeringen ifrågasatta vägen att bekämpa inflationen. Förslaget innebure i stort sett endast ett fortsättande av försök som tidigare visat sig misslyckade, nämligen att med olika slag av skatteskärpningar söka påverka investerings- och konsumtionsinriktningen. Enligt motionärernas uppfattning måste såsom integrerande del i kampen mot inflationen ingå en kreditåtstramning. Priset härför måste i nuvarande läge vara en räntehöjning. Departementschefen jämställde i propositionen den föreslagna investeringsavgiften med räntevapnet. Denna jämförelse haltade dock i väsentliga avseenden. Någon kreditåtstramning åstadkommes icke genom investeringsavgiften. Vidare föreläge den skillnaden att investeringsavgiften tillföлле staten, medan en räntehöjning skulle komma spararna till godo och sålunda innebära en uppmuntran till sparande. Den fortgående penningvärdeförsämringen och den i allt vidare kretsar av vårt folk spridda misstron mot de av regeringen föreslagna botemedlen skapade en stark efterfrågan efter sakvärden. Ändring härutinnan torde icke komma till stånd

förrän regeringen tillgrepe en aktiv penningpolitik såsom ett primärt medel. Bland orsakerna till den omfattande investeringsverksamheten intogs också den höga företagsbeskattningen en framträdande plats. Det kunde starkt ifrågasättas om den föreslagna investeringsavgiften skulle få någon nämnvärt dämpande effekt på inflationen. I vissa fall torde man till och med kunna räkna med att avgiften skulle bli inflationsfrämjande. I den mån företagarna med tanke på tidigare erfarenheter utginge från att denna såsom provisorisk betecknade avgift bleve mer eller mindre permanent, kom de att betrakta avgiften såsom en ofrånkomlig kostnad och att inräkna den i sina kalkyler. Att priskontrollen i längden skulle kunna hindra en härav föranledd prisstegring på varorna, kunde man icke förutsätta. Såsom en särskild nackdel ville man beteckna att avgiften komme att försvåra möjligheterna för svenska företag att konkurrera med utländska företag. Vad anginge jordbruket med dess betydande arbetskraftsbrist ansågo motionärerna investeringsavgiften direkt skadlig. Det vore vidare att förmoda att småindustrien skulle hårdare än de flesta andra drabbas av en investeringsavgift. Ett stort antal av remissinstanserna hade främst rekommenderat generellt verkande penningpolitiska åtgärder och först i andra hand tagit upp frågan om en investeringsavgift.

Motionerna och de gjorda framställningarna i vad de avse förslaget till investeringsavgift.

I de likalydande motionerna I:516 och II:658 har anförts, att enligt motionärernas mening skulle den föreslagna investeringsavgiften komma att medföra mycket olyckliga verkningar för den mindre skeppsfarten, sådan denna bedreves av motorseglare och motorfartyg. Rederineringsbefunne sig obestriddligen på detta speciella område i en kritisk situation. Behovet av förnyelse av tonnage hade med varje år blivit alltmera trängande. För att transportväsendet skulle kunna fungera utan störningar och motorseglarna icke skulle mer eller mindre försvinna vore det nödvändigt, att denna förnyelse omedelbart komme till stånd. Den föreslagna investeringsavgiften skulle enligt motionärernas mening lägga betydande hinder i vägen för ett fullföljande av den nödvändiga förnyelseprocessen för detta tonnage, vilket fyllde en betydelsefull uppgift inom landets transportväsen. Det vore att märka, att den mindre skeppsfarten i skattehänseende vore missgynnad, så till vida att partrederi, vilket vore den form, i vilken dylik rörelse i allmänhet bedreves, icke åtnjöte rätt till fri avskrivning och ej heller hade förmånen av skattefri avsättning till investeringsfond. Det vore vidare att märka, att redarna ofta skulle sakna möjlighet att använda sig av den föreslagna rätten till avdrag vid inkomsttaxeringen för erlagd investeringsavgift. Varje fartyg dreves nämligen i allmänhet som särskilt partrederi för sig. För nystartade företag mötte det alltid svårigheter att utnyttja avdragsrätten. Angivna omständigheter torde utgöra ytterligare skäl för att den mindre skeppsfarten i förevarande hänseende medgäves en undantagsställning. Gränsen därför syntes lämpligen kunna sättas vid 500 ton. Kostnaden för ett fartyg om 500 dw-ton belöpte

sig till omkring 600 000 kronor, och investeringsavgiften skulle sålunda komma att uppgå till 60 000 kronor. För den mindre rederirörelsen bleve den därigenom åstadkomna ökningen av amortering och ränta ett hårt bakslag. Resultatet torde bli att redarna icke kunde fullfölja sitt nybyggnadsprogram.

Motionärerna ville ytterligare framhålla att staten beaktat frågan om bistånd åt redarna genom beslut om en statlig lånefond för den mindre skeppsfarten, tillkommen år 1939. Under innevarande år hade en förbättring av lånevillkoren genomförts och fondens kapital ökats. Skulle den föreslagna investeringsavgiften komma att uttagas på det kapital, som investerades i nybyggnad av mindre fartyg, bleve de av riksdagen beslutade stödåtgärderna i väsentlig grad illusoriska och den önskvärda nyanskaffningen av fartyg komme att omöjliggöras. Enligt vad motionärerna erfarit hade kommerskollegium tillstyrkt en av styrelsen för Sveriges segelfartygsförening gjord framställning om att den mindre skeppsfarten icke skulle belastas med den ifrågasatta investeringsavgiften. Detta torde visa att de av motionärerna anförda synpunkterna vore sakligt berättigade.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I: 517 och II: 660 framförda yrkandet har anförts, att Sveriges segelfartygsförening i skrivelse till departementschefen av den 11 oktober 1951 inkommit med sina synpunkter på den föreslagna investeringsavgiften. Av föreningens skrivelse hade i motionerna återgivits följande:

»Flertalet av dessa fartyg äro träbyggen med en ganska hög ålder, som i medeltal uppgå till 40 à 45 år. Härav framgår att flottan i sin helhet måste förnyas inom närmaste åren och utbytas mot nytt modernt tonnage, därest denna gren av svensk sjöfartsnäring skall kunna ombesörja inrikestransporterna mellan svenska hamnar och kunna hävda sig i konkurrensen med utländskt tonnage vid transporter till och från svenska hamnar.

Frågan om förnyande av den svenska motorsegelflottan har under en följd av år framförts av redare och befraktare, och myndigheterna ha beaktat frågan om bistånd åt redarna genom beslut om statens lånefond för den mindre skeppsfarten, som tillkom år 1939. Nybyggnad av mindre fartyg har icke under de år fonden fungerat kunnat utföras i den utsträckning som varit önskvärt, detta med anledning av höga varvspriser och av att lånevillkoren i fonden icke varit fullt tillfredsställande för dessa mindre, icke kapitalstarka partrederier. Under innevarande år ha lånevillkoren förbättrats och fondens kapital ökats, vilket nu stimulerat redarna till att undersöka möjligheterna för nybyggnad.

Kostnaden för ett fartyg om 500 bruttoton belöper sig till omkring 600 000 kronor; en investeringsavgift på kapitalet kommer att uppgå till 50 à 60 000 kronor, vilket för den mindre rederirörelsen blir ett hårt bakslag, enär sagda belopp ökar amortering, ränta och fartygspriset, vilket torde medföra att redarna icke kunna fullfölja sitt nybyggnadsprogram.

Fartygsbeståndet har minskats för varje år genom kondemnering och förlisning och kommer alljämt att minskas förutsatt att nybyggnad av fartyg icke kan ersätta det avgående tonnaget. Under föregående och innevarande år ha svenska befraktare sökt och fått tillstånd för tyska fartyg att driva fraktfart mellan svenska hamnar, varav följer att svensk valuta i

form av inrikes frakter föres ut ur landet, vilket blir en nationalförlust som torde uppgå till betydande belopp, vilka kunna överstiga de belopp, som den föreslagna investeringsavgiften kan inbringa om den uttages på investerat kapital för reparation och nybyggnad av mindre fartyg.

De flesta av de mindre fartygen drivas av partrederier, vilka icke vid beskattning tillåtas fria avskrivningar och som vid fartygs försäljning eller totalförlisning måste skatta för återvunna avskrivningar. På grund härav kunna eventuella vinster vid konjunkturen icke användas för behöflig avskrivning på ett högt inköpsvärde, ej heller försäljningssumman för fartyg får användas till avskrivning på inköpsvärdet för nyanskaffat fartyg. Detta har gjort att kapitalanskaffning på privat väg icke kunnat ske och en nödvändig nyanskaffning av fartyg omöjliggjorts.

Föreningens styrelse, som med bekymmer iakttagit det mindre tonnageets oroväckande föråldring och minskning, har tid efter annan begärt stödåtgärder, dels genom revision av befälsförordningen så att den svenska sjöfartsnäringen i befäls- och bemanningshänseende kan jämföras med konkurrerande utländska fartyg, och dels att sådana lånemöjligheter skapas, att nybyggnadsverksamheten kan komma i gång. Dessa framställningar ha välvilligt upptagits av myndigheterna, och årets riksdag har i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition i ärendet beslutat att anslå medel till statens lånefond för den mindre skeppsfarten, vilket gjort det möjligt för fonden att bevilja lån för nybyggnad och förbättring av fartyg under 500 bruttoton till 70 procent av kostnaden.

Vid nybyggnad av fartyg med nuvarande höga anskaffningsvärde anses 30 procent av värdet vara det absoluta maximum som vid nybyggen kan anskaffas av dessa mindre redare och 70 procent genom statslån. Skulle den föreslagna investeringsavgiften uttagas på det kapital, som investeras i nybyggnad av mindre fartyg, blir detta en beskattning av de mindre redarna för de av riksdagen beslutade stödåtgärderna, och stödåtgärderna komma därigenom att bli illusoriska. Den av myndigheterna, redarna och befraktarna önskvärda nyanskaffningen av fartyg kommer därigenom att omöjliggöras.

Fartygen måste till följd av sin höga ålder årligen påkostas reparationer, vilka icke så sällan fordras av fartygsinspektionen och klassificeringssällskap. Dessa reparationer bli rätt omfattande, så att de kunna räknas till förbättring, men äro nödvändiga för fartygens sjöduglighet och de ombordvarandes säkerhet. Det kan förekomma att fartyget icke får till sjöfart nyttjas förrän föreskrivna reparationer utförts. Dylika kostnader, i vad de överstiga ett visst belopp, bli, om det föreliggande förslaget till investerings-skatt antages, att betrakta som investering och därmed påförda investeringsavgifter. Såväl nybyggnad av fartyg som reparation av fartyg och motor, eventuellt byte av motor, är en nödvändighet om fartygsbeståndet skall kunna bestå och fartygsägarna skola kunna utöva sin näring. Att dylika förbättringar skola betecknas såsom onödiga investeringar och åsättas investeringsavgift, anser föreningen kan få sådan verkan att nybyggnadsprogrammet får helt anstå, och fartygens förbättringar genom reparationer uppskjutas eller göras provisoriska, för att kostnaden icke skall överstiga det fritagna beloppet. Härigenom kommer det svenska mindre fartygsbeståndet ytterligare att reduceras och försämras.

Föreningen har velat framhålla de vådor, genomförandet av det framlagda förslaget kommer att innebära för denna del av svensk sjöfart, genom att investeringar för reparationer och nybyggen av fartyg under 500 bruttoton påföras investerings-skatt. De sakkunniga tyckas även ha varit inne på denna tankegång, när det i PM framhålles att avgiften icke skall utgå

för investeringar, som utförts med medel som av staten för dylikt ändamål ställts till vederbörandes förfogande, vilket torde vara tillämpligt på lån från statens lånefond för den mindre skeppsfarten.

Under åberopande av vad föreningen ovan anfört och att myndigheterna beslutat stödåtgärder för modernisering och nybyggnad av mindre fartyg och att dessa stödåtgärder böra betraktas som önskvärda investeringar, vilka staten genom fördelaktiga lånevillkor stöder och samtidigt uppmuntrar redarna till dessa för landet viktiga investeringar, får föreningen hemställa att investering för reparation och nybyggnad av fartyg under 500 brutto-reg.-ton må jämsställas med och ingå under de investeringar som utföras med medel, som av staten för dylika ändamål ställts till förfogande för vederbörande, och att redare för dessa mindre fartyg under 500 brutto-reg.-ton helt befrias från skyldighet att erlägga investeringsavgift.»

Kommerskollegium, som till departementschefen yttrat sig över föreningens skrivelse, hade anfört:

»Kommerskollegium, som erhållit del av Sveriges segelfartygsförenings skrivelse till Herr Statsrådet av den 11 innevarande oktober med hemställan om den mindre skeppsfartens undantagande från skyldigheten att erlägga investeringsavgift enligt det inom kungl. finansdepartementet upprättade förslaget om uttagande av dylik avgift, biträder föreningens framställning och vill för sin del understryka den stora betydelse ifrågavarande sjöfartsgren måste tillmätas ej blott såsom ett viktigt och under krigsförhållanden för försvar och folkförsörjning oumbärligt transportmedel, utan även såsom rekryteringskälla för den större handelsflottans bemanning, vilket allt kommit det att framstå såsom en angelägenhet av utomordentlig vikt att genom lämpliga åtgärder häva den på senare år fortgående utvecklingen emot en förintelse av den mindre skeppsfarten.

Dessa och andra omständigheter, som Kollegium närmare belyst bland annat i dess underdåniga skrivelse den 7 juli 1950 angående den mindre skeppsfartens kapitalförsörjning för tonnagesförnyelse, ha legat till grund för de beslut av statsmakterna om åtgärder med avseende å förbättrade möjligheter för den mindre skeppsfartens kapitalförsörjning för tonnagesförnyelse, som tagit sig uttryck i kungörelsen den 27 april 1951 (nr 209) om ändring i kungörelsen den 19 maj 1939 (nr 184) angående allmänna villkor och bestämmelser för lån ur statens lånefond för den mindre skeppsfarten ävensom i 1951 års riksdags beslut om anvisande av medel till förstärkning av statens lånefond för den mindre skeppsfarten med två miljoner kronor.

Det är uppenbart, att en tillämpning av de föreslagna reglerna om investeringsavgift skulle motverka syftet med de sålunda nyligen beslutade hjälpåtgärderna, och Kollegium vill bestämt varna för följderna därav.

Under hänvisning jämväl till Kollegii i avskrift bilagda skrivelse till statsrådet och chefen för kungl. handelsdepartementet den 28 september 1951 angående den mindre skeppsfartens kapitalförsörjning, får Kollegium hemställa, att Sveriges segelfartygsförenings förenämnda framställning måtte föranleda undantag för fartyg med en bruttodräktighet om högst 500 ton från investeringsavgift, därest bestämmelse om uttagande av dylik avgift kommer att införas.»

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap hade vid olika tillfällen framhållit vilken betydelse den mindre sjöfarten skulle få för landet vid avstängning eller vid krig eller krigsfara. De synpunkter, som ovan framförts av Sveriges segelfartygsförening och kommerskollegium, syntes motionärerna fullt bärande.

I de likalydande motionerna I:518 och II:659 har erinrats om att den svenska fiskerinäringen för närvarande befunde sig i ett allvarligt ekonomiskt läge. Efter en tillfällig förbättring av lönsamheten under år 1948 hade densamma därefter befunnit sig i kraftigt sjunkande. Enligt den senaste av statens jordbruksnämnd företagna bearbetningen av fiskarnas inkomstdeklarationer hade den genomsnittligt deklarerade inkomsten för denna yrkesgrupp från år 1948 till 1949 sjunkit med icke mindre än 17 procent. Under 1950—1951 hade läget ytterligare försämrats. Fiskarna hade endast erhållit halv kompensation för den nya prisstegringen i år på fiskets förnödenheter. Fiskeflottan hade efter den hårda förslitningen under kriget icke kunnat förnyas och moderniseras i den takt, som varit önskvärd. Denna förnyelse vore desto viktigare, som det svenska fisket alltmera kommit att förläggas till avlägsnare farvatten och därmed krävde bättre båtmaterial och starkare motorer. Även krävde utvecklingen en allt bättre maskinell utrustning i form av ekolod, radiotelefoner, radiopejlingar och i många fall numera också kylmaskiner. Såsom förslaget till investeringsavgift vore utformat, syntes avgiften komma att drabba fiskarna icke endast vid nybeställningar utan också vid, särskilt i samband med motorbyten, nödvändiga ombyggnader och förstärkningar av fiskebåtarna. Ombyte av motor jämte förstärkningsarbeten torde i många fall draga kostnader på 50 000 till 100 000 kronor. Därtill komme att denna investeringsavgift hårt drabbade fisket genom att, vilket redan framhållits i remissyttrandet från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, fiskare icke syntes få möjlighet att utnyttja avdraget för investeringsavgift vid inkomsttaxeringen, såsom bestämmelserna föreslagits i propositionen. Även av denna anledning skulle investeringsavgiften komma att drabba fiskarna orättvist hårt. I viss utsträckning komme vidare fiskare att få erlægga investeringsavgift för förstärkningar, som direkt ålagts dem av fartygsinspektionen.

Det anförda syntes utgöra en stark motivering för att ägare av fiskebåtar på högst 100 bruttoregister-ton helt befriades från skyldighet att erlægga investeringsavgift. För det fall det icke skulle vara möjligt att helt befria fiskare från skyldighet att erlægga investeringsavgift, borde åtminstone båtarnas ägare ges praktisk möjlighet att utnyttja den föreslagna rätten att göra avdrag för investeringsavgiften vid inkomsttaxeringen genom att denna rätt utsträcktes till förslagsvis fem år.

I de likalydande motionerna I:519 och II:661 har framhållits, att en av de mest angelägna uppgifter landets ekonomiska politik under de närmaste åren måste fylla vore att uppnå och bevara en ekonomisk stabilitet. Om inflationen med utsikt till framgångsrika resultat skulle kunna bekämpas vore det nödvändigt att staten genom reglerande åtgärder ingrepe på olika områden. I dagens läge syntes det vara särskilt angeläget att statsingripande riktades mot de höga företagsvinsterna inom näringslivet och mot de i förhållande till våra resurser alltför omfattande investeringarna. Beträffande åtgärder för begränsning av investeringarna syntes,

vid sidan av byggnadsregleringen, systemet att med avgifter till staten nedbringa efterfrågan tillfredsställande. Det vore emellertid nödvändigt att kostnadsökningen bleve tillräckligt stor för att företagen skulle inse det fördelaktiga i att vänta med mindre angelägna investeringar till dess avgiften åter försvunne. Den i propositionen föreslagna avgiften vore enligt motionärernas mening icke tillräckligt hög för att leda till en sådan återhållsamhet. Detta berodde för det första på att avgiften förutsattes vara avdragsgill vid taxering, varigenom dess effekt i många fall minskades till hälften, för det andra på att så stor grundsumma som 10 000 kronor, oavsett investeringens omfattning, icke skulle vara avgiftspliktig och för det tredje på att förväntningarna på kostnadsökningar under de närmaste åren tyvärr torde vara så stora, att många föredroge att investera nu — även med den låga investeringsavgiftens extrakostnad — framför att skjuta på investeringen till en tidpunkt, då avgiften visserligen vore borta men de totala kostnaderna likväl kunde förväntas vara högre. Därest man med avgiften ville vinna det primära syftet — återhållsamhet i investeringar — och icke endast det sekundära — en överbalanserad budget — ansåge motionärerna i likhet med flera remissinstanser det ofrånkomligt att avgiften höjdes, lämpligen från 10 till 20 procent. För att icke särskilt gynna småföretagen, borde också gränsen för avgiftspliktiga investeringar sänkas från 10 000 till 5 000 kronor. En sådan skärpning av avgiften kunde givetvis icke genomföras med mindre än att olägenheter i olika avseenden uppstode. Man borde emellertid ha i minnet, att varje åtgärd med vilken man ville bekämpa en inflationistisk utveckling medförde besvärigheter och framför allt att en fortskridande inflation på lång sikt medförde än större olägenheter för både samhället och enskilda. I den mån det skulle visa sig, att de av motionärerna föreslagna högre avgifterna komme att leda till en alltför hård åtstramning av investeringarna, funnes för övrigt möjligheter att, då detta läge uppstode, företaga erforderlig justering nedåt i avgiftens storlek.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I:524 och II:667 framförda yrkandet har anförts att, även om med nödvändighet en del inflationsdämpande åtgärder måste få en generell utformning, det dock ur allmännyttans synpunkt måste anses vara mycket olämpligt, att den ifrågasatta investeringsavgiften skulle påläggas folkrörelsernas allmänna samlingslokaler, såsom folkets hus, bygdegårdar och ordenshus. Motionärerna erinrade om att riksdagen, på Kungl. Maj:ts förslag, alltsedan 1942 beviljat medel i form av bidrag och lån till allmänna samlingslokaler. De anvisade statsmedlen vore dock endast en del av de belopp, som hopbragts för att bereda folkrörelsernas organ såväl i tätorterna som å landsbygden nödiga samlingslokaler. På ett stort antal platser hade organiserats en utdebiteringsverksamhet bland sammanslutningarnas medlemmar. Det hade också blivit allt vanligare att industriledare och andra företagare ekonomiskt understödde tillkomsten av samlingslokaler.

De senaste årens kostnadsökningar hade emellertid vållat betydande svå-

righeter vid utförande av såväl nybyggnader som ombyggnader och reparationer. Känt vore även att den investeringsbegränsning, som hittills måste ske, mycket hårt drabbat samlingslokalerna. De senaste åren hade endast en mycket ringa del av de företag, som varit färdiga att sätta i gång nybyggnad, kunnat utföra de avsedda arbetena. De folketshusföreningar, som erhållit byggnadstillstånd eller under 1952 beräknade erhålla dylikt, hade nu ett andelskapital på tillsammans 345 100 kronor. Enligt gällande grunder beräknade samma föreningar erhålla statslån på sammanlagt 2 130 000 kronor. Enligt förslaget skulle på nämnda föreningar uttagas en avgift, som beräknades uppgå till 508 950 kronor, eller betydligt mer än vad sagda föreningar under många års strävan hopbragt i andelskapital. Vad sålunda gällde för folketshusföreningarna gällde i förhållande till sin omfattning även för bygdegårdarna och ordenshusen.

Begränsningen i form av kvottilldelning hade visserligen vållat mycket stora svårigheter. Med denna metod hade dock icke pålagts annan ekonomisk börda, än vad som låge i stegringen av byggnadskostnader och höjda priser på inventarier, men även dessa svårigheter vore av så betydande mått, att den föreslagna investeringsavgiften för dessa i särställning varande föreningar utan tvivel bleve hart när omöjlig att bära. Detta så mycket mer som den föreslagna investeringsavgiften icke syntes ha något direkt skattepolitiskt syfte utan endast syftade till största möjliga investeringsbegränsning, vilket erfarenheten visade kunde åstadkommas på berörda områden utan särskild skatt.

Enligt motionärernas bestämda mening måste det synas orättvist, att om kommunerna uppförde en samlingslokal skulle ingen investeringsavgift erläggas, men om en förening — med stöd av kommun — uppförde dylik lokal skulle investeringsavgift erläggas. Det skulle bli bitterhet och besvikelse hos det mångtaliga föreningsfolk, som påtagit sig tunga arbetsuppgifter, vilka i stället kunnat åligga kommunerna, därest dess verksamhet skulle påläggas en särskild avgift när det gällde byggnation eller anskaffning av inventarier.

Det syntes därför motionärerna vara ett skäligt krav, att folketshusbyggnader, bygdegårdar och ordenshus undantoges från den föreslagna investeringsavgiften. Enligt motionärernas förmenande torde det icke bli svårare att kontrollera det av dem förordade undantaget än det i förordningen föreslagna undantaget avseende aktiebolag eller ekonomisk förening, däri kommun ägde mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet.

I de likalydande motionerna I: 525 och II: 672 har framhållits, att samhällets föreningsliv vore i hög grad beroende av att ett bestånd av samlingslokaler funnes och att lokalerna opartiskt tillhandahölles mot skälig hyra. Ärligen hade på riksstaten varit uppfört anslag för lämnande av lån av statsmedel för samlingslokaler. Förutsättning för låns erhållande vore att lånemottagare för lokalernas förvaltning antagit ett av statens nämnd för samlingslokaler godkänt reglemente, som bland annat även inne-

hölle skyldighet för låntagaren att beträffande lokalernas förvaltning underkasta sig viss kontroll från det allmänna. Nu rådande höga byggnadskostnader och framför allt gällande byggnadsreglering hade medfört att det rådande stora behovet av nya och förbättrade samlingslokaler endast i ringa mån kunnat fyllas. Därest förevarande proposition bifölles skulle ytterligare hinder läggas i vägen för anskaffande av samlingslokaler. Måhända skulle viss del av kostnadsökningen täckas genom högre statslån än tidigare, och genom den föreslagna bestämmelsen om att den del av kostnaden som svarade mot statligt lån icke skulle anses såsom avgiftspliktig investering kunde investeringsavgiften nedbringas, men det torde ändå icke kunna undvikas att kostnaderna för anordnande av samlingslokaler ytterligare komme att stiga. Då behovet av nya och förbättrade samlingslokaler vore skriande på många håll, kunde det inte anses vara ett samhällsintresse att genom påläggande av investeringsavgift öka kostnaderna för samlingslokalernas anskaffande. — Man hade velat bereda viss lättnad i beskattningen och därigenom lägre driftskostnad åt ideell förening t. ex. nykterhetsförening, vilken erlade proportionsvis lägre inkomstskatt till staten än såväl ekonomisk förening som aktiebolag samt dessutom vore befriad från fastighetsskatt för den i föreningsverksamheten använda delen av fastigheten. Då det emellertid icke borde ifrågasättas att samlingslokaler i förevarande avseende ställdes olika beroende på vem som vore ägare, borde befrielse från erläggande av investeringsavgift gälla för alla ägare av samlingslokaler. För undvikande av missbruk torde böra stadgas såsom villkor att vederbörande för förvaltningen av samlingslokalen tillämpade av statens nämnd för samlingslokaler godkänt reglemente.

I de likalydande motionerna I:527 och II:670 har anförts följande. En investeringsavgift enligt det framlagda förslaget komme att drabba rederinäringsväsentligt hårdare än andra näringsgrenar. Priset å nybeställda fartyg vore mycket högt, cirka tre gånger priset år 1938. De svenska rederierna tillförde landet årligen stora belopp av utländska valutor. År 1950 uppgick sålunda nettobeloppet av inseglade främmande valutor till i runt tal 500 miljoner kronor. Skulle rederierna kunna öka sin insegling av sådana valutor, vore det nödvändigt att handelsflottan icke blott ökades utan även gjordes så modern som möjligt. I sitt yttrande över de sakkunnigas förslag till investeringsavgift hade Sveriges redareförening bland annat framhållit, att vid inköp av ett redan färdigbyggt svenskt eller utländskt fartyg, eller då ett nytt fartyg levererades från utländska varv, arbetskraft och material inom landet icke behövde tagas i anspråk, varför en dylik investering borde vara undantagen från investeringsavgift. Departementschefen hade icke velat tillstyrka detta förslag. Beträffande förvärv av s. k. secondhandtonnage hade departementschefen medgivit, att köp därav innebure en kostnadskrävande investering samt att dylika köp icke förekomme i sådan utsträckning att mer betydande kontrollsvårigheter skulle uppkomma för beskattningsmyndigheterna. En speciell undantags-

regel för fartygsförvärv ansåges ändock icke böra ifrågakomma, enär samma undantag i så fall borde gälla för andra slag av inventarier. Motionärerna kunde ej finna denna argumentation bärande. Rederinäringen vore i dessa avseenden icke jämförbar med andra näringsgrenar. Det vore särskilt de mindre och medelstora tramprederierna, som inköpte secondhandtonnage. Dessa rederier förvärvade i regel tonnage av mindre storlek, varå för närvarande rådde stor brist inom vårt land. Med hänsyn till denna grens stora betydelse, icke minst beträffande transportererna av kol m. m. och exportvaror, samt dessa rederiers mindre bärkraft vore det angeläget, att sagda rederier icke belastades med ökade kostnader för anskaffning av tonnage varom nu vore fråga. En prissfördyring i dylikt fall kunde vad anginge nödvändiga importvaror menligt påverka de inhemska priserna. Hemställan om undantagande av köp av färdiga tillgångar från utlandet hade departementschefen icke velat efterkomma med hänsyn till att efterfrågan på utomlands tillverkade maskiner och inventarier icke borde stimuleras. Detta uttalande tedde sig för motionärerna synnerligen märkligt. För exporten vore det nödvändigt att från andra länder inköpa sådana produkter, som för landet vore nödvändiga. Härtill komme, att de svenska varven vore så starkt belagda med beställningar av fartyg från utländska rederier, att de svenska rederierna ofta nödgades beställa fartyg utomlands, om beställningarna skulle kunna fullgöras inom rimlig tid. Det hade även visat sig, att utländska varv kunde leverera nya fartyg till lägre priser och på kortare tid än de svenska varven. Av anförda skäl ansåge motionärerna fullt befogat att dylika investeringar undantoges från avgiftsplikt till investeringsavgift.

Enligt förslaget skulle vid *direkt* byte av likartade anläggningstillgångar investeringsavgift endast beräknas på eventuell skillnad mellan anskaffningskostnaden för den nya och värdet å den utbytta tillgången. Departementschefen hade däremot icke ansett tillräckliga skäl föreligga att vid beräkning av investeringsavgift från anskaffningskostnaden för nya tillgångar avräkna vad som eventuellt kunde erhållits vid försäljning av äldre tillgångar. För rederiföretagen, särskilt de mindre och medelstora tramprederierna, vore det såsom förut nämnts nödvändigt att utrangera äldre och oekonomiska fartyg samt ersätta dessa med nytt och modernt tonnage. Motionärerna kunde ej dela departementschefens uppfattning att ersättningsanskaffningar på grund av utrangering av fartyg borde drabbas av investeringsavgift å hela anskaffningskostnaden. Även i dylika fall borde gälla, att endast skillnaden mellan anskaffningskostnaden för ersättnings-tonnage och utranterat sådant drabbades av investeringsavgift.

I fråga om ersättningsanskaffning försakad av att tillgångar gått förlorade eller blivit förstörda genom eldsvåda, haveri eller liknande händelse föresloges, att, om tillgången varit försäkrad mot den uppkomna skadan, vid beräkning av investeringsavgift anskaffningskostnaden skulle minskas med den uppburna försäkringsersättningen. Om tillgången däremot icke varit försäkrad eller ersättning icke uppburits, ansåges enligt departementschefen av praktiska skäl någon reducering icke böra ifrågakomma, försä-

vitt icke tillgången gått förlorad på grund av naturkatastrof. Denna bestämmelse innebure, att, om ett företag funnit det vara ekonomiskt fördelaktigt att helt eller delvis stå självrisk, detta företag i nu förevarande avseende försattes i ett sämre läge än om försäkring tecknats. Motionärerna funne icke detta rimligt, vare sig ur principiell eller praktisk synpunkt. Samma regler borde gälla vare sig tillgången vore försäkrad eller ej mot den uppkomna skadan.

Departementschefen hade icke funnit tillräckligt skäl föreligga för införande av en specialbestämmelse för det fall att i samband med klassning av fartyg vissa förbättringsarbeten verkställts på myndighets direktiv. Sveriges redareförening hade beträffande denna fråga erinrat om att mycket stränga säkerhetsbestämmelser gällde i fråga om fartyg samt att fartygsinspektionen ofta ålade rederierna att vid reparationer och klassningar av fartyg utföra sådana förbättringsarbeten å fartygen, som rederierna ej hade ansett vara oundgängligen nödvändiga eller i varje fall ansett kunna uppskjutas. Motionärerna kunde ej finna det riktigt att rederiet i dylika fall skulle belastas med en extra utgift i form av investeringsavgift.

Enligt 10 § i förslaget skulle investeringsavgiften anses som en sådan speciell skatt, för vilken avdrag finge åtnjutas vid inkomsttaxeringen. Detta innebure en ökad belastning för företaget, därest avdraget vid nämnda taxering helt eller delvis icke kunde utnyttjas.

Risk föreläge för att vid ett försämrat konjunkturläge särskilt sådana mindre och medelstora rederier, som ägde endast ett eller några fartyg, ej kunde helt eller delvis tillgodogöra sig avdraget vid inkomsttaxeringen. Motionärerna ansåge det vara riktigt, att avgiften skulle hänföras till omkostnad för den avgiftspliktige samt sålunda vara avdragsgill vid beräkning av dennes inkomst av rörelsen. Starka skäl talade för att en avgiftspliktig, som icke kunnat, helt eller delvis, tillgodogöra sig avdraget för investeringsavgiften vid sin inkomsttaxering under beskattningsåret, finge rätt att i anskaffningskostnaden för tillgången inräkna den del av avgiften, för vilken avdrag ej kunnat erhållas vid inkomsttaxeringen, samt därefter erhålla avdrag enligt gällande bestämmelser om avdrag för värdeminskning å maskiner och inventarier.

I de likalydande motionerna I:528 och II:674 ha motionärerna erinrat om att de i motion II:675 i anledning av proposition nr 225 rörande investeringskonto för skog begärt, att riksdagen skulle hos regeringen anhålla om förslag till beskattning av de extraordinära konjunkturvinster i vissa näringsgrenar. Genomfördes en sådan beskattning bleve behovet av en särskild skatt på investeringarna mindre, då medel indroges på de håll, där eljest riklig penningtillgång skulle kunna föranleda stora investeringar. Enligt motionärernas mening borde därför investeringsskatten endast tillämpas under 1952. Om detta från början fastsloges bleve dess hämmande verkan på investeringarna större än enligt regeringsförslaget. Såsom anförts av ett flertal remissinstanser kunde starka belänkligheter av principiell

art riktas mot en åtgärd av den föreslagna investeringsavgiftens typ. Att fördyra investeringarna medelst en skatt verkade åtminstone på längre sikt starkt ogynnsamt för produktionsutvecklingen. Även om man i likhet med motionärerna med hänsyn till den uppkomna ekonomiska situationen som en nödfallsåtgärd ville tillstyrka den föreslagna investeringsavgiften att gälla endast ett år, borde förslaget dock justeras i vissa delar med hänsyn till de ovan anförda synpunkterna.

En grundläggande riktlinje för den föreslagna beskattningen borde enligt motionärernas mening vara, att investeringsavgiften utformades så att den i möjligaste mån icke drabbade för produktionsapparatus upprätthållande nödvändiga investeringar. Motionärerna föresloge, att vid ersättningsanskaffning av maskin eller annat inventarium avdrag finge göras för den utrangerade tillgångens ursprungliga anskaffningsvärde eller, om detta inte visades, det belopp, som erhöles vid försäljning av tillgången. Denna generella avdragsregel föresloges gälla samtliga förvärvskällor.

För den utgående investeringsskatten stadgades undantag för investeringar, som tillkommit på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet. Att investeringsavgift skulle utgå vid sådana arbeten måste anses uppenbart obilligt. Motionärerna föresloge därför, att förordningen om investeringsavgift kompletterades med bestämmelse av innebörd, att investeringar som uppenbart föranleddes av offentlig myndighets åtgärder fritoges från avgiftsplikt. Häri inbegreps då även återanskaffning, som blivit föranledd av att myndighet utdömt tillgången i fråga.

Beträffande förvärv av begagnade fartyg borde enligt motionärernas mening undantag göras från investeringsavgift. Förhållandet vore nämligen det, att ofta köp och försäljning skedde parallellt i syfte mindre att ändra det totala tonnageets storlek än att få en lämpligare fördelning av tonnage. Att med investeringsavgift försvåra t. ex. för landet förmånliga bytesaffärer av detta slag med utlandet framstode såsom olämpligt.

Vad gällde investeringar inom förvärvskällan jordbruksfastighet skulle enligt propositionen investeringsavgift utgå bl. a. vid ny- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad till den del densamma användes för annat ändamål än bostadsändamål (2 §). Lantbruksstyrelsen hade ansett det motiverat att göra undantag även beträffande ekonomibyggnader. Då jordbrukets byggnadsbestånd i många fall vore i trängande behov av förnyelse, föresloge motionärerna, att investeringar beträffande jordbrukets ekonomibyggnader befriades från avgiftsplikt.

Vad gällde de föreslagna bestämmelsernas räckvidd innebure de föreslagna bestämmelserna, att ekonomisk verksamhet, som bedreves direkt av staten, exempelvis den genom statens järnvägar bedrivna buss- och biltrafiken, vore undantagen, oavsett liknande enskild verksamhet förekomme på samma område och den statliga verksamheten alltså icke vore av monopolkaraktär. Bestämda gensagor hade anförts från ett stort antal remissinstanser mot en sådan konsekvens. Med hänsyn till den allmänt omfattade principen, att allmän och enskild företagsamhet borde bedrivas på lika ekono-

miska villkor, föresloge motionärerna, att propositionen ändrades i denna del, så att statlig eller kommunal verksamhet, som bedreves på område, där liknande enskild företagsamhet förekomme, underkastades avgiftsskyldighet på samma sätt som den enskilda. Motionärernas ståndpunkt innebure å andra sidan, att de enskilda järnvägarna i likhet med statens skulle vara undantagna från investeringsavgift.

Investeringsavgiften föresloges bli avdragsgill vid inkomsttaxeringen. De föreslagna bestämmelserna kunde emellertid komma att verka oskäligt betungande särskilt för nystartade företag, vilka vanligen hade det största investeringsbehovet men ofta icke erhöles någon vinst under de första verksamhetsåren. Till undvikande av att den nya företagsamheten alltför mycket hämmades hade i en av herr Kollberg till riksbanksfullmäktiges yttrande fogad reservation förordats ett tillägg till bestämmelserna av innebörd, att företagare som erlagt investeringsavgift men vars rörelse för året visat förlust eller så ringa överskott, att han vid beräkningen av nettointäkten av rörelsen ej kunnat utnyttja den medgivna avdragsrätten, finge tillgodoräkna sig det resterande avdraget för senare år. Häremot hade departementschefen invänt, att det borde beaktas, att avgift i vissa fall uttoges även när fråga vore om sådana investeringskostnader, för vilka avdrag över huvud icke erhöles vid inkomsttaxeringen. Departementschefens invändning syntes icke vara relevant. Motionärerna biträdde därför det av herr Kollberg förordade tillägget och föresloge att den tid inom vilken icke utnyttjad avdragsrätt finge tillgodoräknas bestämdes till tre år.

I de likalydande motionerna I: 531 och II: 669 har anförts, att det syntes motionärerna mycket tveksamt om investeringsavgiften komme att få avsedd effekt. Såsom i olika sammanhang framhållits ansåge motionärerna det icke möjligt att på ett verkligt effektivt sätt bekämpa inflationen utan en aktiv penningpolitik. Då emellertid i dagens läge ingen möjlighet att återställa förtroendet för penningvärdet borde lämnas oprövad, hade motionärerna icke velat ställa sig avvisande mot principen i förslaget. En förutsättning härför vore dock att vissa modifikationer av förslaget komme till stånd. Skulle förslaget över huvud taget få någon investeringsbegränsande effekt, måste de skattskyldiga ha klart för sig att investeringsavgiften efter viss tid skulle upphöra. Den tidsbegränsning departementschefen föreslagit vore ur denna synpunkt tillfredsställande. Å andra sidan vore det uppenbart att tidigare erfarenheter i fråga om skatter, som angivits skola bli av tillfällig natur, alstrat en viss misstro emot sådana uttalanden. Det syntes därför angeläget att riksdagen gjorde ett mycket klart uttalande i detta avseende.

Ett sådant uttalande skulle otvivelaktigt få förstärkt effekt om avgiften gäves en sådan konstruktion att allmänheten redan från början kunde iakttaga en tendens till framtida lindring av avgiften. Motionärerna ville därför förordna — i likhet med flera hörda remissinstanser — att procentsatsen 10 finge gälla endast för första året av avgiftens giltighetstid och att procentsatsen för det andra året nedsattes till 5.

Med hänsyn till avgiftens syfte att motverka investeringar vore det ägnat att väcka förvåning att investeringar, som i vederbörlig ordning tillståndsprovades, skulle beläggas med avgift. Det syntes föga konsekvent att den särskilt reglerade byggnadsverksamheten tagits med i förevarande sammanhang. Vidare ville motionärerna framhålla, att en investeringsavgift, som till och med skulle träffa reparationer, vore ägnad att avtrubba känslan för det angelägna — både från enskilda och allmänna synpunkter — i att hålla redan gjorda investeringar i gott stånd. Det syntes motionärerna som om den under senare år fortskridande fördyringen av byggnadsverksamheten inom jordbruket skulle vara tillräcklig för att — utom i undantagsfall — hindra alla icke absolut erforderliga investeringar i byggnader. I och med att man numera upphört med tillståndsprovning för jordbrukets ekonomibyggnader, hade man erkänt att behovet av nya eller förbättrade sådana byggnader vore mycket stort och att sådana investeringar vore synnerligen önskvärda. Ett annat slag av byggnader, beträffande vilka det rådde ett stort nybyggnadsbehov, vore lagerlokaler för frukt. Det här anförda ledde motionärerna till den slutsatsen att byggnader helt borde undantagas från investeringsavgiftens tillämpningsområde.

Mycket starka invändningar kunde göras mot investeringsavgiften även beträffande jordbrukets inventarier. Ehuru skäl talade för att jordbruket helt skulle undantagas från investeringsavgift, hade motionärerna icke velat sträcka sig längre än till att föreslå en höjning av det avgiftsfria beloppet från 10 000 till 15 000 kronor. En sådan höjning vore motiverad bland annat av att inventariebeståndets huvudsakliga värde låge i ett förhållandevis litet antal relativt dyra maskiner, såsom traktorer, skördetröskor etc. Samma borde också gälla i fråga om rörelse och annan fastighet.

I likhet med vad som skulle gälla beträffande jordbruksfastighet borde enligt motionärernas mening förvärv av inventarier i samband med övertagande av rörelse eller igångsättande av ny rörelse alltid vara fritt från investeringsavgift.

Frikallade från avgiftsskyldighet vore enligt propositionen bland annat aktiebolag och ekonomiska föreningar, däri kommun ägde mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet. De sakkunniga hade förordat samma bestämmelse för statens del. Den av departementschefen företagna ändringen syntes vara föranledd av den anmärkningen mot de sakkunnigas förslag att vissa statliga företag därigenom skulle försättas i en gynnad ställning framför konkurrerande privat företagsamhet. Det syntes emellertid som om samma argument skulle kunna anföras beträffande kommunala företag, som bedreve byggnadsverksamhet.

I de likalydande motionerna I: 533 och II: 673 har framhållits, att om tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande, i anledning därav föranledd ersättningsanskaffning icke skulle utgöra avgiftspliktig investering till den del kostnaden för den nya tillgången motsvarade uppbyren ersättning för den förlorade eller avyttrade tillgången.

Vidare stadgades, att ersättningsanskaffning i anledning av sådan skada genom jordskred, översvämning eller liknande händelse, varemot försäkringsskydd normalt ej meddelades, icke till någon del skulle anses utgöra avgiftspliktig investering. En rörelseidkare eller jordbrukare, som stode hel eller partiell självrisk, bleve sålunda skyldig erlägga investeringsavgift för den del av ersättningsanskaffningen, som icke täcktes av försäkringssumman, därest skadan uppstått genom brand eller därmed likartad olyckshändelse. Ofta syntes emellertid lika starka skäl för befrielse från avgiftsskyldighet föreligga i dylika fall, som då fråga vore om ersättningsanskaffning i anledning av jordskred etc.

Medan vidare all nyuppsättning i jordbruk, som verkställdes under det beskattningsår, då jordbruksfastighet förvärvats eller jordbruksarrende tillträtts, vore avgiftsfri, gällde beträffande rörelse, att endast förvärv av tillgång, som tidigare använts i den övertagna rörelsen eller rörelsegrenen, undantoges. Förvärv av andra tillgångar i rörelse avgiftsbelades, även om förvärvet skett i omedelbart samband med övertagande av rörelse eller igångsättande av ny rörelse. Jämväl i dylika fall borde enligt motionärernas mening befrielse från avgiftsskyldighet kunna meddelas. Så borde ock kunna ske, då i samband med fusion moderbolag från dotterbolag övertog inventarier och andra tillgångar utan att rörelsen för den skull övertog. Uppenbarligen föreläge intet sakligt skäl för en olikartad behandling i förevarande hänseende av sådana fall, då moderbolaget något år tidigare till sig överfört rörelsen och arrenderat vissa anläggningstillgångar av dotterbolaget, och sådana fall, då dylika tillgångar samtidigt med övertagandet av rörelsen överförts till moderbolaget.

Att i författningstext eller eljest fullständigt angiva de omständigheter, som borde föranleda befrielse från investeringsavgift, syntes knappast vara möjligt. Under sådana förhållanden torde enda utvägen för undanröjande av icke önskvärda och obilliga verkningar vara att använda sig av ett diskretionärt dispensförfarande. För att detta icke skulle bli alltför betungande för myndigheterna skulle kunna föreskrivas att beslut rörande dispens skulle avse visst minimibelopp, förslagsvis en investeringsavgift av minst 1 000 kronor. Dispensärendena syntes lämpligen böra handläggas av riksskatte-nämnden.

Ytterligare borde enligt motionärernas mening nedannämnda justeringar vidtagas i det föreliggande författningsförslaget.

I 2, 3 och 4 §§ stadgades beträffande investeringar i maskiner m. m., att avgiftsplikt föreläge beträffande »nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll». Denna formulering av stadgandet gäve vid handen, att varken nyuppsättning eller ersättningsanskaffning till någon del finge hänföras till normalt underhåll men att så däremot kunde vara fallet med förbättringsarbeten. Ersättningsanskaffning vore emellertid självfallet vida oftare än förbättringsarbeten hänförlig till normalt underhåll. Författningstexten borde omredigeras så, att uttrycket »som icke är att hänföra till normalt underhåll» komme att avse även investeringar i ersättningsanskaffning.

Samma undantagsbestämmelser som enligt sista stycket 4 § gällde beträffande investeringar inom förvärvskällan rörelse borde stadgas beträffande investeringar i förvärvskällan annan fastighet, om ock förhållandena endast undantagsvis torde vara sådana, att de komme att träda i tillämpning.

Motionärerna förordade vidare, av skäl som anfördes i riksskattenämndens i propositionen återgivna yttrande, att tredje stycket av 7 § kompletterades med en bestämmelse av innebörd att såsom särskild förvärvskälla skulle vid tillämpning av bestämmelserna i nyss nämnda stycke anses varje fastighet, fastighetsdel eller komplex av fastigheter, som i ägarens eller brukarens hand vore att anse såsom förvaltningsenhet.

Slutligen syntes liksom i förordningen om investeringsskatt böra införas stadgande om rätt för beskattningsnämnd att medgiva dödsbo efter skattskyldig befrielse från erläggande av investeringsavgift samt rörande dödsbos och dödsbodälägares ansvarighet för sådan avgift.

Till stöd för det i motionen I : 5 2 6 framställda yrkandet har erinrats om den verksamhet, som i Stockholms län bedreves av landstingets närings- och kommunikationsråd. Rådet hade till huvuduppgift att arbeta för utvecklingen av näringslivet i länet och hade hittills i huvudsak koncentrerat sina ansträngningar på att söka få till stånd en utvidgning eller nyetablering av industri och hantverk inom sådana områden av länet, där befolkningen nödgats eller nödgades avflytta på grund av bristen på arbetstillfällen. Den föreslagna investeringsavgiften komme emellertid, om den helt genomfördes, att allvarligt försvåra en ur allmän synpunkt önskvärd lokalisering.

Såsom exempel nämndes i motionen ett mindre industriföretag, som f. n. vore beläget i Solna och sysselsatte ca 15 man. Företaget utnyttjade förhyrda lokaler, som befunno sig i sådant skick, att de för länge sedan vore utdömda av yrkesinspektionen. Ur många synpunkter hade företaget funnit lämpligt att överflytta verksamheten till annan ort. Efter omfattande utredningar och konferenser med statliga och kommunala myndigheter hade man stannat för Östhammars stad som fördelaktig lokaliseringsort, och ansökan om byggnadstillstånd vore redan inlämnad. Såväl länsarbetsnämnden som arbetsmarknadsstyrelsen ansåge denna förläggning mycket önskvärd. Tillverkningen vore skrymmande (sjukhussängar, operationsbord m. m.) och erfordrade därför rätt stora utrymmen. Byggnadskostnaden beräknades uppgå till ca 300 000 kronor. Företagets genom detta projekt hårt ansträngda ekonomi syntes nu för den föreslagna investeringsavgiftens erläggande komma att ytterligare belastas så hårt, att företaget näppeligen torde kunna anskaffa de erforderliga medlen. Detta ur samhällssynpunkt önskvärda projekt torde således komma att förfalla, om investeringsavgift skulle utgå även för företag av den art det här gällde. Ur företagets synpunkt funnes inga möjligheter att uppskjuta investeringen, då detta skulle medföra att företaget eventuellt måste inställa driften.

Ovan relaterade fall utgjorde icke något enstaka särfall. Enligt motionärernas förmenande kunde en avgiftsbefrielse vara minst lika starkt moti-

verad i här avsedda fall som i flertalet av de i propositionen föreslagna undantagsfallen. Det förtjänade vidare särskilt framhållas, att redan den nuvarande byggnadsregleringen måste anses vara ett tillräckligt effektivt medel att hålla tillbaka sådana byggnadsinvesteringar, som ur samhällets synpunkt icke under de närmaste åren borde komma till stånd, samtidigt som denna reglering, rätt handhavd, kunde verksamt främja en önskvärd lokalisering och differentiering inom näringslivet. Det syntes vara lämpligast, att riksdagen bemyndigade Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall besluta om eventuell avgiftsbefrielse.

I motionen I:529 har anförts, att de oerhört höga byggnadskostnaderna säkerligen vore tillräckligt avskräckande för att jordbrukaren skulle uppskjuta reparationer och nybyggnader, så länge detta vore möjligt, i avvaktan på någon lättnad i dessa kostnader. Maskiner och andra för jordbruksdriften avsedda döda inventarier borde i stort sett vara befriade från investeringsavgift. Detta gällde i särskilt hög grad de mindre och medelstora jordbruken. De större jordbruken hade helt andra ekonomiska resurser och kunde, om det bleve nödvändigt, bära en investeringsavgift lika väl som andra större ekonomiska företag här i landet. Investeringsavgiften borde vidare icke komma att drabba hantverkare, småindustri och mindre företagare, vilka stundom finge föra en mycket ojämn och hård kamp för tillvaron. Det vore påtagligt att ett avgiftsfritt bottenbelopp å 10 000 kronor för sammanlagda investeringskostnader i byggnader och inventarier, som i propositionen föreslagits, vore för lågt. För ifrågavarande förvärvskällor, jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse, borde ett bottenbelopp å 50 000 kronor vara avgiftsfritt. Belopp överstigande 50 000 men icke 100 000 kronor borde avgiftsbeläggas med 10 procent och belopp över 100 000 kronor med 20 procent.

I motionen I:532 har framhållits, att departementschefen i propositionen uttalat bl. a., att det syntes påkallat meddela sådana bestämmelser, att varje nyetablerande jordbrukare bereddes möjlighet att förvärva de för jordbruksdriften erforderliga inventarierna utan att erlägga investeringsavgift. Ej sällan inträffade att en jordbrukare som haft sin gård utarrenderad återtog denna under eget bruk. Undantagsbestämmelsen i 2 § av förordningen syntes emellertid icke vara tillämplig på detta fall. Den föreslagna lagtexten syntes motionärerna sålunda icke täcka departementschefens motivering.

Till stöd för det i motionen II:657 framförda yrkandet har framhållits, att den under senare år kraftigt ökade fördyringen av byggnadskostnaderna inom jordbruket vore tillräckligt avskräckande för att effektivt hindra alla icke absolut erforderliga investeringar i byggnader. Skulle jordbrukets rationalisering kunna fortgå, vilket vore synnerligen viktigt ej minst ur beredskapssynpunkt, och skulle derav statsmakterna fastslagna

målsättningen, att jordbruksbefolkningen skulle uppnå likställighet med övriga grupper, inom rimlig tid kunna förverkligas, borde några nya hinder icke få uppställas. Såsom Sveriges lantbruksförbund framhållit, hade det i många sammanhang påpekats att jordbruket beträffande byggnader i högre grad visade eftersläpning beträffande såväl ny-, till- och ombyggnad som reparationer och underhåll än vad som gällde för övriga förvärvskällor. Det måste därför framstå såsom synnerligen orättvist om man genom den föreslagna investeringsavgiften skulle med tio procent fördyra omkostnaderna för dessa jordbrukare, som vore nödsakade att göra vissa förbättringsarbeten som ej kunde anstå.

Till utskottet ha i anledning av förslaget om investeringsavgift inkommit skrifter från Aktiebolaget Elektrolux och Sveriges köpmannaförbund.

Aktiebolaget Elektrolux har i sin framställning anfört bl. a. följande. I ändamål att åstadkomma en förenklad förvaltningsorganisation och önskvärd koncentration påginge f. n. utredning rörande fusion inom Elektrolux-koncernen. Med anledning av förslaget till investeringsavgift hade denna fusionsfråga emellertid måst upptagas till förnyat överbäggande och vidare åtgärder inställts i avvaktan på den föreslagna lagstiftningens slutliga utformning i vad den berörde investeringsavgiftens uttagande vid fusion. Departementschefen hade framhållit, att investeringsavgift icke borde uttagas, då tillgångar av i och för sig avgiftspliktig natur övertoges i samband med förvärv av den rörelse, vari de nyttjades, samt att avgift sålunda icke borde uttagas, då genom fusion dotterbolagets rörelse överfördes till moderbolaget. Vid fusion förekomme icke sällan, att långt innan fusionen verkställdes ett dotterföretags verksamhet övertagits av moderföretaget i enlighet med mellan företagen träffat avtal; i dessa fall hade dotterföretagets verksamhet, d. v. s. rörelsen, bedrivits för moderföretagets räkning å dotterföretagets fastighet. Ehuru förvärvet av dotterbolagets tillgångar genom fusion då icke skedde i omedelbart samband med överlåtelsen av rörelsen, borde stadgandet dock rimligtvis få den innebörden, att förvärvet även i detta fall bleve avgiftsfritt, d. v. s. förvärvet borde sättas i samband icke med det tidigare övertagandet av rörelsen utan med själva fusionen. Fusionen torde nämligen få betraktas som en logisk konsekvens av det tidigare överlåtandet av rörelsen. Det nu angivna hade väsentlig betydelse för den planerade fusionen inom Elektrolux-koncernen. Det kunde framhållas, att tre av Elektrolux' dotterföretag innehade fastigheter. A/B Lux' fastigheter vore taxerade till 6 369 000 kronor, vari inginge byggnadsvärde med 5 262 000 kronor. A/B Archimedes' fastigheter vore taxerade till 1 055 000 kronor, vari inginge byggnadsvärde med 775 000 kronor. A/B Arctics fastigheter vore taxerade till 3 197 000 kronor, vari inginge byggnadsvärde med 3 026 000 kronor. Den rörelse, varom i dessa fall vore fråga, hade långt tidigare övertagits av moderbolaget Elektrolux. Med en lagstiftning i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag torde därför kunna befaras, att taxeringsmyndigheterna ansåge avgiftsplikt föreligga vid

Elektrolux' förvärv av fastigheterna genom fusionen. Det vore uppenbart, att avgiftens storlek, sammanlagt över 900 000 kronor, ur bolagets synpunkt icke motsvarades av de organisatoriska förenklingar och därmed följande minskning i förvaltningskostnader, som avsåges med fusionen. Resultatet härav skulle bliva, att fusionen uppsköttes till en senare tidpunkt, då förordningen om investeringsavgift icke längre vore gällande, en konsekvens som icke vore önskvärd vare sig i koncernens eller i allmänt intresse. Det finge slutligen framhållas, att vid fusion mellan moderbolag och helägt dotterbolag icke vore fråga om en förmögenhetsöverflyttning i egentlig mening utan endast om en intern transaktion av huvudsakligen formell natur. Det torde därför icke stå i linje med lagstiftningens intentioner att låta investeringsavgift utgå i dylikt fall. Av det anförda torde få anses framgå, att härande skäl föreläge för den uppfattningen, att från avgiftsplikt undantoges sådant förvärv, som hänförde sig till fusion jämlikt 174 § aktiebolagslagen, även om förvärvet icke skedde i direkt samband med övertagande av rörelsen.

Sveriges köpmannaförbund har framhållit att om förslaget om uttagande av investeringsavgift genomfördes, avgiften komme att förstora de redan nu komplicerade problemen beträffande försörjningen med erforderligt antal butiker i nya stadsdelar och områdenas utdanning i överensstämmelse med planeringen. Problemen komme vidare att bli än mera vittomfattande, i den mån de aktuella strävandena att utvidga bostadsbyggandet fullföljdes. Som motiv för den föreslagna investeringsavgiften anfördes det vara ett samhälleligt intresse att investeringarna begränsades till att avse blott de nödvändiga, så att därigenom lämnades ett bidrag till uppnåendet av samhällsekonomisk balans. Ett betydande samhälleligt intresse måste å andra sidan bedömas vara att nya bostadsområden finge sin oundgängligen erforderliga varuförsörjning tillbörligen tryggad. I den intressekollision i samhällsnyttans intresse, som sålunda den föreslagna investeringsavgiften skulle vid genomförandet föranleda, torde de nya bostadsområdenas oundgängliga behov av butiker få lämnas företräde. Det nu anförda föranledde förbundet hemställa, att denna av alla parter såsom nödvändig bedömda butiksetablering i samband med den aktuella bostadsproduktionen måtte undantagas från investeringsavgift eller i varje fall beredas möjlighet till dispens från densamma.

Motionerna och de gjorda framställningarna i vad de avse förslaget om tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager.

I de likalydande motionerna I:528 och II:674 har erinrats om att departementschefen som skäl för detta förslag anført, att konjunkturinstitutet vid sina undersökningar kommit till slutsatsen, att en mycket stor del av de ökade ekonomiska resurserna under 1951 tagit sig uttryck i ökade lager och att denna utveckling gjorde det angeläget att låta de investeringsbegränsande åtgärderna även avse investering i varulager. Det torde visserli-

gen vara obestridligt, att en viss, icke obetydlig lagerökning skett under den hittills förflutna delen av 1951 jämfört med lagerutvecklingen under 1950. Härvid borde dock först uppmärksammas, att under 1950 en minskning av lagren ägt rum. Den lagerökning, som skett under innevarande år, utgjorde därför till viss del en återpåfyllnad av lagren för den nedgång, som ägt rum året förut. Över huvud taget torde de ökade lagerinköp, som skett under 1951, till icke ringa del varit betingade av det spända utrikespolitiska läget med dess latent risker för landets försörjning med viktiga råvaror, halvfabrikat, specialmaskiner, reservdelar o. d. Enbart den statliga beredskapslagringen beräknades av konjunkturinstitutet ha under 1951 undergått en nettoökning om ett par hundra miljoner kronor. För närvarande torde situationen inom betydande delar av det svenska näringslivet vara den, att man snarare sökte minska än öka lagerhållningen. Osäkerheten rörande prisutvecklingen på importvaruområdet och tilltagande köpmotstånd under senare tid hade verkat i denna riktning. Den föreslagna lagstiftningen bleve mot bakgrunden av rådande läge därför obehövlig och uppenbart orättvis i de fall, där en ökad lagerhållning berodde på avsättningssvårigheter.

Till stöd för de i de likalydande motionerna I:530 och II:668 framförda yrkandena har framhållits att enligt anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen den i räkenskaperna gjorda värdesättningen å varulager skulle frångås vid inkomstberäkningen endast om särskilda omständigheter därtill föranledde. Stadgandet hade i praxis tolkats så, att bokföringsåtgärden skulle godtagas, om den icke strede mot vad som finge anses utgöra god köpmannased inom det slag av rörelse, varom vore fråga. Genom den i propositionen föreslagna förordningen, som avsåges skola gälla vid taxeringarna åren 1953 och 1954, komme nämnda stadgande att temporärt sättas ur kraft. Detta vore enligt motionärernas mening ägnat att väcka allvarliga betänkligheter, icke minst ur principiell synpunkt. Det föreliggande förslaget borde ses mot bakgrunden av de klara uttalanden rörande bibehållande av nuvarande avskrivningsmöjligheter, som vid den år 1947 företagna skärpningen av företagsbeskattningen gjordes såväl av 1946 års skatteberedning som av dåvarande finansministern och riksdagen. Dessa uttalanden innefattade bland annat att, om ock en bolagsskatt å 40 procent vore hög, de avskrivningsregler, som de svenska bolagen finge tillämpa, vore desto mildare och att man finge, såsom finansministern uttryckte sig, »väl väga det ena mot det andra». Det vitsordades ock från regeringspartiets sida under ärendets behandling i kamrarna, att »den högre bolagsskatten är av beredning, regering och utskott motiverad med ständigt påvisande av att den fria avskrivningsrätten existerar», varav kunde dragas slutsatsen, att om den vid någon senare tidpunkt skulle avlägsnas »måste man taga upp hela frågan om bolagsbeskattningen i det sammanhanget». Av näringsföretagen hade dessa och liknande uttalanden med fullt fog betraktats såsom klara utfästelser. Att trots dessa utfästelser genomföra en lagstiftning i enlighet med det föreliggande förslaget vore enligt

motionärernas mening ägnat väcka desto större betänkligheter som några tvingande skäl för en dylik icke ådagalagts. I den mån ökade lagerinköp ägt rum under år 1951 torde de till icke ringa del ha föranletts av en önskan att med hänsyn till den spända utrikespolitiska situationen åstadkomma en beredskapslagring och torde till alldeles övervägande del ha varit väl motiverade ur både företagsekonomisk och allmänekonomisk synpunkt. Departementschefen syntes befara en icke önskvärd ökning av lagerinköpen under de nästkommande åren, och det vore därför han ansåge den föreslagna lagstiftningen nödvändig. Dagens läge vore emellertid sådant att företagen inom både industri och handel i allmänhet torde vara inriktade på att bringa ned sina lager och icke tvärtom. I sådana fall då lagerökning likväl förekomme hade denna regelmässigt sin grund i avyttringssvårigheter och icke i ökade lagerinköp. Påtagliga avsättningssvårigheter hade under senaste tiden gjort sig gällande inom åtskilliga branscher på hemmamarknaden, bland annat på så betydelsefulla artiklar som textilier och skor. Den föreslagna lagstiftningen vore obehövlig för att stävja tendenser till lagerinköp och kunde vara direkt skadlig, då lagerökning uppstått på grund av avsättningssvårigheter. Vad som sålunda skulle kunna åberopas som skäl för förslaget vore allenast möjligheten att situationen av en eller annan anledning skulle kunna så förändras, att den nuvarande återhållsamheten vid lagerinköpen förbyttes i en utpräglad benägenhet att öka dessa. Väl avsåges ifrågavarande lagstiftning endast skola träda i tillämpning i sådana fall, då kvantitativ ökning av lagret föreläge, och de av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna hade i någon mån uppmjukats. På grund av sin schematiska natur komme de emellertid att drabba företagen synnerligen ojämnt. Man måste befara att den föreslagna lagstiftningen för åtskilliga företagare, främst nystartade och sådana vilka eljest av en eller annan anledning haft ringa jämförelselager, resulterade i att de bleve påförda utskylder enligt gällande höga skattesatser för obefintliga inkomster. Det vore icke ägnat förvåna, om dessa företagare för framtiden icke komme att fästa större tilltro till även de mest kategoriska utfästelser från statsmakternas sida. En lagstiftning i enlighet med förslaget skulle för många företag medföra en mycket arbets- och kostnadskrävande lagerinventering och redovisning i en tid, då bristen på arbetskraft gjorde sig starkt gällande och då ett intensivt utnyttjande av företagens produktionskapacitet vore mer angeläget än någonsin.

Om det föreliggande förslaget, trots de starka skäl som talade däremot, likväl skulle genomföras, vore det angeläget att sådana anordningar trädfades att redovisningen förenklades. Departementschefen hade i proposition nr 33 till innevarande års riksdag föreslagit vissa särskilda bestämmelser i anvisningarna till 13 § förordningen om investeringsskatt. Bevillningsutskottet, som godkänt förslaget, hade i sitt betänkande nr 15 uttalat (s. 43), att företag, som till ordinarie revisor haft av handelskammare godkänd granskningsman, icke borde vara uteslängda från möjligheten att fullgöra uppgiftsskyldigheten beträffande varulagret genom intyg

av sådan godkänd granskningsman. I det av delegerade för Sveriges industriförbund med flera näringsorganisationer avgivna yttrandet över det nu föreliggande förslaget anfördes, att delegerade förutsatte, att om en lagstiftning i enlighet med förslaget skulle komma till stånd, denna kompletterades med en föreskrift, likartad med den som meddelades i anvisningarna till 13 § förordningen om investeringsskatt. Något skäl för att ett dylikt stadgande icke inrymts i förslaget hade ej anförts. Beträffande redovisningen anförde finansministern emellertid, att taxeringsmyndigheterna icke rimligen borde ställa alltför stora krav på utredning om lagervärden, där fråga vore om sådana rörelseidkare som t. ex. apotekare och bokförläggare, vilka svårigen kunde verkställa en exakt lagerinventering, eller om sådana rörelseidkare, vilkas varulager vore förhållandevis obetydliga. Svårigheterna att verkställa en exakt lagerinventering vore emellertid alls icke mindre för många företag inom såväl industri som handel än för de båda ovannämnda kategorierna rörelseidkare.

Till utskottet har i anledning av förslaget om tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager från *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* samt *Sveriges köpmannaförbund* inkommit en gemensam skrift av i huvudsak följande innehåll. I fråga om propositionsförslaget i denna del synetes det organisationerna särskilt böra framhållas, att den lagerökning som kunde komma i fråga hos det stora flertalet av de till organisationerna anslutna medlemmarna — alltså småföretagare inom hantverk och detaljhandel — icke torde äga någon nämnvärd betydelse ur fiskalisk synpunkt. Å andra sidan måste förutsättas att den praktiska tillämpningen av den föreslagna förordningen om lagervärdering komme att medföra tillämpningssvårigheter för dessa mindre företagare samt vidare — och framför allt — medföra ett väsentligt merarbete för taxeringsmyndigheterna. I betraktande av nu antydda förhållande ville organisationerna livligt förorda, att rörelseidkare med förslagsvis mindre omsättning än 250 000 kronor icke berördes av de tillfälliga bestämmelser, som inrymdes i denna förordning, och alltså icke behövde vidkännas någon inskränkning i rätten till lagervärdering. Organisationerna hemställde, att utskottet måtte beakta i skrivelsen framförda förslag.

*I anslutning till de likalydande motionerna I: 528 och II: 674
framlagt författningsförslag.*

Under utskottsbehandlingen av de likalydande motionerna I: 528 och II: 674 har av herr *Petrén* m. fl. framlagts ett författningsförslag av följande lydelse:

»Förslag
till
förordning angående skatterestitution vid sparande
åren 1952 och 1953.

1 §.

Skattskyldig fysisk person, som under beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställes år 1953 och 1954, gör insättning av sin inkomst under året å sparkonto, skall under de förutsättningar, som i denna förordning stadgas, erhålla restitution av honom på grund av nämnda taxeringar påfordrad statlig och kommunal inkomstskatt med belopp motsvarande 20 procent å det under respektive år insatta beloppet (*sparbeloppet*), dock för vardera året å högst 2 000 kronor för varje skattskyldig eller, vid sambeskattnig, för båda makarna tillsammans.

2 §.

Till ledning för bestämmande av det skattebelopp, som skall restitueras, skall skattskyldig vid självdeklaration foga bestyrkt uppgift om det sparbelopp, som han insatt å sparkonto under beskattningsåret, samt en på heder och samvete avgiven försäkran att nämnda belopp sparats av inkomst under beskattningsåret.

3 §.

Restitution, varom i denna förordning stadgas, prövas av vederbörande taxeringsnämnd i samband med fastställandet av skattskyldigs taxering. Beslut om restitution skall tillställas skattskyldig.

4 §.

Ovannämnda skatterestitution skall i första hand avse statlig inkomstskatt och i andra hand kommunal inkomstskatt. Därest kommunal inkomstskatt måst tagas i anspråk för restitution skall vederbörande kommun likväl äga av statsverket uppbära hela beloppet av den skatt, som kommunen eljest varit berättigad att uppbära.

5 §.

För att skattskyldig skall komma i åtnjutande av i första paragrafen angiven skatterestitution, skall sparbeloppet innestå å sparkonto till utgången av år 1956 i vad avser sparande under år 1952 och till utgången av år 1957 i vad avser sparande under år 1953.

Uttages på sparkonto insatt belopp tidigare än vad här stadgats, skall skatterestitutionen i motsvarande grad minskas.

6 §.

Sparkonto må kunna uppläggas i sparbank, postsparbank, affärsbank eller kreditkassa, så ock i riksgäldskontoret, därest sparmedlen äro avsedda företrädesvis för inköp av premieobligationer eller andra svenska statens obligationer.

Med insättning å sparkonto likställes erläggande av premie för kapitalförsäkring, vilken äges av den skattskyldige eller, i förekommande fall, hans make eller omyndiga barn, dock ej till den del premie berättigar till avdrag, varom förmåles i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen.

7 §.

Skulle vid utgången av år 1956 respektive 1957 penningvärdet ha sjunkit och socialstyrelsens levnadskostnadsindex till följd härav stigit med minst 10 procent i förhållande till det index, som fastställts för det kvartal, då insättning skedde, skall sparkontot av statsmedel tillgodoföras ett belopp motsvarande stegringen av levnadskostnadsindex under den tid sparbeloppet varit insatt å kontot.

8 §.

Beträffande underrättelse om avvikelser från självdeklaration och besvär över beskattningsnämnds beslut enligt denna förordning skola bestämmelserna i taxeringsförordningen i tillämpliga delar gälla, dock att besvär över utslag i kammarrätten icke må anföras.

9 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952.»

Utskottets yttrande.

I nu förevarande proposition nr 220 har lämnats en ingående redogörelse för det ekonomiska läget och ha angivits de riktlinjer efter vilka den ekonomiska politiken enligt regeringens mening borde föras. Utskottet får härutinnan i första hand hänvisa till vad i propositionen anförts. Här torde allenast få erinras om följande.

Departementschefen har framhållit, att tyngdpunkten i den ekonomiska politiken måste vara förlagd till strävandena att begränsa de inflationistiska verkningarna av vinstkonjunkturen inom företagssektorn och därigenom bland annat hejda expansionstendenserna i fråga om investeringsverksamheten. Ett komplex av åtgärder i denna riktning inginge redan i den ekonomiska politikens arsenal. Hit hörde sådana åtgärder som byggnadsregleringen, investeringsskatten, exportavgifterna på skogsindustriprodukter och kreditbegränsningen.

Sedan departementschefen uttalat att byggnadsregleringen tills vidare icke kunde avvaras som ett led i den ekonomiska politiken, framhålles i propositionen att den av innevarande års riksdag beslutade tillfälliga investeringsskatten visserligen vore avsedd att begränsa de investeringar, som låge utanför byggnadsregleringen, men att bestämmelserna i fråga vore så utformade

att de icke lämpligen borde givas förlängd giltighetstid. Å andra sidan vore det uppenbart att kravet på investeringsbegränsande åtgärder i den riktning, som man avsett att ernå med investeringsskatten, i nuvarande ekonomiska läge framstode med rent av ökad styrka. Det vore särskilt angeläget att utforma bestämmelserna så att investeringsbenägenheten i olika hänseenden med större kraft och mera direkt dämpades. Investeringsskatten syntes böra ersättas av en särskild investeringsavgift, som i största möjliga utsträckning träffade flertalet enskilda investeringar och därför omfattade exempelvis inventarier och byggnader. Genom en dylik generell avgift avsåges att uppnå en kostnadsökande effekt, som vore av i huvudsak samma innebörd som en allmän räntehöjning och som kunde beräknas medföra en utgallring eller ett uppskjutande av mindre räntabla investeringar.

Departementschefen har vidare framhållit att särskilda åtgärder syntes erforderliga jämväl för att begränsa investeringar i varulager. Detta syntes böra ske genom bestämmelser angående värdering av varulager vid inkomsttaxeringen, åsyftande en tillfällig inskränkning av rätten att nedskryva varulager vid lagerökning.

Sedan i propositionen erinrats om tidigare gjorda uttalanden angående angelägenheten av åtgärder i syfte att uppmuntra det frivilliga och enskilda sparandet, omnämnes att inom finansdepartementet verkställdes en utredning i ämnet, vilken resulterat i ett förslag till skattepremiering av frivilligt sparande under år 1952. Enligt förslaget skulle skattskyldig med preliminär A-skatt, som verkställt insättning å skattesparkonto, under vissa förutsättningar erhålla viss närmare angiven nedsättning av inkomstskatten. Skattnedsättningen skulle preliminärt komma den skattskyldige till godo genom en minskning av källskatten. För att den skattskyldige slutligt skulle få åtnjuta skattnedsättningen skulle sparbeloppet innestå å skattesparkonto till utgången av år 1956. I propositionen tillägges, att vid remissbehandlingen hade man allmänt ställt sig tveksam till och i åtskilliga fall avstyrkt ett genomförande av förslaget, därvid särskilt betonats de administrativa olägenheter, som vore förbundna med den erforderliga kontrollen av att skattepremieringen skulle komma nysparandet till godo. Med hänsyn därtill vore departementschefen icke beredd att framlägga förslag i ämnet till riksdagens höstsession utan ärendet borde bli föremål för fortsatta överväganden.

Sammanfattningsvis har därefter framhållits, att om den ekonomiska politikens medel bedömdes utifrån det läge, som rådde vid den tidpunkten då propositionen vore dagtecknad, kunde riktlinjerna för denna politik sammanfattas på följande sätt: fortsatt byggnadsreglering; investeringsbegränsning genom investeringsskatt respektive investeringsavgift; skärpta bestämmelser angående varulagervärderingen vid 1953 och 1954 års inkomsttaxeringar; ökade prisutjämningsavgifter vid export av skogsindustriprodukter ävensom eventuellt införande av exportavgifter inom andra grenar av exporten; lagstiftning om skattefria avsättningar till investeringskonto för skog; kreditbegränsande penningpolitik samt åtstramning av kreditgivningen utan övergivande av lågräntepolitiken och beredskapslagstiftning angående ränte-

reglering; aktiv finanspolitik med fortsatt överbalansering av driftbudgeten och en sträng återhållsamhet i fråga om utgifterna; förstärkning av priskontrollens effektivitet; samt förhandlingar med arbetsmarknadens och näringslivets intresseorganisationer i syfte att vinna enighet om en samlad och återhållsam inkomstutveckling.

I de likalydande motionerna I: 528 och II: 674 har framhållits, att motionärerna för egen del ställde sig tvivlande till att det i propositionen angivna programmet vore tillräckligt och i sin helhet ändamålsenligt i den situation, som inträtt efter den starkt inflationistiska utvecklingen under innevarande år. Motionärerna ha erinrat om att de i annat sammanhang utvecklat sina synpunkter på kredit- och penningpolitiken samt yrkat avslag på beredskapslagstiftningen angående räntereglering. Motionärernas synpunkter på vinstkonjunkturons problem hade framlagts i motioner i anslutning till regeringens proposition om lagstiftning angående skattefria avsättningar till investeringskonto för skog. I de båda nu ifrågavarande motionerna hade motionärerna för avsikt att behandla frågan om den ekonomiska balansen väsentligen ur synvinkeln av nödvändigheten att uppnå jämvikt mellan sparande och investeringar. Investeringsavgiften avsåge att underlätta uppkomsten av en sådan balans. Emellertid borde enligt motionärernas mening en betydligt större vikt läggas vid skattepolitikens inverkan på sparande än vad regeringen hittills velat göra.

Sedan motionärerna framhållit angelägenheten av att angripa problemet om balans mellan investeringar och sparande ur synpunkten att stimulera ett ökat sparande, uttalas att detta icke kunde ske på ett framgångsrikt sätt genom att med hjälp av mycket höga skatter åstadkomma långvarig överbalansering av budgeten eller andra former av statligt tvångssparande och kapitalbildning på medborgarnas bekostnad. Motionärerna ville icke förneka, att en investeringsdämpning i nuvarande läge vore av behovet påkallad. Såsom investeringsdämpande medel borde man emellertid i första hand använda den mera smidigt verkande kreditpolitiken och sträva efter ett tillstånd där den detaljreglerande investeringskontrollen kunde helt avvecklas.

Motionärerna ha vidare framhållit, att i stället för att lita till statligt tvångssparande genom en långt pressad överbalansering av budgeten borde väsentliga lättnader av de direkta statsskatterna genomföras. Om sådana genomfördes samtidigt som på andra områden av den ekonomiska politiken ett kraftfullt försvar för penningvärdet etablerades, borde detta kunna leda till en väsentlig ökning av sparandet och ske utan en inflationsdrivande ökning av varuefterfrågan.

I anslutning till det nu återgivna ha motionärerna yrkat, såvitt nu är i fråga, *dels* att riksdagen måtte för sin del antaga en lag om skatterestitution genom sparinstitutet för nysparande under åren 1952 och 1953 och *dels* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till 1952 års riksdag om reduktion av den statliga inkomstskatten och förmögenhets-skatten.

Utskottet delar den i propositionen uttalade meningen att tyngdpunkten i den ekonomiska politiken måste vara förlagd till strävanden att begränsa de inflationistiska verkningarna av vinstkonjunkturen. Av väsentlig betydelse är då att vidtaga åtgärder, som äro ägnade att i viss omfattning dämpa en av vinstkonjunkturen betingad investeringsbenägenhet. Med denna uppfattning ansluter sig utskottet till vad i propositionen uttalats därom att byggnadsregleringen icke kan i nuvarande läge helt undvaras. Utskottet delar även departementschefens uppfattning om önskvärdheten av mera generellt verkande åtgärder, som rikta sig mot investeringar vare sig dessa äro beroende av särskild tillståndsprövning eller ej. Till frågan om den föreslagna investeringsavgiften och inskränkningen i rätten att nedskryva varulager samt om den lämpliga utformningen av bestämmelserna härom får utskottet emellertid återkomma längre fram.

Vad angår övriga punkter i det av departementschefen uppställda programmet för den ekonomiska politiken, vill utskottet framhålla, att detsamma saknat anledning att, i allt fall i förevarande sammanhang, göra något uttalande beträffande dessa. Till frågan om sterilisering av viss del av skogsinkomsterna återkommer utskottet vid behandlingen av proposition nr 225 med förslag till lag om investeringskonto för skog, m. m.

I anledning av vad i motionerna I: 528 och II: 674 anförts och yrkats angående omedelbart införande av bestämmelser i syfte att premiera nysparandet, vill utskottet erinra om de invändningar bland annat ur administrativa synpunkter, som riktats mot det inom finansdepartementet upprättade förslaget i ämnet, ävensom om det i propositionen gjorda uttalandet att ärendet borde, innan förslag framlades för riksdagen, göras till föremål för fortsatta överväganden. Då sålunda frågan är föremål för Kungl. Maj:ts fortsatta prövning och en redovisning för ställningstagandet till densamma under alla förhållanden torde vara att emotse, kan utskottet icke biträda motionärernas förslag att förorda omedelbara lagstiftningsåtgärder på grundval av det i motionerna framlagda förslaget i ämnet.

Utskottet vill även framhålla, att det ur konstitutionell synpunkt kan anses tveksamt huruvida berörda motionsyrkande är av sådan beskaffenhet att detsamma kan anses föranlett av den nu ifrågavarande propositionen. Det synes utskottet vidare icke tillrådligt att ett författningsförslag rörande en så komplicerad fråga som den i motionerna behandlade lägges till grund för lagstiftning utan föregående departementsbehandling.

Vad härefter angår den i samma motioner gjorda hemställan att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1952 års riksdag om reduktion av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten, vill utskottet erinra om att 1949 års skattekommitté ännu icke framlagt sina förslag i ämnet. I sådant läge torde motionärernas yrkande i ifrågavarande hänseende icke böra föranleda annat uttalande av utskottet än att utskottet självfallet förutsätter att Kungl. Maj:t — sedan skattekommittén framlagt sitt betänkande — upptar detsamma till prövning och framlägger det förslag för riksdagen, som därav kan föranledas.

Det sagda innebär att utskottet icke biträder motionärernas förslag om riksdagsskrivelse i ämnet.

Vad härefter angår *förslaget till investeringsavgift*, har utskottet såsom förut framhållits den uppfattningen att vid sidan av byggnadsregleringen erfordras åtgärder av investeringsbegränsande natur. Utskottet delar de i propositionen anförda erinringarna mot bestämmelserna om investerings-skatt och finner i likhet med departementschefen det mera önskvärt med en till sina verkningar mera generell anordning enligt vilken kostnaderna för verkställandet av vissa investeringar fördyras genom en avgiftsbeläggning.

Det framlagda förslaget om investeringsavgift uppfyller denna förutsättning. Förslaget innebär att den, som avser att göra en investering av ifrågakommande slag, har att bedöma lönsamheten och lämpligheten av densamma från synpunkten att han i den direkta investeringskostnaden måste, under tiden för bestämmelsernas giltighetstid, inräkna den på investeringen belöpande avgiften. Effekten härav bör då bli att mindre räntabla investeringar icke komma till utförande och att sådana investeringar, som väl äro även med beaktande av investeringsavgiften räntabla men som icke äro så angelägna att de omedelbart måste verkställas, uppskjutas i avvaktan på att avgiften upphör att utgå.

För att investeringsavgiften skall erhålla den sålunda åsyftade effekten förutsättes givetvis att en riktig avvägning sker av den procentsats, som skall fastställas för avgiftens utmätande, att bestämmelserna erhålla en klar tidsbegränsning och att — så långt detta genom priskontrollnämndens verksamhet är möjligt att genomföra — den kostnad, som investeringsavgiften utgör, icke tillåtes slå igenom i konsumentpriserna. Till dessa och vissa andra hithörande frågor återkommer utskottet framdeles.

Det sagda innebär att utskottet icke kan godtaga den motivering för avslag å propositionen nr 220, som anförts i motion II:671, och att utskottet följaktligen avstyrker avslagsyrkandet i fråga.

En av förutsättningarna för att den med den föreslagna lagstiftningen avsedda effekten skall uppnås är enligt utskottets mening att lagstiftningen får en till tiden klar avgränsning. Denna uppfattning har vunnit uttryck i flertalet av de remissyttranden, som avgivits över det av de sakkunniga framlagda förslaget till investeringsavgift. Synpunkten har även beaktats i propositionen i det bestämmelserna föreslagits skola gälla vid 1953 och 1954 års taxeringar, d. v. s. för två år.

I de likalydande motionerna I:528 och II: 674 har yrkats att bestämmelserna skola gälla allenast för ett år. Därvid har erinrats om ett i motion II: 675 i anledning av proposition nr 225 rörande investeringskonto för skog framlagt förslag att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till beskattning av de extraordinära konjunkturvinsterna. Motionärerna uttala som sin mening att om en sådan beskattning genomfördes, vore erforderligt att tillämpa investeringsavgiften allenast under år 1952.

— I de likalydande motionerna I: 531 och II: 669 har däremot framhållits, att den av departementschefen förordade tidsbegränsningen vore ur nu ifrågavarande synpunkter tillfredsställande, men att det å andra sidan vore angeläget med ett mycket klart uttalande av riksdagen att bestämmelserna icke skulle gälla längre tid än vad sålunda förordats.

Utskottet vill i anslutning till det nu återgivna visserligen erinra om att chefen för finansdepartementet, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande, den 16 november 1951 tillkallat två sakkunniga att inom departementet biträda med utredning angående frågan om införandet av en tillfällig konjunkturvinstbeskattning. Men utskottet anser, att i nu rådande läge, då resultatet av utredningen ännu icke framlagts och ställning alltså icke kunnat tagas till frågan om en konjunkturvinstbeskattning bör införas eller ej, måste frågan om giltighetstiden för bestämmelserna om investeringsavgift självfallet bedömas utan hänsynstagande till spörsmålet huruvida en beskattning av konjunkturvinster bör ske eller ej. Då utskottet därjämte delar den i motionerna I: 531 och II: 669 uttalade meningen att propositionens förslag i nu ifrågavarande hänseende är väl avvägt, avstyrker utskottet förslaget i motionerna I: 528 och II: 674 att bestämmelserna om investeringsavgift skola begränsas att gälla blott för ett år. Men utskottet vill samtidigt ge ett bestämt uttryck för den meningen, att bestämmelserna icke böra givas tillämplighet för längre tid än vad i propositionen föreslagits.

Utskottet torde härefter få övergå att behandla sådana med en lagstiftning om investeringsavgift sammanhängande spörsmål, som berörts i vissa av de i anledning av propositionen väckta motionerna eller som utskottet av annan anledning särskilt uppmärksammat.

I motionerna I: 528 och II: 674 har framhållits att enligt propositionen skulle ekonomisk verksamhet, som bedreves direkt av staten, exempelvis den genom statens järnvägar bedrivna buss- och biltrafiken, vara undantagen investeringsavgift och detta oavsett att liknande enskild verksamhet förekomme på samma område och den statliga verksamheten alltså icke vore av monopolkaraktär. Med hänsyn till den allmänt omfattade principen att allmän och enskild företagsamhet borde bedrivas på lika ekonomiska villkor föresloge motionärerna att statlig och kommunal verksamhet, som bedreves på område, där liknande enskild verksamhet förekomme, underkastades avgiftsskyldighet på samma sätt som den enskilda. Motionärernas ståndpunkt innebure å andra sidan, att de enskilda järnvägarna i likhet med statens järnvägar skulle vara undantagna från investeringsavgift.

Utskottet får i anledning av det nu återgivna erinra därom att enligt propositionen är avgiftsskyldigheten begränsad till att omfatta den, som verkställt investering inom någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse (i vissa fall även annan fastighet) och som i princip är skattskyldig för inkomst av samma förvärvskälla. Detta innebär å ena sidan att avgift icke skall utgå vid investeringar, som göras direkt av t. ex. staten eller kommun, men att sådan avgift å andra sidan skall utlagas när fråga är om

investeringar, som göras av aktiebolag eller ekonomisk förening, däri staten eller kommun på ett eller annat sätt har intressen. Från sistnämnda regel föreslås dock det undantaget att avgift ej skall uttagas vid investeringar, som göras av aktiebolag eller ekonomisk förening, däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet.

För fullständighetens skull må i detta sammanhang även erinras om propositionens förslag att vissa särskilt angivna statsägda aktiebolag, oavsett vad förut sagts, av speciella skäl skola vara fritagna från investeringsavgift.

Att, på sätt i sistnämnda motioner ifrågasatts, utbygga avgiftsskyldigheten att omfatta jämväl vissa direkt av staten eller kommun gjorda investeringar torde enligt utskottets mening icke böra ifrågakomma. Till en början torde kunna förutsättas, att staten och kommunerna komma att självmant iakttaga önskvärd återhållsamhet i avseende å sin investeringsverksamhet. Härtill kommer att den av motionärerna ifrågasatta utbyggnaden av bestämmelserna även av praktiska skäl måste avvisas. Deklarationen till investeringsavgift torde i åtskilliga hänseenden komma att anknytas till den allmänna självdeklarationen och sådan har staten eller kommun icke skyldighet att avge. Det skulle även te sig som en egendomlig anordning om taxeringsnämnderna skulle åläggas att kontrollera de statliga organen och om dessa skulle i skattetvister berättigas att processa mot staten.

Ej heller kan utskottet acceptera motionärernas förslag att de enskilda järnvägarna skulle fritagas från investeringsavgift därför att statens järnvägar äro fritagna från avgiftsskyldighet. Det bör nämligen observeras att de enskilda järnvägarna icke i egentlig mening äro konkurrenster till statens järnvägar. Detta kan däremot i viss omfattning sägas vara fallet med enskilda transportföretag, vilka med bilar, fartyg eller annorledes i de särskilda fallen kunna konkurrera vid befordran av gods eller passagerare. Att fritaga sådana företag från investeringsavgift kan emellertid av andra skäl uppenbarligen icke ifrågakomma.

I motionerna I: 531 och II: 669 har särskilt uppmärksamrats att enligt propositionen skulle sådana kommunägda aktiebolag och ekonomiska föreningar, som bedriva bygnadsverksamhet, bliva fritagna från investeringsavgift medan motsvarande enskilda företag skulle erlägga investeringsavgift. Utskottet har visserligen den uppfattningen, att motionärernas ifrågavarande påpekande är av relativt obetydlig räckvidd; huvudparten av ett bygnadsföretags investeringar torde avse investeringar i varulager och äro följaktligen av denna anledning fria från investeringsavgift. Å andra sidan synas vissa skäl tala för likställdhet i ifrågavarande avseende, varför utskottet förordar att den ändringen vidtages i 1 § av den föreslagna förordningen att där angiven avgiftsbefrielse icke skall avse sådana kommunägda bolag och föreningar, vilka driva bygnadsverksamhet.

I några motioner, nämligen de likalydande motionerna I: 524 och II: 667 samt de ävenledes likalydande motionerna I: 525 och II: 672, har upp-

märksamheten riktats på att enligt propositionen skulle investeringsavgift även drabba investeringar, som gjordes av bolag, förening eller stiftelse, som hade till uppgift att tillhandahålla samlingslokal.

Även enligt utskottets mening kunna invändningar riktas mot att exempelvis folketshusföreningar, folkparksföreningar, bygdegårdar, ordenssällskap, nykterhetsföreningar och liknande sammanslutningar, som visserligen — i syfte att erhålla medel till fullföljande av sin verksamhet — uthyra sina lokaler och sålunda skattemässigt driva rörelse men vilkas verksamhet i egentlig mening icke är av ekonomisk art, skola erlægga investeringsavgift vid uppförandet av sina samlingslokaler, vid reparationer å desamma o. s. v. Utskottet har i denna sin uppfattning påverkats av den synpunkten, att den uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal, som ifrågavarande sammanslutningar påtagit sig, ofta nog kunnat vara att anse som en sådan uppgift som kommunen eljest haft att ikläda sig. Och hade så varit förhållandet, skulle någon investeringsavgift icke ha ifrågakommit. Med åberopande av det anförda förordar utskottet därför, att nu berörda sammanslutningar — genom en uttrycklig ändring i 1 § av den föreslagna förordningen — fritagas från avgiftsskyldighet.

Vad angår investeringar inom förvärvskällan *jordbruksfastighet* innebär propositionen, att avgift skall uttagas — förutom vid vissa investeringar i inventarier — när fråga är om ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av jordbrukets ekonomibyggnader. Därvid föreslås dock skola gälla, att när fråga är om reparationer skall vid avgiftsberäkningen beaktas kostnaden allenast i vad densamma överstiger en procent för år räknat av fastighetens taxerade jordbruksvärde eller — därest i jordbruksvärdet ingående värde å skogsmark uppgår till minst 50 procent av jordbruksvärdet — sistnämnda värde efter avdrag för skogsmarksvärdet. Härtill kommer den reduktion av underlaget för investeringsavgiftens beräkande, som förslaget om ett avgiftsfritt bottenbelopp å 10 000 kronor att avdragas från det sammanlagda beloppet av en avgiftsskyldigs investeringar innebär.

I motionen II: 657 har framhållits, att den under senare år kraftigt ökade fördyringen av byggnadskostnaderna inom jordbruket vore tillräckligt avskräckande för att effektivt hindra alla icke absolut erforderliga investeringar i byggnader. Med åberopande härav samt med framhållande av önskvärdheten att jordbrukets rationalisering skulle kunna fortgå och att den av statsmakterna fastslagna målsättningen att jordbruksbefolkningen skulle uppnå likställighet med övriga grupper måtte inom rimlig tid förverkligas, ha motionärerna yrkat att jordbrukets ekonomibyggnader skola undantagas från investeringsavgift. — Liknande synpunkter och yrkanden återfinnas i motionerna I: 528 och II: 674.

I detta sammanhang må även omnämnas det i motionerna I: 531 och II: 669 gjorda yrkandet att från investeringsavgiftsförordningens tillämpningsområde måtte undantagas byggnad. Till stöd för detta yrkande har åberopats att det med hänsyn till avgiftens syfte att motverka investeringar vore

ägnat väcka förvåning att investeringar, som i vederbörlig ordning tillståndsprovats, skulle beläggas med avgift. Motionärerna framhålla vidare, att en investeringsavgift, som till och med skulle träffa reparationer, vore ägnad att avtrubba känslan för det angelägna i att hålla redan gjorda investeringar i gott stånd. Det syntes motionärerna som om den under senare år fortskridande fördyringen av byggnadsverksamheten inom jordbruket skulle vara tillräcklig för att — utom i undantagsfall — hindra alla icke absolut erforderliga investeringar i byggnader. I och med att man numera upphört med tillståndsprovning för jordbrukets ekonomibygnader, hade man erkänt att behovet av nya eller förbättrade sådana byggnader vore mycket stort och att sådana investeringar vore synnerligen önskvärda.

Utskottet vill först uppehålla sig vid det i de båda sistnämnda motionerna framställda yrkandet att byggnader över huvud taget skola fritagas från investeringsavgift.

Enligt utskottets mening är frågan om avgiftsbeläggning av investeringar i byggnader av i viss mån central betydelse vid bedömandet av den ifrågasatta lagstiftningens effekt. Väl ligger byggnadsverksamheten till viss del under tillståndsprovning, men här torde få erinras om arbetsmarknadsstyrelsens remissyttrande över sakkunnigförslaget däri framhållits att den del av investeringsverksamheten, som kunde regleras genom byggnadstillståndsgivningen, vore relativt liten. Byggnadsregleringen berörde sålunda endast egentligen byggnads- och anläggningsarbeten och gällde i fråga om dessa endast i begränsad omfattning. En hel del byggnadsarbeten kunde utföras utan tillstånd. Särskilt gällde detta om smärre arbeten, som dock sammanlagt hade en betydande omfattning. Arbetsmarknadsstyrelsen tillade, att det för övrigt i år konstaterats en ansvällning av byggnadsverksamhetens fria sektor, vilket medfört en minskning av antalet inom den reglerade sektorn sysselsatta arbetare. Detta förhållande hade medverkat till betydande eftersläpningar.

Med hänsyn till att en avsevärd del av byggnadsverksamheten icke ligger under tillståndsprovning är det enligt utskottets mening uppenbart, att något allmänt fritagande av investeringar i byggnader icke kan ifrågakomma. Men utskottet delar även den i propositionen uttalade meningen att investeringsavgift bör utgå även när det gäller investeringar inom den tillståndsreglerade byggnadsverksamheten. Härigenom uppnås en ytterligare effekt av investeringsbegränsande natur, vilket måste anses i och för sig riktigt och önskvärt, varjämte anordningen kan antagas medföra en viss lättnad i trycket på tillståndskvoterna.

Det sagda innebär att utskottet avstyrker det nyss återgivna yrkandet i motionerna I:531 och II: 669.

Utskottet önskar i detta sammanhang göra det uttalandet, att om någon, som erhållit byggnadstillstånd, avstår från att utnyttja detsamma av hänsyn till den kostnadsfördyring, som bestämmelserna om investeringsavgift medföra, bör han — därest han efter det bestämmelserna upphört att gälla hemställer om förnyat byggnadstillstånd — enligt utskottets mening vara berättigad att med förtur ifrågakomma för sådant tillstånd.

Vad särskilt angår investeringar i jordbrukets ekonomibyggnader, delar utskottet visserligen den i vissa motioner starkt understrukna synpunkten, att det i och för sig är önskvärt med en fortsatt rationalisering av jordbruket och att en viss eftersläpning i avseende å nybyggnader och reparationer är rådande. Mot synpunkten att icke försvåra genomförandet av investeringar av antydd art måste emellertid i dagens läge vägas önskemålet att på betydelsefulla områden med det medel, som investeringavgiften utgör, i viss mån dämpa investeringsbenägenheten och framtvinga en omprövning av frågan huruvida icke med den ifrågakommande investeringen kan ytterligare någon tid anstå. Vid ett bedömande av de på frågan inverkan synpunkterna — därvid även bör uppmärksammas att den ifrågavarande byggnadsverksamheten icke till någon del ligger under tillståndsprövning — har utskottet icke ansett sig kunna förorda bifall till de motionsvis framställda yrkandena att investeringar i jordbrukets ekonomibyggnader skola helt fritagas från avgift. Inom utskottet har prövats lämpligheten av en bestämmelse enligt vilken avgift ej skulle uttagas, därest investeringens önskvärdhet eller nödvändighet bestyrkts genom uttalande av lantbruksnämnd eller annan myndighet. Även denna tanke måste emellertid avvisas, nämligen med hänsyn därtill att en sådan regel lätt nog kunde betaga lagstiftningen i förevarande del dess effekt. Därtill kommer — utskottet får längre fram anledning att återkomma till denna fråga — att en regel av sådan innebörd skulle väcka berättigade krav på en motsvarande bestämmelse när fråga är om vissa investeringar inom förvärvskällan rörelse, något som av skäl som senare skall utvecklas icke bör ifrågakomma.

Om utskottet alltså måste för egen del avvisa tanken på att undantaga jordbrukets ekonomibyggnader från bestämmelsernas räckvidd, har utskottet — i syfte främst att bereda en viss lättnad i avgiftshänseende när fråga är om investeringar i jordbrukets ekonomibyggnader — övervägt lämpligheten av att för de fall, då fråga är om investering i byggnad, förorda en uppräknig av det avgiftsfria bottenbeloppet från i propositionen föreslagna 10 000 kronor till 15 000 kronor. Denna bestämmelse bör i så fall rimligtvis gälla även investeringar i byggnader, som ingå i förvärvskällan rörelse. En sådan regel är visserligen ägnad att i sin mån minska lagstiftningens allmänna effekt och nödvändiggör i sin tur en omprövning av lämplig procentsats att gälla för investeringsavgiften. Med denna reservation — utskottet återkommer längre fram till frågan om investeringsavgiftens storlek — vill utskottet, med avstyrkande av motionen II: 657 och det nu ifrågavarande yrkandet i motionerna I: 528 och II: 674, föreslå den ändringen i 8 § av den föreslagna förordningen, att i det fall, då i den uppskattade investeringskostnaden ingår kostnad för investering i form av ny-, till- eller ombyggnad, reparation eller underhåll av byggnad, och då kostnaden i denna del överstiger 10 000 kronor, skall bottenavdraget utgöra detta högre belopp, dock högst 15 000 kronor.

Enligt 2 § i den föreslagna förordningen skall investeringsavgift ej utgå vid nyetablering inom jordbruket. I motion I: 532 har påpekats att med de

föreslagna bestämmelsernas utformning fritages icke den jordbrukare från investeringsavgift, som haft sin gård utarrenderad men därefter återtagit densamma under eget bruk.

Utskottet har intet att erinra mot att bestämmelserna så ändras, att de täcka det av motionärerna uppmärksammade fallet, och tillstyrker alltså motion I: 532.

Vad härefter angår uttagande av avgift vid investeringar inom förvärvskällan *annan fastighet* får utskottet först erinra om det tidigare berörda yrkandet i motionerna I: 531 och II: 669 att investeringar i byggnader helt skulle undantagas från bestämmelsernas tillämpningsområde och om utskottets avvisande inställning till detta yrkande.

I 4 § i den föreslagna förordningen angivas de avgiftspliktiga investeringarna inom förvärvskällan rörelse. I sista stycket av samma paragraf stadgas vissa undantag nämligen då fråga är om förvärv av byggnad, som stadigvarande nyttjas i rörelse, eller förvärv av tillgång i samband med övertagande av den rörelse eller rörelsegren, vari densamma utgjort tillgång för stadigvarande bruk.

I de likalydande motionerna I: 533 och II: 673 har påkallats, att i 3 § av förordningen skulle intagas enahanda undantagsbestämmelser som de, vilka upptagits i 4 § och för vilka nyss redogjorts.

Utskottet har intet att erinra mot att i 3 § stadgas undantag från investeringsavgift, då fråga är om förvärv av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande maskiner, som stadigvarande nyttjas i rörelse; utskottet tillstyrker alltså motionerna i denna del. Däremot bör i 3 § icke intagas någon motsvarighet till det andra av de båda nyssnämnda undantagsstadgandena i 4 §. Detta andra stadgande åsyftar nämligen maskiner och andra inventarier för stadigvarande bruk i rörelse och är följaktligen utan intresse när fråga är om investeringar inom förvärvskällan *annan fastighet*.

Utskottet vill i detta sammanhang även beröra följande spørsmål. De nyss återgivna undantagsbestämmelserna i 3 och 4 §§ åsyfta att fritaga från investeringsavgift i exempelvis sådana fall, då ett aktiebolag genom fusion uppgår i ett annat aktiebolag. I dylikt fall föreligger uppenbarligen icke någon sådan investering, som bör föranleda uttagande av investeringsavgift.

I motionerna I: 533 och II: 673 har framhållits att avgift ej borde uttagas då i samband med fusion moderbolag från dotterbolag övertog inventarier och andra tillgångar utan att rörelsen fördenskull övertogs. Motionärerna tillägga att uppenbarligen föreläge intet sakligt skäl för en olikartad behandling i förevarande hänseende av sådana fall, då moderbolaget något år tidigare till sig överfört rörelsen och arrenderat vissa anläggningstillgångar av dotterbolaget, och sådana fall, då dylika tillgångar samtidigt med övertagandet av rörelsen överförts till moderbolaget. Motionerna utmynna i ett yrkande om införande av ett dispensförfarande för dessa och vissa andra fall, då fog för uttagande av investeringsavgift icke skulle föreligga.

Här må även erinras om den till utskottet från Aktiebolaget Elektrolux inkomna skriften, vari vissa likartade spörsmål behandlats.

I anledning av vad sålunda förekommit får utskottet framhålla, att den i första punkten andra stycket av 4 § upptagna undantagsbestämmelsen så utformats, att investeringsavgift ej skall uttagas vid förvärv av fastighet, i förekommande fall med därtill hörande fasta maskiner, som till huvudsaklig del stadigvarande nyttjas i »rörelse». Innebörden härav är uppenbarligen den, att avgift ej skall uttagas så snart fastigheten ingår i rörelse och detta oavsett om det är i rörelse, som bedrivs av moderbolaget, dotterbolaget eller annan. I det av Aktiebolaget Elektrolux angivna fallet, då tre av bolagets dotterföretag äga fastigheter, som till huvudsaklig del stadigvarande nyttjas i den av moderbolaget bedrivna rörelsen, kan sistnämnda bolag förvärva dotterbolagens fastigheter utan att fråga uppkommer om uttagande av investeringsavgift. Det sagda innebär att Aktiebolaget Elektrolux missuppfattat innebörden av det föreslagna stadgandet och att någon ändring däri icke erfordras för att tillgodose det av bolaget framställda önskemålet. Detsamma gäller i avseende å vad i motionerna I: 533 och II: 673 i motsvarande hänseende anförts.

Utskottet får även framhålla följande. Om i ett sådant fall, som det av Aktiebolaget Elektrolux åsyftade, dotterbolaget efter det moderbolaget övertagit dotterbolagets egentliga rörelse bibehållit i sin ägo maskiner och inventarier, som utarrenderats till moderbolaget, bedriver dotterbolaget alltjämt rörelse, nämligen i form av uthyrning av maskiner och inventarier. Skulle moderbolaget under tiden för investeringsavgiftens giltighet övertaga dessa inventarier, innebär detta att moderbolaget även övertager dotterbolagets ifrågavarande rörelse. Följaktligen utgår icke heller i detta fall investeringsavgift. Kvar står emellertid, såsom i propositionen framhållits, att investeringsavgift skall uttagas då enstaka inventarier förvärvas utan att rörelsen fördenskull övertages. Att stadga avgiftsfrihet för sådana fall synes icke betingat och skulle direkt stimulera åtgärder i avgiftsundrandragande syfte.

Utskottet övergår härefter till att behandla vissa spörsmål, som sammanhånga med de i 4 § upptagna bestämmelserna angående avgiftspliktiga investeringar inom förvärvskällan *rörelse*.

Utskottet får då även i detta sammanhang erinra om sin avvisande inställning till yrkandet i motionerna I: 531 och II: 669 att investeringar i byggnader skulle undantagas från avgiftsplikt.

I propositionen ha föreslagits regler av innebörd att rörelseidkare, som vid övertagande av rörelse samtidigt förvärvar de i rörelsen vid övertagandet nyttjade maskinerna och inventarierna, icke behöver erlägga investeringsavgift. En person, som startar en ny rörelse, får däremot erlägga sådan avgift.

I motionerna I: 531 och II: 669 har yrkats sådan ändring i de föreslagna bestämmelserna att investeringsavgift icke heller i sistnämnda fall skall uttagas. — Ett liknande uttalande har gjorts i motionerna I: 533 och II: 673.

Utskottet får i anledning härav framhålla att det ligger helt i linje med lagstiftningens syfte att uttaga avgift vid sådan nyetablering, varom nu är fråga. Då, såsom departementschefen framhållit och närmare exemplifierat, regler av annan innebörd skulle lämna vidsträckta möjligheter till missbruk, avstyrker utskottet mycket bestämt det ifrågavarande yrkandet i motionerna I: 531 och II: 669.

I motionen I: 526 har rests ett yrkande om fritagande från investeringsavgift i de fall, då investeringar gjorts i samband med sådan flyttning eller nyetablering av företag eller rörelse, som skett av s. k. lokaliseringsskäl. Till stöd för yrkandet har åberopats det ur samhällssynpunkt önskvärda i att dylika investeringar icke försvåras. Med hänsyn till svårigheterna att på förhand uppdraga generellt formulerade undantagsbestämmelser, ha motionärerna förordat att frågan måtte lösas genom ett individuellt dispensförfarande.

Utskottet delar visserligen motionärernas uppfattning att det i och för sig mången gång kan vara ett samhälleligt intresse att icke försvåra utan tvärtom stödja av lokaliseringsskäl betingade omflyttningar eller nyetableringar. Utskottet måste likväl ställa sig avvisande till det framställda yrkandet. Även i detta fall gäller nämligen att nyssnämnda önskemål måste vägas mot hela den ifrågasatta lagstiftningens syfte att genom generellt verkande bestämmelser framtvinga en prövning ur ekonomisk synpunkt, huruvida den ifrågasatta investeringen även med beaktande av investeringsavgiften bör omedelbart komma till stånd eller om densamma för en kortare tid bör uppskjutas. När utskottet för egen del avstyrkt motionärernas förslag, har det alltså icke berott på någon underskattning av det samhälleliga intresset av investeringar av antytt slag utan av hänsyn till önskvärdheten att icke genombryta den linje, som går igen i hela den föreslagna lagstiftningen, nämligen att uppställa generellt verkande bestämmelser av investeringsbegränsande karaktär. Utskottet har även haft att se motionärernas förslag från en mera vidsträckt synvinkel och därvid funnit att lika goda skäl, som de, vilka motionärerna anfört, skulle kunna åberopas till förmån för en rad andra undantagsbestämmelser beträffande ur samhällets eller den enskildes synpunkt önskvärda investeringar. Uppställdes sådana undantagsregler, skulle emellertid lagstiftningens effekt lätt nog äventyras samtidigt som bestämmelsernas tillämpning skulle i hög grad kompliceras.

Utskottet finner sig alltså böra avstyrka motionen I: 526. Härav följer även att utskottet icke kan förorda någon ändring i det framlagda författningsförslaget på grund av vad Sveriges köpmannaförbund anfört i sin till utskottet ingivna skrift.

I de likalydande motionerna I: 516 och II: 658 och de ävenledes likalydande motionerna I: 517 och II: 660 har yrkats, att någon avgiftsbeläggning icke skall föranledas av investeringar i fartyg under 500 brutto registerton. Såsom skäl härför ha åberopats de svårigheter, som den mindre sjöfarten har att kämpa mot, och det behov av förnyelse, förbättring och utbyggnad

av tonnaget som föreligger. I samband därmed har erinrats om det förstärkta anslag, som under år 1951 anvisats statens lånefond för den mindre skeppsfarten; denna åtgärd till näringsgrenens fromma skulle motverkas, om investeringar av nu ifrågavarande slag icke undantoges från investeringsavgift.

I detta sammanhang må även erinras om de likalydande motionerna I: 518 och II: 659, däri yrkats att investeringar i fiskebåtar på högst 100 brutto registerton måtte undantagas från avgiftsplikt. I andra hand ha motionärerna yrkat, att investeringsavgiften skall få fördelas på fem år och att avgiften skall få vid inkomsttaxeringen fördelas på motsvarande tidsrymd. — Till stöd för yrkandet ha motionärerna åberopat bl. a. fiskets under senare år sjunkande lönsamhet, otillräckligheten av anslagen till fiskerilånefonden och de stora engångskostnader som äro förenade med nybyggnad eller modernisering av fiskebåtar.

Beträffande samtliga de nu senast omförmälda motionerna gäller, att utskottet väl i och för sig har full förståelse för de skäl, som åberopats till förmån för önskemålet att icke ekonomiskt försvåra verksamheten inom området för den mindre sjöfarten och för fisket, men att utskottet — av samma grund som utskottet åberopat vid sitt avstyrkande av motionen I: 526 — icke kan tillstyrka de ifrågavarande motionerna. Utskottet vill i detta fall emellertid även erinra om den föreslagna bestämmelsen i 5 § andra stycket; därav följer att de investeringar, som gjorts av medel från statens lånefond för den mindre skeppsfarten och från fiskerilånefonden, icke komma att föranleda uttagande av investeringsavgift. — Ej heller kan utskottet biträda förslaget om att investeringsavgiften skulle — när det gällde investeringar i fiskefartyg — få erläggas under en tid av fem år. En bestämmelse av sådan innebörd vore icke förenlig med lagstiftningens syfte och skulle med lika fog kunna åberopas i en rad andra fall. Vad särskilt angår avdragsrätten vid taxeringen, återkommer utskottet till denna fråga längre fram.

I de likalydande motionerna I: 527 och II: 670 har erinrats om att Sveriges redareförening i sitt yttrande över förslaget till investeringsavgift framhållit, att vid inköp av ett redan färdigbyggt svenskt eller utländskt fartyg eller då ett nytt fartyg levererades från utländskt varv toges icke arbetskraft eller material inom vårt land i anspråk. Dylika investeringar borde därför vara fritagna från investeringsavgift. Motionärerna ha icke kunnat godtaga departementschefens skäl för sin avvisande inställning till vad Redareföreningen anfört och därför yrkat sådan ändring i författningsförslaget att nyssnämnda investeringar skulle falla utanför bestämmelsernas räckvidd. — I motionerna I: 528 och II: 674 har yrkats att förvärv av begagnade fartyg skola fritagas från investeringsavgift.

Vad först angår frågan om förvärv av begagnade fartyg, vill utskottet erinra om vad departementschefen anfört beträffande förvärv av begagnade inventarier i allmänhet. Synpunkterna kunna sammanfattas på följande sätt: en lagstiftning om investeringsavgift bör få en generell tillämpning och en investerings räntabilitet bör följaktligen icke göras beroende av om en tillgång förvärvats i första eller andra hand; skulle begagnade inventarier

vara fria från investeringsavgift, komme detta att medföra en prisstegring på sådana inventarier och i sin mån därigenom stimulera avyttring av sådana inventarier i syfte att utnyttja de frigjorda medlen för en reinvestering; en regel av innebörd att förvärv av begagnade inventarier skulle vara avgiftsfritt skulle stimulera kringgåenden och medföra besvärliga gransknings- och bedömningsproblem för de tillämpande myndigheterna. Vad angår den sist angivna synpunkten, har visserligen departementschefen framhållit att densamma icke med samma styrka gjorde sig gällande när fråga vore om förvärv av secondhandtonnage, men att en speciell regel beträffande fartyg likväl icke borde ifrågakomma. Det funnes nämligen andra inventarier än fartyg, beträffande vilka en liknande undantagsbestämmelse med lika goda skäl kunde krävas.

Utskottet finner de av departementschefen åberopade skälen bärande och kan följaktligen icke tillstyrka de ifrågavarande yrkandena i motionerna I: 527 och II: 670 samt I: 528 och II: 674.

Ej heller kan utskottet tillstyrka förslaget i motionerna I: 527 och II: 670 att investeringsavgift ej skulle uttagas vid förvärv av fartyg från utlandet. En sådan bestämmelse skulle innebära att lagstiftaren direkt stimulerade redarna att förlägga sina beställningar till utländska varv.

I några motioner har föreslagits att investeringsavgift ej skulle uttagas när investeringen tillkommit på föreläggande av statlig myndighet. Sålunda har i motionerna I: 527 och II: 670 uttalats, att det ej syntes riktigt att avgift skulle uttagas, då fartygsinspektionen ålade rederierna att vid reparationer och klassningar av fartyg utföra sådana förbättringsarbeten å fartygen, som rederierna ej hade ansett vara oundgängligen nödvändiga eller i varje fall ansett kunna uppskjutas. — I motionerna I: 528 och II: 674 har yrkats, att investeringar, som uppenbart föranleddes av offentlig myndighets åtgärder, skulle fritagas från avgiftsplikt.

Utskottet vill först erinra om att investeringar, föranledda av offentlig myndighets ingripande, kunna förekomma i en rad fall. Ombyggnadsarbeten på ett fartyg jämlikt direktiv av fartygsinspektionen är ett exempel. Dylika investeringar kunna vidare vara föranledda av att en lastbil eller omnibus icke längre får utnyttjas i yrkesmässig biltrafik, av att hälsovårdsnämnd ingripit jämlikt sina befogenheter eller av att ingripande ägt rum enligt arbetarskyddslagen. Ytterligare exempel skulle kunna nämnas. Utmärkande för dem alla är att investeringen i fråga är något som vederbörande enligt lag är skyldig att göra, därest han vill bedriva sin näring, eller något som i allt fall utgör ett normalt led i bedrivandet av verksamheten i fråga. Det synes utskottet med hänsyn härtill icke böra ifrågakomma att undantaga sådana investeringar från investeringsavgift. En regel av motsatt innebörd skulle för övrigt innebära, att den, som i vanlig ordning verkställer ofrånkomliga investeringar, avgiftsbelägges medan den, som härutinnan visat försumlighet och därigenom nödgat myndighet till ingripande, premieras genom att slippa erlægga avgift. Utskottet vill emellertid begagna tillfället att

rikta de berörda myndigheternas uppmärksamhet på önskvärdheten av att under den tid, som bestämmelserna om investeringsavgift komma att gälla, ålägganden att vidtaga avgiftsbelagda investeringar icke meddelas i större omfattning än som jämlikt gällande bestämmelser finnes oundgängligen nödvändigt.

Det sagda innebär, att utskottet avstyrker de ifrågavarande yrkandena i motionerna I: 527 och II: 670 samt I: 528 och II: 674.

I motionerna I: 528 och II: 674 har vidare framhållits, att bestämmelserna om investeringsavgift borde så utformas, att avgiften i möjligaste mån icke drabbade för produktionsapparaters upprätthållande nödvändiga investeringar. Motionärerna föresloge därför att vid ersättningsanskaffning av maskin eller annat inventarium avdrag finge göras för den utrangerade tillgångens ursprungliga anskaffningsvärde eller, om detta icke visades, för det belopp, som erhöles vid försäljningen av tillgången. Denna generella avdragsregel borde enligt motionärerna gälla samtliga förvärvskällor. — Liknande synpunkter ha andragits i motionerna I: 527 och II: 670.

Tankegången i det nyss återgivna är alltså att investeringsavgiften skulle beräknas på den nettoinvestering, som ur den enskildes synpunkt föreligger, då han förvärvar en tillgång till ersättande av en utrangerad eller försåld sådan. Propositionsförslaget innebär däremot att avgiften skall beräknas på hela kostnaden för den gjorda ersättningsanskaffningen. Då den i propositionen valda linjen uppenbarligen ger lagstiftningen en vida större effekt, kan utskottet icke förorda motionärernas förslag. Det förtjänar även uppmärksammas att en lagstiftning enligt sistnämnda förslag skulle i hög grad komplicera tillämpningen.

I motionerna I: 533 och II: 673 ha invändningar riktats mot det i 2—4 §§ i den föreslagna författningen använda uttryckssättet: »nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll». Motionärerna ha framhållit, att den valda formuleringen gäve vid handen, att varken nyuppsättning eller ersättningsanskaffning till någon del finge hänföras till normalt underhåll men att så däremot kunde vara fallet med förbättringsarbeten. Ersättningsanskaffning vore emellertid självfallet vida oftare än förbättringsarbeten hänförlig till normalt underhåll.

Utskottet får i anledning av vad motionärerna anfört framhålla, att innebörden av bestämmelsen i fråga uppenbarligen bör vara att nyuppsättning, ersättningsanskaffning och förbättringsåtgärder äro avgiftspliktiga investeringar, medan detta icke är fallet med reparations- och underhållsarbeten. Utskottet har vidare den uppfattningen, att i det särskilda fallet är det fråga *antingen* om en avgiftspliktig investering av nyss angivet slag *eller* om reparation eller underhåll. Däremot är det aldrig så att en och samma åtgärd kan hänföras till båda de nyssnämnda grupperna, varmed å andra sidan givetvis icke är sagt att reparationsarbeten ej kunna utföras parallellt med t. ex. förbättringsarbeten. Ur nu nämnda synpunkt skulle kunna göras gäl-

lande att den omdiskuterade relativsatsen är onödig. Å andra sidan torde kunna göras gällande, att för den enskilde kan det i allmänhet vara relativt enkelt att avgöra när en nyuppsättning eller ersättningsanskaffning föreligger, medan skiljelinjen mellan förbättringsåtgärder och normalt underhåll kan vara svårare att uppmärksamma. Stadgandets föreslagna formulering ger en antydning härom. På grund härav anser sig utskottet icke böra tillstyrka den av motionärerna påkallade ändringen i författningsförslaget.

Utskottet har klart för sig att en tillämpning av de nu berörda stadgandena kan vara förenad med vissa svårigheter. Detta torde emellertid icke kunna undvikas med mindre bestämmelserna utvidgas att omfatta jämväl reparationer och underhåll; så bör emellertid uppenbarligen icke ske. Utskottet vill göra några uttalanden till ledning för praxis. När fråga är om mindre omfattande arbeten å en maskin, såsom t. ex. då skruvar, muttrar, tändstift o. d. utbytas, är fråga om rent underhåll. Så är å andra sidan icke fallet, då exempelvis en hel motor utbytes eller då en större och dyrbarare del av ett maskineri på ett fartyg ersättes; i dessa fall föreligger en ersättningsanskaffning. Om en maskin är i behov av reparation, men vederbörande finner det lämpligare att i stället anskaffa en ny maskin, är fråga om ersättningsanskaffning, och någon avräkning av investeringskostnaden mot vad det skulle kostat att reparera den gamla maskinen kan uppenbarligen icke ifrågakomma. Ha t. ex. reparations- och förbättringsarbeten utförts samtidigt och betalats i en post, ankommer det givetvis på den avgiftsskyldige att visa hur kostnaderna fördela sig på de olika arbetena. Icke minst gäller detta i sådana fall, då arbetena utförts med egen personal. Det är å andra sidan uppenbart att taxeringsmyndigheterna icke böra uppställa större krav på den avgiftsskyldiges kostnadsberäkningar än som i det särskilda fallet kan anses rimligt.

Enligt 5 § andra stycket skall, då tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande orsak, kostnaden för den härav betingade ersättningsanskaffningen avgiftsbeläggas allenast i vad den överstiger vad som uppburits i försäkringsersättning för den förlorade tillgången. Den föreslagna regeln innebär tillika, att den som icke uppburit någon försäkringsersättning har att erlägga investeringsavgift för hela kostnaden för eventuella ersättningsanskaffningar.

I motionerna I: 527 och II: 670 har häremot invänts, att det icke syntes rimligt, att den som helt eller delvis stått självrisk, skulle ställas sämre än om försäkring tecknats. Liknande synpunkter ha uttalats i motionerna I: 533 och II: 673.

Utskottet får i anslutning härtill anföra följande.

I propositionen har framhållits att den nyss återgivna bestämmelsen vore påkallad av billighetsskäl. Även enligt utskottets mening finnes anledning att särskilt beakta sådana ersättningsanskaffningar, som föranletts av brand, haveri etc. Emellertid måste dessa synpunkter vägas mot önskvärd-

heten av att icke uppställa i praktiken svårtillämpade bestämmelser, vilka kunde förutses medföra tvistigheter mellan de avgiftsskyldiga och taxeringsmyndigheterna och tillika föranleda att vederbörande slutligt påföras avgifter i en omfattning, som han med sin tolkning av bestämmelserna icke förutsett. Av denna anledning kan utskottet icke förorda en anordning av exempelvis sådan innebörd att all av brand, haveri etc. föranledd ersättningsanskaffning skall vara avgiftsfri. En sådan regel skulle i praktiken bli svårtillämpad med hänsyn till att en på angivet sätt förlorad tillgång praktiskt taget aldrig ersättes av en exakt likvärdig sådan. Utskottet vill därför i princip fullfölja den i propositionen valda och i tillämpningen enkla regeln, enligt vilken avgiftsbeläggningen ställes genom en schablonregel i viss relation till kostnaden för ersättningsanskaffningen och till uppburen försäkringsersättning. Då nyssnämnda kostnad ofta nog väsentligt överstiger den för den ersatta tillgången uppburna försäkringsersättningen och detta även i de fall då någon underförsäkring icke föreligger, vill utskottet till en början föreslå den ändringen i propositionsförslaget, att som avgiftspliktig investering i nu avsedda fall skall anses allenast investeringen till den del kostnaden för densamma överstiger 200 procent av uppburen försäkringsersättning.

Häri genom erhåller även den, som haft tillgången i fråga underförsäkrad eller som till viss del stått s. k. självrisk, en icke oväsentlig lättnad i avgiftsbeläggningen.

Vad härefter angår sådana fall, då intet som helst försäkringsskydd föreläggat, skulle visserligen kunna göras gällande dels att sådana fall torde vara så pass ovanliga att med hänsyn därtill man icke borde tynga lagstiftningen med specialbestämmelser och dels att när sådant fall likväl uppkommer vederbörandes självrisk omfattar jämväl investeringsavgiften. Utskottet har emellertid den uppfattningen att just med hänsyn till fåtaligheten av de nu ifrågakommande fallen det är befogat att meddela en bestämmelse, som visserligen kan förutses bli svårtillämpad men som ger en viss lättnad i avgiftsbeläggningen för den som helt saknat försäkringsskydd. Denna bestämmelse, som utskottet alltså anser sig kunna förorda, skulle innebära, att i dylikt fall skulle som avgiftspliktig investering anses allenast investeringen till den del kostnaden för densamma överstiger 200 procent av den förlorade tillgångens anskaffningskostnad. Med anskaffningskostnad måste då uppenbarligen avses den ursprungliga anskaffningskostnaden jämte kostnaden för därefter verkställda förbättringsarbeten. I sådana fall, då anskaffningskostnaden icke kan av den avgiftsskyldige angivas, måste det givetvis ankomma på de tillämpande myndigheterna att söka fastställa vad som skäligen kan antagas utgöra anskaffningskostnad.

Med hänsyn till de svårigheter, som i flertalet fall äro förenade med den av utskottet förordade bestämmelsens tillämpning, kan utskottet icke tillstyrka en sådan ytterligare utbyggnad av bestämmelserna att den, som uppburit en mer eller mindre fullständig försäkringsersättning, skulle äga rätt att alternativt reducera kostnaden för ersättningsanskaffningen med 200 procent av den förlorade tillgångens anskaffningskostnad.

Med det sagda anser sig utskottet ha besvarat motionerna I: 527 och II: 670 samt I: 533 och II: 673.

Enligt propositionen skall från sammanlagda beloppet av kostnaderna för en avgiftsskyldigs avgiftspliktiga investeringar, d. v. s. från vad som tekniskt benämnes den uppskattade investeringskostnaden, avdragas ett belopp av 10 000 kronor. Därvid framkommer den s. k. avgiftsbelagda investeringskostnaden, vilken utgör det direkta underlaget för beräkningen av investeringsavgiften. Avgiften föreslås i propositionen skola beräknas till tio procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

I motionerna I: 531 och II: 669 har framhållits, att enligt motionärernas mening kunde mycket starka invändningar riktas mot att investeringsavgift uttoges vid förvärv av inventarier till jordbruk. Med hänsyn bl. a. till att inventariebeståndets huvudsakliga värde låge i ett förhållandevis litet antal relativt dyrbara inventarier förordade motionärerna en höjning av det avgiftsfria beloppet från 10 000 kronor till 15 000 kronor.

I motionen I: 529 har yrkats att det avgiftsfria beloppet måtte sättas till 50 000 kronor samt att investeringskostnad till belopp överstigande 50 000 kronor men icke 100 000 kronor skall avgiftsbeläggas med 10 procent, medan dylik kostnad till belopp överstigande 100 000 kronor skall avgiftsbeläggas med 20 procent.

I de likalydande motionerna I: 519 och II: 661 har understrukits angelägenheten av statsingripanden mot de i förhållande till våra resurser alltför omfattande investeringarna. Vad särskilt angår förslaget till investeringsavgift framhålles i motionerna, att det vore nödvändigt att kostnadsökningen bleve tillräckligt stor för att företagarna skulle inse det fördelaktiga i att vänta med mindre angelägna investeringar till dess avgiften försvunne. Den i propositionen föreslagna avgiften vore enligt motionärernas mening icke tillräckligt hög för att leda till en sådan återhållsamhet. — Motionerna utmynna i yrkandena att investeringsavgiften måtte bestämmas till 20 procent och att gränsen för avgiftspliktiga investeringar måtte sänkas till 5 000 kronor.

Utskottet är av den uppfattningen, att en självfallen förutsättning för att den med lagstiftningen åsyftade effekten skall uppnås är att investeringsavgiften drabbar de berörda investeringarna med sådan kraft, att det klart framstår som en fördel med ett uppskov med icke oundgängligen nödvändiga investeringar. Denna synpunkt måste å andra sidan vägas mot att investeringsavgiften genom sin nödvändigt generella utformning drabbar jämväl ofrånkomliga och brådskande investeringar. Vid denna avvägning är det därjämte nödvändigt beakta, att det redan av praktiska skäl och med tanke på taxeringsmyndigheternas möjlighet att gå i land med de dem tillkommande uppgifterna är ofrånkomligt att från bestämmelsernas räckvidd undantaga vissa mindre investeringar; utskottet kan följaktligen icke tillråda att det avgiftsfria bottenbeloppet sänkes under vad i propositionen föreslagits. Utskottet får i detta sammanhang även erinra om att utskottet

ovan förordad en höjning av det avgiftsfria beloppet till maximalt 15 000 kronor att gälla när fråga är om investeringar i byggnader. Av hänsyn till vad utskottet sålunda föreslagit och med beaktande av övriga på frågans bedömande inverkan omständigheter, har utskottet ansett sig böra förordad den ändringen i propositionen, att investeringsavgiften skall fastställas att utgå med tolv i stället för med tio procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

Härmed anser sig utskottet ha besvarat motionerna I: 519 och II: 661 ävensom de förut omnämnda yrkandena i motionerna I: 531 och II: 669 samt I: 529. Det sagda innebär även, att utskottet icke tillstyrker motionerna I: 531 och II: 669 i vad motionärerna föreslå en lägre procentsats att gälla för det andra av de båda år, under vilka förordningen är avsedd att tillämpas.

Vid sitt nyssnämnda ställningstagande har utskottet utgått från att investeringsavgiften skall anses som en vid taxeringen avdragsgill omkostnad; övertvägande skäl av såväl teoretisk som praktisk natur synas nämligen tala för en sådan regel. Den föreslagna bestämmelsen härom har upptagits i 10 §, och innebörden av densamma är att den, som taxeras enligt den s. k. kontantprincipen, är berättigad till avdrag vid taxeringen för det beskattningsår då avgiften erlagts, medan den, som taxeras enligt bokföringsmässiga grunder, skall verkställa avdraget vid taxeringen för det räkenskapsår då avgiften bokförts såsom omkostnad i räkenskaperna, d. v. s. senast när debetsedel å avgiften erhållits.

I motionerna I: 527 och II: 670 har framhållits, att risk föreläge för att vid ett försämrat konjunkturläge sådana mindre och medelstora rederier, som ägde endast ett eller några fartyg, ej kunde helt eller delvis tillgodogöra sig avdraget vid inkomsttaxeringen. Starka skäl talade för att den, som ej kunnat, helt eller delvis, tillgodogöra sig avdraget för investeringsavgiften vid sin inkomsttaxering under beskattningsåret, finge rätt att i anskaffningskostnaden för tillgången inräkna den del av avgiften, för vilken avdrag ej kunnat erhållas vid inkomsttaxeringen, samt därefter erhålla avdrag enligt gällande bestämmelser om avdrag för värdeminskning å maskiner och inventarier.

I motionerna I: 528 och II: 674 har framhållits att bestämmelserna om rätt att vid taxering åtnjuta avdrag för investeringsavgiften kunde, sådana bestämmelserna utformats, verka oskäligt betungande särskilt för nystartade företag, vilka vanligen hade det största investeringsbehovet men ofta icke erhöle någon vinst under de första verksamhetsåren. Motionärerna föreslago därför att ifrågavarande bestämmelser skulle så utformas, att företagare, som erlagt investeringsavgift men vars rörelse under året visat förlust eller så ringa överskott, att han vid beräkning av nettointäkt av rörelse ej kunnat utnyttja avdragsrätten, finge tillgodogöra sig det resterande avdraget intill tre år efter det investeringsavgiften erlagts.

Utskottet får i anledning av vad sålunda anförts och yrkats framhålla följande. När fråga är om jordbrukare, som taxeras enligt kontantprincipen,

torde delade meningar icke råda om att frågan om avdrag för investeringsavgift måste bedömas efter samma regler som gälla för alla andra jämförbara omkostnader. Samma princip, nämligen att anknyta bestämmelsernas utformning till vad som för jämförbara fall gäller, bör enligt utskottets mening tillämpas jämväl när fråga är om skattskyldig med taxering enligt bokföringsmässiga grunder. Man har då att välja mellan två linjer, nämligen att *antingen* förfara såsom i motionerna I: 527 och II: 670 antytts, d. v. s. inräkna investeringsavgiften i anskaffningskostnaden, *eller* att ge en positiv föreskrift om omedelbar avdragsrätt i överensstämmelse med vad som gäller angående omkostnader i allmänhet. För det förstnämnda alternativet kunna åtskilliga skäl åberopas. Att propositionen icke bygger på detta alternativ, sammanhänger med de oförmånliga verkningar för de skattskyldiga, som äro förenade med en lagstiftning i enlighet därmed. Konsekvensen skulle nämligen bli, att avdrag aldrig skulle kunna erhållas när fråga är om en grundförbättring å fastighet; kostnaderna för sådana investeringar få nämligen icke avdragas vid inkomsttaxeringen vare sig på en gång eller genom årliga värdeminskingsavdrag. Detsamma skulle i praktiken mång- en gång även gälla beträffande investeringsavgift i anledning av ny-, till- eller ombyggnad av fastighet. Kostnaden härför kan visserligen sägas teoretiskt få avdragas, nämligen i form av ett lågprocentigt värdeminskingsavdrag. Då värdeminskingsavdraget ofta beräknas på grundval av taxeringsvärdet och det icke synes troligt att detta skulle påverkas av den erlagda investeringsavgiften, bleve resultatet i realiteten att något avdrag för investeringsavgiften icke skulle erhållas. Att — såsom i motionerna I: 528 och II: 674 ifrågasatts — medgiva avdrag efter någon speciell »värdeminskingsplan» skulle strida mot vedertagna principer och komplicera lagstiftningens tillämpning.

I propositionen har det andra av de båda förut angivna alternativen valts, vilket innebär att avgiften i nu ifrågavarande hänseende behandlas på samma sätt som speciella skatter i allmänhet. Konsekvensen blir visserligen att den, som icke kan utnyttja avdragsrätten, drabbas hårdare än den, som har denna möjlighet. Detta är emellertid något som i åtskilliga sammanhang förekommer vid inkomsttaxeringarna.

Utskottet avstyrker alltså de nu ifrågavarande yrkandena i motionerna I: 527 och II: 670 samt i I: 528 och II: 674. Med det sagda har även besvarats det i motionerna I: 518 och II: 659 framställda yrkandet om en på fem år fördelad avdragsrätt.

I den mån de i anledning av propositionen väckta motionerna icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört får utskottet avstyrka bifall till desamma.

Utskottet får slutligen tillägga, att utskottet velat förorda ett par jämkningar av formell natur i 4 och 7 §§.

Vad härefter angår förslaget om tillfälliga bestämmelser om *värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt* får utskottet anföra följande.

Utskottet delar den i propositionen uttalade meningen, att avsevärda olägenheter skulle vara förenade med bestämmelser av innebörd, att avgift uttages vid investeringar i varulager. Utskottet har emellertid även den uppfattningen att åtgärder äro påkallade i syfte att vinna begränsning i investeringar i lager. Denna uppfattning befastes av det utav konjunkturinstitutet gjorda uttalandet, att en mycket stor del av den ökning av resurserna under år 1951, som utgjorde resultatet av stegrad produktion inom landet och den förmånliga utvecklingen av bytesrelationerna med utlandet, tagit sig uttryck i ökade lager.

I såväl de likalydande motionerna I: 528 och II: 674 som i de ävenledes likalydande motionerna I: 530 och II: 668 har visserligen framhållits, att den för närvarande rådande situationen inom betydande delar av det svenska näringslivet vore den, att man snarare sökte minska än öka lagerhållningen. Även om detta uttalande i och för sig kan vara riktigt, utgör det enligt utskottets mening intet skäl mot införandet av bestämmelser som rikta sig mot de områden inom näringslivet, beträffande vilka det gjorda uttalandet icke gäller.

Det framlagda förslaget innebär, att i vissa lägen begränsas möjligheterna för rörelseidkare att nedskryva sitt varulager. Därigenom förringas möjligheterna att komma i åtnjutande av skattekrediter, som i sin tur skulle kunna utnyttjas för ökade lagerinköp. Förslaget är så konstruerat, att bestämmelserna bli tillämpliga först när fråga är om en kvantitativ ökning av lagret; detta innebär med andra ord att den, vars lagerhållning minskat eller i allt fall icke ökat under de beskattningsår, varom här är tal, över huvud icke beröres av bestämmelserna. De föreslagna bestämmelserna innebära även, att vederbörande är oförhindrad att i sådant fall öka sin dolda reserv i varulager inom ramen för vad kommunalskattelagen medger.

I den föreslagna förordningen har vidare upptagits en bestämmelse av innebörd att lagret, även när lagerökning föreligger, alltid skall få nedskryvas till femtio procent av det lägre utav anskaffnings- och återanskaffningsvärdena. Avsikten med denna bestämmelse i propositionen — vilken innebär en uppmjukning av de sakkunnigas förslag enligt vilket sådan nedskrivning begränsades till en tredjedel av anskaffnings- eller återanskaffningsvärdet — är att tillförsäkra nystartade företag och företag med litet ingångslager möjlighet att erhålla en betryggande konsolidering.

I de likalydande motionerna I: 530 och II: 668 har erinrats om tidigare gjorda uttalanden angående sambandet mellan de nu gällande reglerna om varulagervärderingen och bolagsbeskattningen i dess helhet, och kritik har ur denna synpunkt riktats mot det framlagda förslaget. Utskottet kan emellertid icke finna den sålunda gjorda invändningen bärande, då här är fråga om bestämmelser av rent tillfällig karaktär, vilka ingå som ett led i en av rådande läge betingad ekonomisk politik.

I de förenämnda motionerna har erinrats om att lagerökning kan föranledas av uppkommande avsättningssvårigheter och att följaktligen rörelseidkare, som beröras av en sådan utveckling, skulle på ett orättvist sätt drab-

bas av bestämmelserna. Utskottet vill häremot erinra, att även i detta fall får den förefintliga möjligheten att nedskriwa lagret till femtio procent av anskaffnings- eller återanskaffningskostnaden anses erbjuda en i och för sig fullt godtagbar konsolideringsmöjlighet. Härtill kommer att lagstiftningens eftersträfvade effekt just är att stimulera rörelseidkarna till försiktighet i fråga om lagerinköp och att alltså genom återhållsamhet med inköpen gardera sig mot en situation sådan som den nyss antydd.

Utskottet finner sig följaktligen böra avstyrka de nyssnämnda motionerna och förorda ett genomförande av det i propositionen upptagna förslaget.

I motionerna I: 530 och II: 668 har framhållits, att den inventering och redovisning, som författningsförslaget förutsatte, kunde i många fall vara mycket arbets- och kostnadskrävande. I anslutning härtill har yrkats att en bestämmelse måtte intagas i författningen av innebörd, att uppgiftsskyldigheten angående varulagret måtte — i likhet med vad som för vissa fall gällde enligt bestämmelserna om investeringsskatt — få fullgöras genom intyg av auktoriserad revisor eller av en utav handelskammaren godkänd granskningsman, som för beskattningsåret varit ordinarie revisor i företaget.

I anledning av vad motionärerna sålunda yrkat vill utskottet till en början erinra om uttalandet i propositionen, att taxeringsmyndigheterna rimligen icke borde ställa alltför stora krav på utredning om lagervärderna, när fråga vore om sådana rörelseidkare som t. ex. apotekare och bokförläggare, vilka svårigen kunde verkställa en exakt lagerinventering, eller om sådana rörelseidkare, vilkas varulager vore förhållandevis obetydliga. Med detta uttalande får departementschefen anses ha avsett, att taxeringsmyndigheterna icke böra — om särskilda förhållanden ej föranleda till annat — avkräva sådana rörelseidkare, som ha påtagliga svårigheter att verkställa i detalj korrekta inventeringar, mer ingående upplysningar än som erfordras för ett något så när säkert bedömande av frågan, huruvida lagerökning föreligger eller ej. Föreligger lagerökning i sådana fall som de nu avsedda, blir det å andra sidan givetvis erforderligt med en mera utförlig redovisning.

Det sagda innebär, att rörelseidkaren har att till taxeringsmyndigheterna lämna ungefär samma upplysningar som dem, vilka han enligt motionärernas förslag haft att tillhandahålla företagens revisor, när denne skolat utfärda intyg. Belastningen för den skattskyldige blir ungefärligen densamma vare sig man följer propositionen eller godtager motionärernas förslag. Att utskottet för sin del obetingat tillstyrker propositionsförslaget sammanhänger med att invändningar ur olika synpunkter synas vara att rikta mot en anordning enligt vilken en skattskyldigs deklarationsskyldighet må fullgöras genom intyg av person, som är hos den skattskyldige anställd.

Vad Sveriges hantverks- och småindustriorganisation samt Sveriges köpmannaförbund anfört i sin till utskottet ingivna skrift föranleder icke utskottet att föreslå någon ändring i propositionsförslaget.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 220 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas ävensom i anledning av följande motioner, nämligen de likalydande motionerna I: 524 av herr Gustaf Karlsson m. fl. samt II: 667 av herrar Nilsson i Landskrona och Larsson i Luttra, de likalydande motionerna I: 525 av herrar Forslund och Bengtson samt II: 672 av herr Engkvist m. fl. ävensom motionen I: 532 av herrar Cassel och Eskilsson,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) med de ändringar av 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 och 10 §§, som framgå av följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

1 §.

Fysisk eller juridisk person, som under beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1953 eller 1954 verkställt investering av nedan angivet slag inom någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse och som icke är frikallad från skyldighet att erlägga sådan skatt för inkomst av samma förvärvskälla, skall i enlighet med vad i denna förordning sägs till staten erlägga en särskild avgift (investeringsavgift).

Från avgiftsskyldighet som i föregående stycke sägs frikallas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen, Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, Svenska skifferoljeaktiebolaget, Svenska spannmålsaktiebolaget, Aktiebolaget Svensk torvförädling, Aktiebolaget Ceaverken, Aktiebolaget Aerotransport och Aktiebolaget Atomenergi, så ock aktiebolag och ekonomisk förening däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet.

Från avgiftsskyldighet som i föregående stycke sägs frikallas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen, Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, Svenska skifferoljeaktiebolaget, Svenska spannmålsaktiebolaget, Aktiebolaget Svensk torvförädling, Aktiebolaget Ceaverken, Aktiebolaget Aerotransport och Aktiebolaget Atomenergi, så ock aktiebolag och ekonomisk förening däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet *under förutsättning att bolaget eller föreningen icke driver byggnadsverksamhet. Från av-*

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

giftsskyldighet frikallas vidare folketshusförening, folkparksförening och annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal ävensom annan i ideellt syfte verksam organisation, som tillhandahåller dylik lokal.

2 §.

Till sådan investering inom förvärvskällan *jordbruksfastighet*, som föranleder uttagande av investeringsavgift (avgiftspliktig investering), hänföras

a) i fråga om byggnad:

ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad till den del densamma användes för annat ändamål än bostadsändamål; samt

b) i fråga om maskiner och andra för jordbruksdriften avsedda döda inventarier med en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, när fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av jordbruk med äganderätt eller på arrende under förutsättning att tillgången i fråga nyttjats i det övertagna jordbruket. Ej heller skall investeringsavgift uttagas då fråga är om nyuppsättning som verkställt under det beskattningsår, då jordbruksfastighet förvärvats eller jordbruksarrende tillträtts.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, när fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av jordbruk med äganderätt eller på arrende *eller efter utarrendering* under förutsättning att tillgången i fråga nyttjats i det övertagna jordbruket. Ej heller skall investeringsavgift uttagas då fråga är om nyuppsättning som verkställt under det beskattningsår, då jordbruksfastighet förvärvats eller jordbruksarrende tillträtts *eller jordbruk övertagits efter utarrendering.*

3 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan *annan fastighet* hänföras

a) i fråga om fastighet med undantag för sådana till byggnad hörande fasta maskiner, som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde:

grundförbättring å fastigheten, förvärv av byggnad genom köp eller därmed jämförligt fång, ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad, dock att — när investeringen avser personalbostäder — allenast utfört reparations- och underhållsarbete skall anses som avgiftspliktig investering; samt

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

b) i fråga om sådana vid a) avsedda fasta maskiner, som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll.

Vad ovan i denna paragraf sägs skall gälla allenast under förutsättning att fastigheten i den del, där investeringen gjorts, är upplåten till användning i rörelse, som bedrivs av någon med vilken den som bekostat investeringen måste anses vara i intressegemenskap, därvid tillika skall gälla att såsom avgiftspliktig investering skall anses vad som av investeringen är att hänföra till nyss angiven del av fastigheten.

Vad ovan i denna paragraf sägs skall gälla allenast under förutsättning att fastigheten i den del, där investeringen gjorts, är upplåten till användning i rörelse, som bedrivs av någon med vilken den som bekostat investeringen måste anses vara i intressegemenskap, därvid tillika skall gälla att såsom avgiftspliktig investering skall anses vad som av investeringen är att hänföra till nyss angiven del av fastigheten. *Vidare skall iakttagas att investeringsavgift icke skall uttagas, då fråga är om förvärv av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning att byggnaderna och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse.*

4 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan rörelse hänföras a) i fråga om för stadigvarande bruk i rörelse avsedd fastighet eller i och för rörelsen förhyrd eller eljest disponerad fastighet, med undantag för sådana till byggnad hörande fasta maskiner som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde:

grundförbättring å fastigheten, förvärv av byggnad genom köp eller därmed jämförligt fång, ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad, dock att — när investeringen avser personalbostäder — allenast utfört reparations- och underhållsarbete skall anses som avgiftspliktig investering;

b) i fråga om sådana maskiner och andra för stadigvarande bruk i rörelse avsedda inventarier ävensom sådana vid a) avsedda fasta maskiner, som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll; samt

c) i fråga om naturtillgångar såsom gruvor, stenbrott, m. m.:

sådan investering som avser fyndighetens exploaterande till den del kost-

Kungl. Maj:ts förslag:

naden för investeringen icke vid inkomsttaxeringen omedelbart avdragits såsom kostnad i den löpande driften.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, då fråga är om *köp* av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning att byggnaden och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse. Ej heller skall investeringsavgift uttagas, då fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av den rörelse eller rörelsegren, vari densamma utgjort tillgång för stadigvarande bruk.

Utskottets förslag:

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, då fråga är om *förvärv* av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning att byggnaden och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse. Ej heller skall investeringsavgift uttagas, då fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av den rörelse eller rörelsegren, vari densamma utgjort tillgång för stadigvarande bruk.

5 §.

Har myndighet lämnat statligt bidrag eller lån eller ställt statlig lånegaranti för viss investering, skall denna icke anses som avgiftspliktig investering till den del kostnaden täckts av bidraget eller lånet eller genom utnyttjande av lånegarantien.

Har tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande av den avgiftsskyldiges åtgöranden oberoende anledning eller har tillgång tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, skall härav föranledd ersättningsanskaffning icke anses utgöra avgiftspliktig investering till den del kostnaden för den nya tillgången motsvarar *uppburen ersättning för den förlorade eller avyttrade tillgången*.

Har tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande av den avgiftsskyldiges åtgöranden oberoende anledning eller har tillgång tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, skall härav föranledd ersättningsanskaffning icke anses utgöra avgiftspliktig investering till den del kostnaden för den nya tillgången motsvarar *200 procent av uppburen ersättning för den förlorade eller avyttrade tillgången eller — då fråga är om tillgång som gått förlorad genom brand, haveri eller liknande anledning och försäkringskydd icke till någon del förelegat — 200 procent av anskaffningskostnaden*.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

Ersättningsanskaffning i anledning av sådan skada genom jordskred, översvämning eller liknande händelse, varemot försäkringsskydd normalt ej meddelas, skall icke till någon del anses utgöra avgiftspliktig investering.

Investering som uteslutande eller väsentligen tillkommit för civilförvars- eller beredskapsändamål är icke att anse såsom avgiftspliktig investering. Detsamma gäller investering i fastigheter och inventarier, som utnyttjas eller äro avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk kraft. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses förvärf av personbil, motorcykel eller sidvagn till motorcykel.

7 §.

Investeringsavgift skall — med undantag som i andra och tredje styckena sägs — beräknas på grundval av kostnaden för avgiftspliktig investering. Har för sådan investering använts virke, som uttagits ur egen fastighet, eller tillgång, som varit avsedd för omsättning eller förbrukning i rörelse, skall i investeringskostnaden inräknas virkets eller lagertillgångens saluvärde.

Har vid sådant förvärf av tillgång, som utgör avgiftspliktig investering, såsom likvid eller dellikvid lämnats annan likartad tillgång, skall såsom investeringskostnad anses <i>erlagd mellanskillnad</i> .	Har vid sådant förvärf av tillgång, som utgör avgiftspliktig investering, såsom likvid eller dellikvid lämnats annan likartad tillgång, skall såsom investeringskostnad anses <i>allenast mellanskillnaden</i> .

När fråga är om avgiftspliktig investering i form av reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan jordbruksfastighet, skall som investeringskostnad anses allenast belopp, varmed reparationskostnaden överstiger en procent för år räknat av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående jordbruksvärdet eller — därest i jordbruksvärde ingående värde å skogsmark uppgår till minst femtio procent av jordbruksvärdet — sistnämnda värde efter avdrag för skogsmarksvärdet. Beträffande avgiftspliktig investering i form av reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan annan fastighet, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av den del av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde, som belöper å sådan del av fastigheten som är upplåten till användning i rörelse på sätt i 3 § sägs. Avser avgiftspliktig investering reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan rörelse, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde.

Investeringskostnad för reparationer skall beräknas gemensamt för samtliga fastigheter inom varje särskild förvärvskälla.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

Sammanlagda beloppet av kostnaderna för en avgiftsskyldigs avgiftspliktiga investeringar, beräknade på sätt i denna paragraf sägs, utgör den avgiftsskyldiges till investeringsavgift uppskattade investeringskostnad.

8 §.

Sedan från uppskattad investeringskostnad avdragits ett belopp av 10 000 kronor, utgör återstoden avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

8 §.

Från uppskattad investeringskostnad avdrages ett belopp av 10 000 kronor eller, därest i densamma ingår investeringskostnad i anledning av investeringar i form av ny-, till- eller ombyggnad eller reparation eller underhåll av byggnad med högre belopp än 10 000 kronor, detta högre belopp, dock att avdraget i sistnämnda fall icke må överstiga 15 000 kronor. Vad härefter återstår utgör avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

10 §.

Investeringsavgiften utgör *tio* procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

Investeringsavgift skall anses som sådan speciell skatt, för vilken avdrag må åtnjutas vid inkomsttaxeringen; och skall i följd härav restituerad, avkortad eller avskriven sådan avgift, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, utgöra skattepliktig intäkt.

10 §.

Investeringsavgiften utgör *tolv* procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

2) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt; samt

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 516 av herrar Manner-skantz och Arrhén samt II: 658 av herrar Staxäng och Nilsson i Svalöv,

2) de likalydande motionerna I: 517 av herr Spetz och II: 660 av herr Utbult m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 518 av herr Spetz och II: 659 av herr Utbult m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 519 av herr Andréé och herr Einar Eriksson samt II: 661 av herrar Henriksson och Gustafsson i Stockholm,

5) de likalydande motionerna I: 527 av herrar Ohlon och Svärd samt II: 670 av herr Hagberg i Malmö m. fl.,

6) de likalydande motionerna I: 528 av herr Petré n m. fl. och II: 674 av herr Ohlin m. fl.,

7) de likalydande motionerna I: 530 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 668 av herr Hjalmarson m. fl.,

8) de likalydande motionerna I: 531 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 669 av herr Hjalmarson m. fl.,

9) de likalydande motionerna I: 533 av herr Ebbe Ohlsson och II: 673 av herr Nilsson i Svalöv,

10) motionen I: 526 av herr Lundqvist m. fl.,

11) motionen I: 529 av herr Ola Persson m. fl.,

12) motionen II: 657 av herr Rubbestad m. fl. samt

13) motionen II: 671 av herrar Östlund och Hæggbloom, måtte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 4 december 1951.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjö dahl, Heüman, Franzon, Velander, Petré n, Ramberg, Niklasson, Wehtje, Einar Eriksson och Werner samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Jonsson i Skedsbygd*, Orgård, Kristensson i Osby, Hagberg i Malmö, Nilsson i Kristinehamn, Sjölin, Kärrlander, Henriksson och Christenson i Malmö.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

I) av herrar *Velander*, *Wehtje* och *Hagberg* i Malmö, vilka anfört följande:

»Såsom ofta framhållits, är den betydelsefullaste uppgiften för dagens ekonomiska politik att söka hejda den fortgående inflatoriska utvecklingen. Därest det icke lyckas att åstadkomma ett fast penningvärde, är det över huvud taget icke möjligt att återföra vårt land till ekonomisk hälsa. Ett program, ägnat att förverkliga det sålunda antydda målet, måste bygga på en aktiv penningpolitik, utan vilken varje annan åtgärd till vinnande av samhällsekonomisk balans blir otillräcklig,

en reformering av vårt skattesystem, innefattande betydande skattelättnader till befordrande av arbetsvilja, företagsamhet och sparande, sträng återhållsamhet i fråga om det allmännas utgifter samt balans mellan sparande och investeringar.

Den i föreliggande proposition föreslagna investeringsavgiften är icke ägnad att i nämnvärd utsträckning befordra det ovan skisserade programmens genomförande. Den kan icke ersätta en generellt verkande aktiv penningpolitik. Den medför icke någon kreditåtstramning. Den innebär icke någon uppmuntran till sparande. När den betecknas som generellt verkande, är påståendet därom missvisande.

Vi vilja dock icke motsätta oss införandet av en investeringsavgift men anse att den bör utformas så, att den, såvitt möjligt, påverkar blott mindre önskvärda investeringar.

För att investeringsavgiften över huvud taget skall kunna förutsättas få någon verklig effekt, är det angeläget, att de skattskyldiga känna sig övertygade om att den endast kommer att uttagas under de enligt propositionen föreslagna två åren. Ett utsträckande av giltighetstiden därutöver får sålunda betraktas såsom helt uteslutet. En sänkning av procenttalet för det andra året skulle ock innebära ett understrykande av statsmakternas bestämde avsikt rörande avgiftens tidsbegränsning.

I enlighet härmed förorda vi bifall till det i motionerna I: 531 och II: 669 framförda yrkandet, att procenttalet för investeringsavgiften sättes till 10 för det första året av giltighetstiden och till 5 för det andra året.

I de nyssnämnda motionerna I: 531 och II: 669 hemställes vidare, att från förordningens tillämpningsområde skall undantagas byggnad. Det är enligt motionärerna ägnat att väcka förvåning att investeringar, som i vederbörlig ordning tillståndsprövas, skola beläggas med avgift. Det syntes föga konsekvent, att den särskilt reglerade byggnadsverksamheten tagits med i sammanhanget, eftersom densamma vore helt beroende av statliga myndigheters prövning och redan därigenom kunde begränsas.

Vad särskilt anginge jordbrukets byggnader, framhålla motionärerna, att jordbruket i högsta grad framvisade en eftersläpning i fråga om såväl ny-, till- och ombyggnad som reparations- och underhållsarbeten. Standarden å

jordbrukets ekonomibyggnader vore på många håll mycket låg. Det förefölle som om den under senare år foriskridande fördyringen av byggnadsverksamheten skulle vara tillräcklig för att — utom i undantagsfall — hindra alla icke absolut erforderliga investeringar i byggnader. Investeringsavgiften komme att drabba jordbruksnäringen särskilt hårt och skulle måhända helt omintetgöra väl motiverade investeringar. Tillståndsprövningen för jordbrukets ekonomibyggnader hade också numera upphört, vilket inneburit ett erkännande av att behovet av nya eller förbättrade sådana byggnader vore mycket stort.

I de sålunda anförda synpunkterna finna vi oss kunna instämma. I de fall, då särskild tillståndsgivning kräves från statens sida, bör någon ytterligare investeringsbegränsande åtgärd icke vara erforderlig. Vad beträffar jordbrukets ekonomibyggnader, är det även synnerligen angeläget att den pågående rationaliseringen på jordbrukets område icke avbrytes. Vi anse därför, att investeringsavgiften över huvud taget icke bör omfatta investeringar i byggnad.

Såsom särskilda skäl för att rationaliseringen i fråga om jordbrukets maskinpark och inventariebestånd icke bör försvåras har åberopats den alltmer tilltagande bristen på arbetskraft inom jordbruket. Under anförande av bl. a. sådana synpunkter har i motionerna I: 531 och II: 669 föreslagits en höjning av det avgiftsfria beloppet från 10 000 till 15 000 kronor. Detta förslag framstår såsom väl motiverat. I likhet med motionärerna anse vi också, att någon skillnad härvidlag icke bör förekomma beträffande förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse, varför vi förorda, att höjningen av det avgiftsfria beloppet till 15 000 kronor skall gälla båda dessa förvärvskällor.

Enligt propositionen skall investeringsavgift ej utgå vid nyetablering inom jordbruket. Något motsvarande stadgande har icke föreslagits beträffande nystartad rörelse. Även härutinnan anse vi likställighet böra gälla mellan förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse, och förorda vi sålunda att frihet från investeringsavgift skall medgivas jämväl den, som startar ny rörelse.

För rederinäringen är den föreslagna investeringsavgiften ägnad att försvåra konkurrensen med utlandet. Det bör icke bortses ifrån att ett utländskt företag, som beställer ett fartyg från svenskt varv, icke drabbas av någon investeringsavgift och följaktligen kan förvärva fartyget till ett betydligt lägre pris än ett svenskt rederi. I sådana fall, där rederinäringen redan nu arbetar med blygsamma avanser, vilket torde vara förhållandet i fråga om de mindre och medelstora tramprederierna, kan investeringsavgiften komma att innebära ett mycket svårt avbräck. Då kostnaderna för anskaffande av fartyg under de senare åren stigit i mycket hög grad och investeringsavgiften sålunda kommer att bli särskilt kännbar vid fartygsförvärv, synes det befogat att medgiva rederier befrielse från investeringsavgift, där detta kan ske utan att investeringsavgiftens syfte blir eftersatt. Enligt vår mening kan så ske vid förvärv av s. k. secondhandtonnage. Såsom framhållits i motionerna I: 527 och II: 670, där yrkande framställt om befrielse från investe-

ringsavgift vid sådant förvärv, tages nämligen vid inköp av redan färdigbyggt svenskt eller utländskt fartyg icke i anspråk vare sig arbetskraft eller materiel inom vårt land. Vi tillstyrka sålunda bifall till nämnda motioner såvitt här är fråga.

I 2, 3 och 4 §§ av författningsförslaget stadgas beträffande investeringar i maskiner m. m., att avgiftsplikt skall föreligga beträffande 'nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll'. I motionerna I: 533 och II: 673 framhålles, att med denna formulering av stadgandena nyuppsättning eller ersättningsanskaffning icke till någon del finge hänföras till normalt underhåll men att så däremot kunde bli fallet med förbättringsarbeten. Ersättningsanskaffning vore emellertid, anföra motionärerna, självfallet vida oftare än förbättringsarbeten hänförliga till normalt underhåll. På grund härav hemställdes i motionerna, att uttrycket 'som icke är att hänföra till normalt underhåll' skulle göras tillämpligt även beträffande ersättningsanskaffning.

Det har gentemot detta förslag gjorts gällande, att det i det särskilda fallet vore fråga *antingen* om en avgiftspliktig investering av typen nyuppsättning, ersättningsanskaffning eller förbättringsåtgärder *eller* om reparation eller underhåll. Det skulle, ansåges det, icke kunna ifrågakomma, att en och samma åtgärd kunde hänföras till båda de nämnda grupperna.

Vi kunna icke ansluta oss till denna uppfattning. Enligt vår mening måste särskilt ersättningsanskaffning i många fall kunna betecknas såsom rent underhåll. Gränsdragningen mellan ersättningsanskaffning och underhåll måste ock med en annan tolkning bli ytterst svår. Det synes för övrigt uppenbart, att ordet 'sådana' i den ovan citerade författningsbestämmelsen ger stöd åt den uppfattning, motionärerna företräda, helst som detta ord tillkommit efter en av departementschefen företagen omredigering av den av utredningsmännen föreslagna författningstexten. På grund härav finna vi goda skäl föreligga för den av motionärerna yrkade förändringen, som innebär att såväl ersättningsanskaffning som förbättringsåtgärd skoia i vissa fall kunna betraktas som normalt underhåll. Vi ansluta oss sålunda till motionärernas förslag härutinnan.

Enligt 5 § andra stycket av författningsförslaget skall, då tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande orsak, kostnaden för den härav betingade ersättningsanskaffningen avgiftsbeläggas allenast i vad den överstiger vad som uppburits i försäkringsersättning för den förlorade tillgången. Den föreslagna regeln innebär tillika, att den som icke uppburit någon försäkringsersättning har att erlägga investeringsavgift för hela kostnaden för ev. ersättningsanskaffningar.

I motionerna I: 527 och II: 670 har häremot invänts, att det icke syntes rimligt, att den som helt eller delvis stått självrisk, skulle ställas sämre än om försäkring tecknats. Liknande synpunkter ha uttalats i motionerna I: 533 och II: 673.

Vi dela den i nyssnämnda motioner uttalade meningen och vilja därför

förorda, att förvärv av tillgång, som anskaffats till ersättning för genom brand, haveri etc. förlorad tillgång, skall — om och i den mån den nyan-skaffade tillgången är likvärdig med den förlorade — icke föranleda uttagande av investeringsavgift.

I motionerna I: 530 och II: 668 yrkas avslag å förslaget till förordning med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt. Avslagsyrkandet motiveras främst med att förslaget skulle innebära en inskränknig i den fria varulagervärderingen och att frågan om rätt till sådan värdering enligt tidigare gjorda, mycket bestämda uttalanden ägde samband med företagsbeskattnings höjd över huvud taget.

Även enligt vår mening föreligger ett sådant samband. Icke ens en tillfälllig begränsning av avskrivningsrätten bör sålunda kunna komma i fråga utan att företagsbeskattningen i hela dess vidd upptages till omprövning i syfte att åstadkomma lättnader däri. Praktiska skäl eller behov kunna icke heller åberopas till stöd för ett frångående i nu förevarande sammanhang av den tidigare allmänt hävdade principen. Under innevarande år har en betydande lagerökning skett, av konjunkturinstitutet uppskattad till ett värde av omkring en miljard kronor. Denna lagerökning har ägt samband med den gynnsamma bytesrelationen gentemot utlandet. Sannolikheten talar för att bytesrelationen icke blir lika gynnsam under de närmaste åren, vilket även konjunkturinstitutet framhållit. Det torde icke heller föreligga behov av någon ytterligare mer betydande lagerökning under åren 1952 och 1953. Vi anse oss alltså böra förorda, att riksdagen avslår propositionen i här berörda del.

Såsom inledningsvis anförts, framstår en reform av vårt skattesystem innefattande en väsentlig lättnad av nuvarande höga skattetryck som synnerligen önskvärd. En sådan reform, som med hänsyn till de i dagens låge rikt flödande statsinkomsterna utan svårigheter torde låta sig genomföra, skulle enligt vår mening få så gynnsamma verkningar på produktion och sparande, att några olägenheter av den samtidigt ökade köpkraften icke skulle behöva befaras. Icke minst betydelsefull är den psykologiska effekt som en skattesänkning skulle medföra.

Enligt vad vi inhämtat kommer 1949 års skatteutredning, som har att behandla här berörda frågor, att inom den allra närmaste tiden framlägga sitt betänkande. Det blir följaktligen anledning att inom kort återkomma till ämnet samt på grundval av utredningsmaterialet fullfölja de tankegångar som ovan antytts.

Frågan om åtgärder för att uppmuntra det enskilda frivilliga sparandet har vid årets riksdag berörts i bl. a. de likalydande motionerna I: 186 och II: 284. I dessa motioner hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte *uttala* att den — med beaktande av vad i motionerna anförts — fäster avgörande vikt vid att sådana betingelser för det frivilliga och enskilda sparandet skapas att detta framstår som lönande ur spararnas synpunkt och därigenom främjas och *anhålla* att Kungl. Maj:t täcktes erinra

den i utsikt ställda utredning, som angivits skola få till uppgift att undersöka möjligheten att förena 'full sysselsättning' med ett fast penningvärde, om sparproblemets centrala plats i dessa sammanhang och påfordra att detta vid utredningens arbete ägnas tillbörlig uppmärksamhet'.

I anslutning till motionerna anhöll riksdagen i enlighet med bankoutskottets hemställan, 'att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande möjligheterna att genomföra åtgärder för uppmuntran av det frivilliga och enskilda sparandet och för riksdagen — om möjligt redan under innevarande höstsession — framlägga de förslag, vartill dessa överväganden kunna föranela'.

Inom finansdepartementet har därefter av särskild utredningsman utarbetats en 'PM med utredning och förslag rörande skattepremiering av frivilligt sparande under år 1952', vilken promemoria varit föremål för remissbehandling och därvid från flera håll rönt stark kritik. Departementschefen har på grund härav icke framlagt proposition i ämnet.

Frågan har under riksdagens höstsession ytterligare tagits upp i de likalydande motionerna I: 528 och II: 674 samt de likalydande motionerna I: 535 och II: 681, till vilka här hänvisas.

När det gäller åtgärder för uppmuntran av det frivilliga enskilda sparandet, böra dessa innebära att spararen erhåller en så påtaglig fördel, att han trots den ovisshet, som råder beträffande penningvärdets utveckling, finner det fördelaktigt att spara. Åtgärderna måste vidare vara administrativt enkla samt generella. Det synes därför icke motiverat, att desamma, såsom föreslogs i den nyssnämnda promemorian, begränsas till att avse endast skattskyldiga, som erlægga preliminär A-skatt.

Åtgärderna böra utformas på ett ur psykologiska utgångspunkter riktigt sätt. Det bör sålunda icke krävas, att de medel, som sparas, skola vara ovillkorligt spärrade under någon viss tid. Äro villkoren sådana, att medlen när som helst kunna stå till insättarens disposition, känner han större trygghet vid insättningarna. Därigenom ökas hans sparlust. Vidare bör spararen om möjligt se åtgärdernas effekt för honom omedelbart vid spartillfället, samtidigt som han också omedelbart, om han tar de sparade medlen i anspråk, bör se den förlust detta medför. I fråga om banksparande kan man nå detta resultat genom att direkt vid insättning och uttag ange storleken av den extra förmån, spararen erhåller respektive går förlustig.

Det är vidare väsentligt, att åtgärderna täcka både banksparande och livförsäkringssparande eller med andra ord de två huvudformerna av frivilligt penningsparande. En tillfällig sparfrämjande åtgärd, som åsidosatte livförsäkringssparandet, skulle kunna medföra bestående skadeverkningar för det systematiska sparande på lång sikt, som sker genom livförsäkring.

En sparfrämjande åtgärd, avseende endast ett år, skulle enligt vår mening icke ge tillräcklig effekt. Åtgärden bör därför redan från början gälla åtminstone åren 1952 och 1953. Man kan då under år 1953, utan att behöva riskera något avbrott i den sparfrämjande åtgärdens effekt, analysera re-

sultaten från år 1952 och därigenom få ett underlag för ett bedömande huruvida åtgärden skall tillämpas även under kommande år.

Beträffande övriga med propositionen och de i anslutning därtill väckta motionerna avsedda frågor, som i det föregående icke särskilt berörts, ansluta vi oss till utskottets hemställan, utan att vi därvid avsett att i alla sammanhang biträda utskottets motivering.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 220 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas ävensom i anledning av följande motioner, nämligen de likalydande motionerna I: 524 av herr Gustaf Karlsson m. fl. samt II: 667 av herrar Nilsson i Landskrona och Larsson i Luttra, de likalydande motionerna I: 525 av herrar Forslund och Bengtson samt II: 672 av herr Engkvist m. fl., de likalydande motionerna I: 527 av herrar Ohlon och Svärd samt II: 670 av herr Hagberg i Malmö m. fl., de likalydande motionerna I: 528 av herr Petrén m. fl. och II: 674 av herr Ohlin m. fl., de likalydande motionerna I: 530 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 668 av herr Hjalmarson m. fl., de likalydande motionerna I: 531 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 669 av herr Hjalmarson m. fl., motionen I: 532 av herrar Cassel och Eskilsson, de likalydande motionerna I: 533 av herr Ebbe Ohlsson och II: 673 av herr Nilsson i Svalöv ävensom motionen II: 657 av herr Rubbestad m. fl.,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) med de ändringar dels att 3 § utgår, dels att 4—22 §§ i propositionsförslaget erhålla beteckningen 3—21 §§, dels ock att 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 och 9 §§, 11 § 1 och 2 mom. samt 17 § enligt den av oss föreslagna beteckningen ävensom ikraftträdandebestämmelserna erhålla nedan angivna lydelse:

1 §.

Fysisk eller juridisk person, som under beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1953 eller 1954 verkställt investering av nedan angivet slag inom någon av förvärvskällorna jordbruksfastighet eller rörelse och som icke är frikallad från skyldighet att erlagga sådan skatt för inkomst av samma förvärvskälla, skall i enlighet med vad i denna förordning sägs till staten erlagga en särskild avgift (investeringsavgift).

Från avgiftsskyldighet som i föregående stycke sägs frikallas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen, Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, Svenska skifferoljeaktiebolaget, Svenska spannmålsaktiebolaget, Aktiebolaget Svensk

torvförädling. Aktiebolaget Ceaverken, Aktiebolaget Aerotransport och Aktiebolaget Atomenergi, så ock aktiebolag och ekonomisk förening däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet under förutsättning att bolaget eller föreningen icke driver byggnadsverksamhet. Från avgiftsskyldighet frikallas vidare folketshusförening, folkparksförening och annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal ävensom annan i ideellt syfte verksam organisation, som tillhandahåller dylik lokal.

2 §.

Till sådan investering inom förvärvskällan *jordbruksfastighet*, som föranleder uttagande av investeringsavgift (avgiftspliktig investering), hänföras, såvitt fråga är om maskiner och andra för jordbruksdriften avsedda döda inventarier som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år, ersättningsanskaffning och förbättringsåtgärd, som icke äro att hänföra till normalt underhåll, samt nyuppsättning.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, när fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av jordbruk med äganderätt eller på arrende eller efter utarrendering under förutsättning att tillgången i fråga nyttjats i det övertagna jordbruket. Ej heller skall investeringsskatt uttagas då fråga är om nyuppsättning som verkstälts under det beskattningsår, då jordbruksfastighet förvärvats eller jordbruksarrende tillträtts eller jordbruk övertagits efter utarrendering.

3 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan *rörelse* hänföras,

a) i fråga om sådana maskiner och andra för stadigvarande bruk i rörelse avsedda inventarier som vid fastighetstaxeringen icke åsatts särskilt maskinvärde och som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

ersättningsanskaffning och förbättringsåtgärd, som icke äro att hänföra till normalt underhåll, samt nyuppsättning; ävensom

b) i fråga om naturtillgångar såsom gruvor, stenbrott, m. m.:

sådan investering som avser fyndighetens exploaterande till den del kostnaden för investeringen icke vid inkomsttaxeringen omedelbart avdragits såsom kostnad i den löpande driften.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, då fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av rörelse eller igångsättande av ny rörelse. Ej heller skall investeringsavgift uttagas, då avgiftspliktig, som bedriver rederirörelse, förvärvar vid avtalets ingående redan färdigbyggt fartyg.

4 §.

Har myndighet lämnat statligt bidrag eller lån eller ställt statlig lånegaranti för viss investering, skall denna icke anses som avgiftspliktig investering till den del kostnaden täckts av bidraget eller lånet eller genom utnyttjande av lånegarantien.

Har tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande av den avgiftsskyldiges åtgöranden oberoende anledning eller har tillgång tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, skall härav föranledd ersättningsanskaffning icke anses utgöra avgiftspliktig investering.

Ersättningsanskaffning i anledning av sådan skada genom jordskred, översvämning eller liknande händelse, varemot försäkringsskydd normalt ej meddelas, skall icke till någon del anses utgöra avgiftspliktig investering.

Investering som uteslutande eller väsentligen tillkommit för civilförsvares eller beredskapsändamål är icke att anse såsom avgiftspliktig investering. Detsamma gäller investering i fastigheter och inventarier, som utnyttjas eller äro avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk kraft. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses förvärv av personbil, motorcykel eller sidvagn till motorcykel.

5 §.

Avgiftspliktig investering inom förvärvskällan jordbruksfastighet, därest inkomsten därav icke beräknas efter bokföringsmässiga grunder, skall anses hava verkställts, då den av investeringen föranledda utgiften betalats eller omkostnaden ägt rum.

Beräknas vid inkomsttaxeringen inkomst av förvärvskälla efter bokföringsmässiga grunder, skall avgiftspliktig investering anses föreligga, då kostnaden för investeringen enligt allmänt vedertagen köpmannased bort i räkenskaperna upptagas såsom omkostnad eller på konto för färdigställda eller levererade tillgångar.

6 §.

Investeringsavgift skall — med undantag som i andra stycket sägs — beräknas på grundval av kostnaden för avgiftspliktig investering. Har för sådan investering använts virke, som uttagits ur egen fastighet, eller tillgång, som varit avsedd för omsättning eller förbrukning i rörelse, skall i investeringskostnaden inräknas virkets eller lagertillgångens saluvärde.

Har vid sådant förvärv av tillgång, som utgör avgiftspliktig investering, såsom likvid eller dellikvid lämnats annan likartad tillgång, skall såsom investeringskostnad anses allenast mellanskillnaden.

Sammanlagda beloppet av kostnaderna för en avgiftsskyldigs avgiftspliktiga investeringar, beräknade på sätt i denna paragraf sägs, utgör den avgiftsskyldiges till investeringsavgift uppskattade investeringskostnad.

7 §.

Från uppskattad investeringskostnad avdrages ett belopp av 15 000 kronor. Vad härefter återstår utgör avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

9 §.

Investeringsavgiften utgör, såvitt angår det beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1953, tio procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden och, såvitt angår det beskattningsår för vilket sådan taxering äger rum i första instans år 1954, fem procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

Investeringsavgift skall anses som sådan speciell skatt, för vilken avdrag må åtnjutas vid inkomsttaxeringen; och skall i följd härav restituerad, avkortad eller avskriven sådan avgift, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, utgöra skattepliktig intäkt.

11 §.

1 mom. Till ledning för taxering till investeringsavgift skall fysisk eller juridisk person, som under beskattningsåret verkställt avgiftspliktiga investeringar för en kostnad överstigande sammanlagt 15 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen foga en särskild på heder och samvete avgiven deklaration, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Även om den sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar icke överstiger 15 000 kronor, skall deklaration som i föregående stycke sägs utan anmaning avgivas av den, som drivit rörelse med omsättning under beskattningsåret överstigande 500 000 kronor, och av den, som ägt eller brukat jordbruksfastighet med större åkerareal än 50 hektar.

Skyldighet att avgiva deklaration för taxering till investeringsavgift föreligger icke för den som enligt vad i 1 § stadgas är undantagen från skyldighet att erlægga sådan avgift.

2 mom. Företag, som i 8 § första stycket avses och som jämlikt bestämmelserna i 1 mom. har att avgiva deklaration, skall utan anmaning för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig inkomstskatt, för envar delägare avgiva deklaration som nyss sagts, avseende hela företaget, med uppgift om den å delägaren belöpande andelen av för företaget beräknad avgiftsbelagd investeringskostnad.

17 §.

Har någon i samband med investering, som i 2 och 3 §§ sägs, vidtagit åtgärd, som kan antagas hava tillkommit i syfte att undgå eller erhålla lindring i taxering till investeringsavgift, skall taxering åsättas som om dylik åtgärd icke vidtagits.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952.

I samband med ikraftträdandet av denna förordning skall följande iakttagas.

Till avgiftspliktig investering hänföres icke inventarieförvärv, varom skriftligt avtal träffats före den 1 juli 1951.

Hava inventarier levererats före den 1 januari 1952, skall sådant inventarieförvärv icke anses utgöra avgiftspliktig investering även om betalning härför skett efter utgången av år 1951.

Omfattar beskattningsår, för vilket taxering till investeringsavgift ifrågakommer, tid före den 1 januari 1952, skall investeringsavgiften utgå alienast å den del av den avgiftsbelagda investeringskostnaden, som proportionellt belöper på beskattningsåret i vad detta avser tiden efter den 31 december 1951. Kan den avgiftsskyldige visa, att å sistnämnda tidrymd belöper mindre del av den avgiftsbelagda investeringskostnaden än vad en dylik proportionering utvisar, skall avgiften utgå på denna mindre del.

2) avslå det vid propositionen fogade förslaget till förordning med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt; samt

3) antaga följande

Förslag

till

Förordning om sparande med statsbidrag (sparförordning).

1 §.

Skattskyldig fysisk person, som under åren 1952 och 1953 i bank insätter eller till livförsäkringsbolag som premie för kapitalförsäkring inbetalar sparade medel, äger att på sätt nedan sägs av statsmedel erhålla gottgörelse motsvarande 25 % av de sparade medlen.

Med bank avses i denna förordning även sparbank, centralkassa för jordbrukskredit och postsparbanken. Med kapitalförsäkring avses här endast försäkring, som nytecknats under nämnda år och som förfaller till betalning förutom vid dödsfall, tidigast den 1 januari 1956. Med nyteckning likställes höjning av tidigare försäkring. Av bank tillgodoförd ränta anses som insättning.

2 §.

Gottgörelse utgår högst å ett belopp av 1 000 kronor för vardera året eller, om sparare är eller under året varit gift, högst 2 000 kronor för makarna gemensamt.

Är fråga om premie i livförsäkringsbolag, utgår gottgörelse endast för den del av premien, som överstiger förekommande avdrag enligt 46 § 2 mom. 3) kommunalskattelagen.

3 §.

Gottgörelse utgår endast å vad av de insatta sparmedlen kvarstår vid utgången av år 1955.

4 §.

Gottgörelse för banksparande utgår endast, därest spararen före utgången av sparåret meddelat banken, att han önskar åtnjuta denna förmån.

Den som är eller under året varit gift, skall likaledes före årets utgång underrätta banken därom. Lämnas ej sådan underrättelse, och äger banken ej heller eljest kännedom om att han är eller under året varit gift, må gottgörelse icke tillgodoföras honom för högre sparbelopp än 1 000 kronor.

5 §.

Senast den 15 januari 1953 har banken att till den taxeringsnämnd, som har att granska spararens allmänna självdeklaration, skriftligen uppgiva det vid närmast förflutna årsskiftet kvarstående beloppet av dennes under året sparade medel, varå gottgörelse skall utgå.

Enahanda uppgift skall banken även lämna senast den 15 januari 1954 och därvid, därest spararen under år 1953 helt eller delvis uttagit av banken tidigare uppgivet belopp, ange det uttagna beloppet.

Finner taxeringsnämnden avvikelse böra ske från de av banken lämnade uppgifterna, har nämnden att därom med allmänna posten underrätta såväl spararen som banken med angivande av det belopp, för vilket gottgörelse må utgå.

6 §.

Den som vill erhålla gottgörelse i anledning av inbetald premie har att vid avgivandet av sin allmänna självdeklaration uppgiva försäkringsbolagets namn, försäkringsbrevets nummer och storleken av den under året erlagda premien. Lämnas ej sådan uppgift, kan gottgörelse ej erhållas.

Överstiga uppgivna belopp för banksparande och premiebetalning tillhoppa i 2 § angivna belopp, skall nedsättning av gottgörelsen i första hand hänföras till premiebetalningen.

Finner taxeringsnämnden den skattskyldige berättigad till gottgörelse för erlagd premie, har taxeringsnämnden att samtidigt med debetsedel å slutlig skatt tillstålla den skattskyldige å honom utställt sparbevis, innehållande uppgift om gottgörelsens storlek.

7 §.

Efter utgången av år 1955 äger banken att av statsmedel utbekomma det belopp, som enligt denna förordning skall utgå till insättare i banken. Beloppet skall vara till riktigheten bestyrkt av den av bank- och fondinspektionen för banken förordnade revisorn.

Utbekomna medel skola omedelbart gottskrivas vederbörande insättare.

Sparbevis skall efter utgången av år 1955 inlösas av livförsäkringsbolag, där spararen har försäkring.

Utbetalas försäkringsbelopp på grund av dödsfall tidigare, skall inlösen, om så påfordras, ske i samband med utbetalningen.

För vad försäkringsbolag utgivit för inlösen äger bolaget utbekomma gottgörelse av statsmedel.

8 §.

Belopp, som enligt 7 § gottskrivas eller utbetalas å sparbevis, äro fritagna från statlig och kommunal inkomstskatt.

9 §.

Beträffande besvär över beskattningsmyndighets beslut enligt denna förordning skola bestämmelserna i taxeringsförordningen i tillämpliga delar gälla, dock att besvär över utslag av kammarrätten icke må anföras.

10 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 516 av herrar Manner-skantz och Arrhén samt II: 658 av herrar Staxäng och Nilsson i Svalöv,

2) de likalydande motionerna I: 517 av herr Spetz och II: 660 av herr Utbult m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 518 av herr Spetz och II: 659 av herr Utbult m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 519 av herr Andréé och herr Einar Eriksson samt II: 661 av herrar Henriksson och Gustafsson i Stockholm,

5) de likalydande motionerna I: 528 av herr Petrén m. fl. och II: 674 av herr Ohlin m. fl.,

6) motionen I: 526 av herr Lundqvist m. fl.,

7) motionen I: 529 av herr Ola Persson m. fl., samt

8) motionen II: 671 av herrar Östlund och Hæggbloom, måtte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad ovan anförts och hemställts, av riksdagen lämnas utan åtgärd.»

II) av herrar *Petrén, Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Christenson* i Malmö, vilka anført följande:

»I det läge, som rustningskonjunkturen och den förda ekonomiska politiken skapat, äro såsom bl. a. anföres i motionerna I: 528 och II: 674 åtgärder för att dämpa en inflationistisk ansvällning av investeringarna av behovet påkallade. I annat sammanhang — i reservation till bevillningsutskottets betänkande nr 66 av herr Petrén m. fl. — ha angivits de åtgärder, som enligt vår mening nu höra vidtagas för att stabilitet i samhällsekonomien skall återvinnas. Som ett led i detta program vilja vi infoga en investeringsavgift, utformad i huvudsaklig överensstämmelse med det i proposition nr 220 framlagda förslaget. De i ovannämnda reservation förordade åtgärderna gör det genom de positiva verkningarna befogat att investeringsavgiften endast utgår för ett år. Den hämmande effekt, som investeringsavgiften är avsedd att få, kan också antas bli större, om det från början fastlägges, att avgiften skall vara ettårig. I enlighet med yrkandet i motionerna I: 528 och II: 674 föreslå vi därför, att förordningen om investeringsavgift skall gälla enbart vid 1953 års taxering. Vi vilja i detta sammanhang bestämt understryka att någon förlängd giltighetstid inte bör komma i fråga.

Enligt det i propositionen framlagda förslaget skall vid ersättningsanskaffningar investeringsavgift beräknas på den totala kostnaden, dock att vid direkt byte av likartade tillgångar avgift endast skall beräknas på erlagd mellanskillnad. Detta stadgande medför, att investeringsavgiften även drabbar sådana investeringar, som äro nödvändiga för produktionsappara-

tens upprätthållande. Enligt vår mening bör en sådan konsekvens i möjligaste mån undvikas. Såsom framhålles i motionerna I: 528 och II: 674 bör den föreslagna beskattningens tyngdpunkt förläggas till egentliga nyinvesteringar. Detta uppnås om, såsom föreslagits i nämnda motioner, det i propositionen framlagda förslaget ändras så, att vid ersättningsanskaffning av maskin eller annat inventarium avdrag må göras för den utrangerade tillgångens ursprungliga anskaffningsvärde eller, om detta inte kan visas, det belopp, som erhålles vid försäljning av tillgången. Vi yrka bifall till detta förslag.

I motionerna I: 528 och II: 674 har erinrats om att för den nu utgående investeringsskatten stadgas undantag för investeringar, som tillkommit på direkt föranstaltande av statlig myndighet, samt vidare påpekats, att med bortseende från vissa investeringar av civilförvars- och beredskapskaraktär motsvarande bestämmelser saknas i det nu föreliggande förslaget. I likhet med motionärerna finna vi det uppenbart obilligt att här ifrågasvarande investeringar skola beläggas med avgift. Det är ju här fråga om investeringar, för vilka vederbörande inte själv äger att bortsett från vissa tidsmarginaler välja tidpunkten. Den möjlighet att undgå investeringsavgiften genom att uppskjuta investeringen, som utgör en av de bärande motiveringarna för denna beskattnings genomförande, äger vederbörande i stort sett icke. Vi yrka därför bifall till motionerna I: 528 och II: 674 i denna del och föreslå, att investeringar som tillkommit på direkt föranstaltande av offentlig myndighets åtgärder fritagas från avgiftsplikt. Detta yrkande innebär även bifall till motionerna I: 527 och II: 670 i denna del.

I motionerna I: 528 och II: 674 har påpekats, att de föreslagna bestämmelserna i fråga om sin räckvidd innebära, att investeringar i ekonomisk verksamhet, som bedrivs direkt av staten, exempelvis i den genom statens järnvägar bedrivna buss- och biltrafiken, äro undantagna från avgiftsplikt, oavsett liknande enskild verksamhet förekommer på samma område och den statliga verksamheten alltså icke är av monopolkaraktär. Med hänvisning till den allmänt omfattade principen, att allmän och enskild företagsamhet bör bedrivas på lika ekonomiska villkor, har i de ovannämnda motionerna föreslagits, att propositionen ändras så att allmän-statlig eller kommunal-ekonomisk verksamhet, som bedrivs på område där liknande enskild företagsamhet förekommer, underkastas avgiftsskyldighet på samma sätt som den enskilde.

Vad gäller principen i ovan refererade yrkande — likställdhet mellan allmän och enskild ekonomisk företagsamhet — kan det näppeligen göras gällande annat än att den är till fullo befogad och att den därför bör komma till uttryck även i fråga om skyldigheten eller befrielsen att erlægga investeringsavgift. Det må här inskjutas, att ett stort antal remissinstanser, bland vilka kunna nämnas Sveriges industriförbund, Kooperativa förbundet, landsorganisationen, kammarrätten och riksskattenämnden, framhållit vikten av att likställighetsprincipen upprätthålles. Då emellertid den i motionerna I: 528 och II: 674 anvisade vägen av tekniska skäl icke synes framkomlig, vilja vi förorda en annan metod för tillgodoseendet i så stor

utsträckning som praktiskt möjligt av den i motionerna uttryckta principen. Det mest omfattande området, där såväl allmän som enskild ekonomisk företagsamhet bedrivs, torde vara trafik- och transportområdet. Detta är ur beskattningssynpunkt jämförelsevis lätt att avgränsa, därför att de objekt varom här är fråga redan äro föremål för beskattning i annan ordning, genom den ordinarie fordonsskatten. För att uppfylla likställighetsprincipen så långt det på rådande stadium synes oss praktiskt möjligt, föreslå vi därför att fordon, för vilka fordonsskatt erlägges, undantagas från avgiftsplikt. Undantag från avgiftsplikt bör såsom yrkats i motionerna I: 528 och II: 674 även gälla enskild järnvägsdrift.

Enligt propositionen skola även investeringar i jordbrukets ekonomibyggnader bli föremål för avgiftsskyldighet. I motionerna I: 528 och II: 674 samt II: 657 har yrkats, att jordbrukets ekonomibyggnader skola undantagas från investeringsavgift. Vi anse detta yrkande väl befogat. De kostnader, som erfordras för uppförande av för jordbruksdriften ofrånkomliga ekonomibyggnader, måste nämligen anses relativt betydande så att det icke synes skäligt att ytterligare fördyra dem. Hänsyn bör även tagas till att dessa investeringar till väsentlig del måste avskrivas inom jämförelsevis kort tidrymd. Då vidare jordbrukets byggnadsbestånd i många fall är i trängande behov av förnyelse och då en fortsatt rationalisering inom jordbruket icke bör hindras, yrka vi bifall till de ovannämnda motionerna i förevarande del.

Enligt propositionen skall investeringsavgiften bli avdragsgill vid inkomsttaxeringen. Såsom påpekats i motionerna I: 528 och II: 674 innebär den utformning, som avdragsrätten givits i propositionen, att den reduktion av avgiften, som blir en konsekvens av avdragsrätten, endast kan utnyttjas av de företag, som redovisa vinst under det år avgiften erlagts, medan de företag, som icke lämna vinst under året, drabbas av investeringsavgiftens fulla belopp. Härigenom komma de föreslagna bestämmelserna att verka oskäligt betungande särskilt för nystartade företag. För att undvika att den nya företagsamheten hämmas har i de ovannämnda motionerna föreslagits ett tillägg i bestämmelserna av innebörd, att företagare, som erlagt investeringsavgift men vars rörelse under året visat förlust eller så ringa överskott, att han vid beräkning av nettointäkten av rörelse ej kunnat utnyttja avdragsrätten, får tillgodogöra sig det resterande avdraget intill tre år efter det investeringsavgiften erlagts. Då en sådan bestämmelse synes till sin innebörd vara väl förenlig med gällande bestämmelser i fråga om rätt för företagare att för ett senare år tillgodogöra sig avskrivning, som med hänsyn till bristande vinst icke kunnat ske visst år, och då hämmande inverkan på nyföretagsamhet genom investeringsavgiften bör undvikas, förorda vi att en bestämmelse sådan som den ovan föreslagna införes. Vi yrka således bifall till motionerna I: 528 och II: 674 i denna del.

Vad gäller investeringar i fartyg synes oss ändringar i de föreslagna bestämmelserna böra göras i följande hänseenden.

I fråga om förvärv av begagnade fartyg är, såsom framhålles i motionerna I: 528 och II: 674, förhållandet det, att ofta parallellt köp och försäljning ske i syfte mindre att ändra det totala tonnageets storlek än att få en lämp-

ligare fördelning av tonnaget. En investeringsavgift skulle här på ett olämpligt sätt försvåra bl. a. de för vårt land förmånliga bytesaffärer med utlandet, som förekomma. Vi hemställa alltså om bifall till yrkandet i motionerna I: 528 och II: 674, att förvärv av begagnade fartyg skola fritagas från avgiftsplikt.

I motionerna I: 517 och II: 660 har med återgivande av de särskilda svårigheter, varmed den mindre skeppsfarten för närvarande har att kämpa, yrkats att fartyg under 500 bruttoregister-ton måtte fritagas från avgiftsplikt. Med hänvisning till de synpunkter, som framhållits i Sveriges segelfartygsförenings skrivelse till Kungl. Maj:t i anledning av förslaget om investeringsavgift och till vad kommerskollegium anfört i sitt yttrande häröver, vilja vi yrka bifall till motionerna I: 517 och II: 660 i nu nämnda del.

Av utskottsmajoriteten har förordats en uppräknig av det avgiftsfria bottenbeloppet från i propositionen föreslagna 10 000 kronor till 15 000 att gälla investeringar i byggnad. Vi kunna biträda den av utskottsmajoriteten förordade uppräknigen, dock med den ändringen att det avgiftsfria bottenbeloppet bestämmes till 15 000 kronor för samtliga investeringar. Däremot kunna vi icke biträda den av utskottsmajoriteten förordade höjningen av avgiftens storlek till tolv procent, utan vi biträda propositionens förslag om tio procent.

I likhet med utskottsmajoriteten vilja vi göra det uttalandet, att om någon, som erhållit byggnadstillstånd, avstår från att utnyttja detsamma av hänsyn till den kostnadsfördyring, som bestämmelserna om investeringsavgift medföra, bör han — därest han efter det bestämmelserna upphört att gälla hemställer om förnyat byggnadstillstånd — enligt vår mening vara berättigad att med förtur ifrågakomma för sådant tillstånd.

För att motverka ökade investeringar i lager föreslås i propositionen nr 220 en tillfällig inskränkning av den fria lagervärderingen, innebärande att nedskrivning av varulager får ske ned till 50 % av anskaffningskostnaden. Som skäl för förslaget har departementschefen anfört, att konjunkturinstitutet vid sina undersökningar kommit till slutsatsen, att en mycket stor del av de ökade ekonomiska resurserna under 1951 tagit sig uttryck i ökade lager, och att denna utveckling gör det angeläget att låta de investeringsbegränsande åtgärderna även avse investering i varulager. Vidare skulle enligt departementschefen, om förslaget icke genomfördes i denna del, en viss snedvridning av investeringsverksamheten vara att befara.

Såsom framhållits i motionerna I: 528 och II: 674 bör vid ett bedömande av lagerutvecklingen under 1951 ihågkommas, att en icke ringa del av den under detta år skedda lagerökningen betingas av det spända utrikespolitiska läget. Enbart den statliga beredskapslagringen har under 1951 undergått en nettoökning av ett par hundra miljoner kronor. Vidare torde lagerökningen under innevarande år till en del vara en oavsiktlig följd av den ekonomiska utvecklingen, som inom vissa delar av näringslivet medfört påtagliga avsättningssvårigheter. Den föreslagna inskränkningen i rätten att företaga nedskrivning å lager blir mot bakgrund av rådande läge därför obehövlig, i

vissa fall skadlig och uppenbart orättvis, i de fall där en ökad lagerhållning beror på avsättningssvårigheter. Vi hemställa därför om avslag på propositionen i denna del.

Med hänvisning till vad i en reservation till bevillningsutskottets betänkande nr 66 av herr Petrén m. fl. anförts beträffande behovet av ökat sparande, vilja vi beklaga det starkt bristande intresset från socialdemokratiens sida för detta spörsmål. När nu riksdagen i våras äntligen enhälligt beslöt skriva till Kungl. Maj:t och begära ett förslag till uppmuntran av det frivilliga och enskilda sparandet hade man hoppats, att ett förslag skulle framkomma till höstriksdagen. En utredning verkställdes, men när den utsattes för kritik från remissinstansernas sida uppsköts hela frågan. Det är beklagligt, att regeringen visat så litet intresse för saken, att den inte i det läget satte in sin kraft på att snabbt få fram en förbättrad lösning. Nu vilar förslaget, för huru länge är ovisst. Även om det skulle framläggas nästa riksdag, kommer ett förverkligande att avsevärt fördröjas. Förhållandet är ett exempel på att det vaga intresse för stimulans av sparandet, som den föregående regeringen uppvisade, av allt att döma inte torde — åtminstone f. n. — ha förändrats i den nuvarande regeringen.

Utskottet uttalar sin tveksamhet om det konstitutionellt berättigade i att talmännen remitterat motionerna i detta avseende. Denna tveksamhet kunna vi inte dela. En annan ståndpunkt än den talmännen intagit skulle nämligen innebära att det bleve omöjligt för en opposition att ställa konkreta politiska alternativ till regeringsförslag. Att bestrida det oupplösliga sambandet mellan sparande och investeringar torde väl knappast ha varit utskottets avsikt.

Vi ha med anledning av remissuttalandena låtit verkställa en omarbetning av expeditionschefen Klackenbergs förslag, som vi presenterat i motionerna I: 528 av herr Petrén m. fl. samt II: 674 av herr Ohlin m. fl. Vi anse, att de i motionerna framlagda förslagen kunna läggas till grund för en lagstiftning redan vid innevarande riksdag. Uppskov härmed skulle allvarligt försena denna väsentliga angelägenhet.

I vårt förslag ingår inte rätt att premiera avbetalningar på t. ex. studielån, egnahemslån och liknande ändamål. Det har inte varit möjligt att med den tid, som stått oss till förfogande och med våra begränsade resurser, framlägga förslag även på denna punkt. Vi förorda därför, att Kungl. Maj:t prövar möjligheterna att framlägga förslag i dessa avseenden.

I motionerna I: 528 och II: 674 har yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till 1952 års riksdag om reduktion av den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten. Med hänvisning till vad som anförts i reservation av herr Petrén m. fl. till bevillningsutskottets betänkande nr 66, hemställa vi om bifall till motionerna I: 528 och II: 674 i denna del.

Under åberopande av vad vi sålunda anført, få vi hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 220 icke kunnat av riksdagen

oförändrad bifallas ävensom i anledning av följande motioner, nämligen de likalydande motionerna I: 517 av herr Spetz och II: 660 av herr Utbult m. fl., de likalydande motionerna I: 524 av herr Gustaf Karlsson m. fl. samt II: 667 av herrar Nilsson i Landskrona och Larsson i Luttra, de likalydande motionerna I: 525 av herrar Forslund och Bengtson samt II: 672 av herr Engkvist m. fl., de likalydande motionerna I: 528 av herr Petrén m. fl. och II: 674 av herr Ohlin m. fl., de likalydande motionerna I: 527 av herrar Ohlon och Svärd samt II: 670 av herr Hagberg i Malmö m. fl., motionen I: 532 av herrar Cassel och Eskilsson ävensom motionen II: 657 av herr Rubbestad m. fl.,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) med de ändringar av 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 och 10 §§ samt 12 § 1 mom., som framgå av nedan angivna lydelse:

1 §.

Fysisk eller juridisk person, som under beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1953 verkställt investering av nedan angivet slag inom någon av försvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse och som icke är frikallad från skyldighet att erlægga sådan skatt för inkomst av samma förvärvskälla, skall i enlighet med vad i denna förordning sägs till staten erlægga en särskild avgift (investeringsavgift).

Från avgiftsskyldighet som i föregående stycke sägs frikallas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen, Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, Svenska skifferoljeaktiebolaget, Svenska spannmålsaktiebolaget, Aktiebolaget Svensk torvförädling, Aktiebolaget Ceaverken, Aktiebolaget Aerotransport och Aktiebolaget Atomenergi, så ock aktiebolag och ekonomisk förening däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet under förutsättning att bolaget eller föreningen icke driver byggnadsverksamhet. Från avgiftsskyldighet frikallas vidare folketshusförening, folkparksförening och annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal ävensom annan i ideellt syfte verksam organisation, som tillhandahåller dylik lokal.

2 §.

Till sådan investering inom förvärvskällan *jordbruksfastighet*, som föranleder uttagande av investeringsavgift (avgiftspliktig investering), hänförs i fråga om maskiner och andra för jordbruksdriften avsedda döda inventarier med en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll, dock må vid ersättningsan-

skaffning avdrag göras för den utrangerade tillgångens ursprungliga anskaffningsvärde eller, om detta icke kan visas, för det belopp som erhålles vid försäljningen av tillgången.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, när fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av jordbruk med äganderätt eller på arrende eller efter utarrendering under förutsättning att tillgången i fråga nyttjats i det övertagna jordbruket. Ej heller skall investeringsavgift uttagas då fråga är om nyuppsättning som verkstälts under det beskattningsår, då jordbruksfastighet förvärvats eller jordbruksarrende tillträtts eller jordbruk övertagits efter utarrendering.

3 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan *annan fastighet* hänföres

a) i fråga om fastighet med undantag för sådana till byggnad hörande fasta maskiner, som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde:

grundförbättring å fastigheten, förvärv av byggnad genom köp eller därmed jämförligt fång, ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad, dock att — när investeringen avser personalbostäder — allenast utfört reparations- och underhållsarbete skall anses som avgiftspliktig investering; samt

b) i fråga om sådana vid a) avsedda fasta maskiner, som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll, dock må vid ersättningsanskaffning avdrag göras för den utrangerade tillgångens ursprungliga anskaffningsvärde eller, om detta icke kan visas, för det belopp som erhålles vid försäljningen av tillgången.

Vad ovan i denna paragraf sägs skall gälla allenast under förutsättning att fastigheten i den del, där investeringen gjorts, är upplåten till användning i rörelse, som bedrivs av någon med vilken den som bekostat investeringen måste anses vara i intressegemenskap, därvid tillika skall gälla att såsom avgiftspliktig investering skall anses vad som av investeringen är att hänföra till nyss angiven del av fastigheten. Vidare skall iakttagas att investeringsavgift icke skall uttagas, då fråga är om förvärv av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning att byggnaderna och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse.

4 §.

Till avgiftspliktig investering inom förvärvskällan *rörelse* hänföres

a) i fråga om för stadigvarande bruk i rörelse avsedd fastighet eller i och för rörelsen förhyrd eller eljest disponerad fastighet, med undantag för sådana till byggnad hörande fasta maskiner som vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde:

grundförbättring å fastigheten, förvärv av byggnad genom köp eller därmed jämförligt fång, ny-, till- och ombyggnad samt reparation och underhåll av byggnad, dock att — när investeringen avser personalbostäder — allenast utfört reparations- och underhållsarbete skall anses som avgiftspliktig investering;

b) i fråga om sådana maskiner och andra för stadigvarande bruk i rörelse avsedda inventarier ävensom sådana vid a) avsedda fasta maskiner, som hava en beräknad varaktighetstid av mer än tre år:

nyuppsättning, ersättningsanskaffning och sådana förbättringsåtgärder, som icke äro att hänföra till normalt underhåll, dock må vid ersättningsanskaffning avdrag göras för den utrangerade tillgångens ursprungliga anskaffningsvärde eller, om detta icke kan visas, för det belopp som erhålles vid försäljningen av tillgången, samt

c) i fråga om naturtillgångar såsom gruvor, stenbrott, m. m.:

sådan investering som avser fyndighetens exploaterande till den del kostnaden för investeringen icke vid inkomsttaxeringen omedelbart avdragits såsom kostnad i den löpande driften.

Vad i föregående stycke sägs skall icke äga tillämpning, då fråga är om förvärv av byggnad, i förekommande fall med därtill hörande inventarier vilka vid fastighetstaxeringen åsatts särskilt maskinvärde, under förutsättning att byggnaden och inventarierna till huvudsaklig del stadigvarande nyttjats i rörelse. Ej heller skall investeringsavgift uttagas, då fråga är om förvärv av tillgång i samband med övertagande av den rörelse eller rörelsegren, vari densamma utgjort tillgång för stadigvarande bruk.

5 §.

Har myndighet lämnat statligt bidrag eller lån eller ställt statlig lånegaranti för viss investering, skall denna icke anses som avgiftspliktig investering till den del kostnaden täckts av bidraget eller lånet eller genom utnyttjande av lånegarantien.

Har tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande av den avgiftsskyldiges åtgöranden oberoende anledning eller har tillgång tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, skall härav föranledd ersättningsanskaffning icke anses utgöra avgiftspliktig investering till den del kostnaden för den nya tillgången motsvarar 200 procent av uppburen ersättning för den förlorade eller avyttrade tillgången eller — då fråga är om tillgång, som gått förlorad genom brand, haveri eller liknande anledning och försäkringsskydd icke till någon del föreläget — återanskaffningsvärdet av den förlorade tillgången.

Ersättningsanskaffning i anledning av sådan skada genom jordskred, översvämning eller liknande händelse, varemot försäkringsskydd normalt ej meddelas, skall icke till någon del anses utgöra avgiftspliktig investering.

Investering som uteslutande eller väsentligen tillkommit för civilför-

svars- eller beredskapsändamål är icke att anse såsom avgiftspliktig investering. Detsamma gäller investering i fastigheter och inventarier, som utnyttjas eller äro avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk kraft. Likaså skall ej såsom avgiftspliktig investering anses sådan investering, som tillkommit på direkt föranstaltande av offentlig myndighet.

Från avgiftsplikt skola vidare undantagas investeringar i enskild järnvägsdrift, investeringar i fordon, för vilka skatt utgår enligt förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, samt investeringar i fartyg med dräktighet av högst 500 bruttoregister-ton. Ej heller skall investeringsavgift utgå vid förvärv av begagnade fartyg.

7 §.

Investeringsavgift skall — med undantag som i andra och tredje styckena sägs — beräknas på grundval av kostnaden för avgiftspliktig investering. Har för sådan investering använts virke, som uttagits ur egen fastighet, eller tillgång, som varit avsedd för omsättning eller förbrukning i rörelse, skall i investeringskostnaden inräknas virkets eller lagertillgångens saluvärde.

Beträffande avgiftspliktig investering i form av reparation av byggnad, ingående i förvärvskällan annan fastighet, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av den del av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde, som belöper å sådan del av fastigheten som är upplåten till användning i rörelse på sätt i 3 § sägs. Avser avgiftspliktig investering reparation av byggnad ingående i förvärvskällan rörelse, skall som investeringskostnad anses belopp, varmed reparationskostnaden överstiger två procent för år räknat av det i fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret ingående byggnadsvärdet, i förekommande fall minskat med särskilt maskinvärde.

Investeringskostnad för reparationer skall beräknas gemensamt för samtliga fastigheter inom varje särskild förvärvskälla.

Sammanlagda beloppet av kostnaderna för en avgiftsskyldigs avgiftspliktiga investeringar, beräknade på sätt i denna paragraf sägs, utgör den avgiftsskyldiges till investeringsavgift uppskattade investeringskostnad.

8 §.

Sedan från uppskattad investeringskostnad avdragits ett belopp av 15 000 kronor, utgör återstoden avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

10 §.

Investeringsavgiften utgör tio procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

Investeringsavgift skall anses som sådan speciell skatt, för vilken avdrag må åtnjutas vid inkomsttaxeringen; och skall i följd härav restituerad, avkortad eller avskriven sådan avgift, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, utgöra skattepliktig intäkt.

Företagare, som erlagt investeringsavgift men vars rörelse under året visat förlust eller så ringa överskott, att han vid beräkning av nettointäkten av rörelsen ej kunnat utnyttja avdragsrätten, må tillgodogöra sig det resterande avdraget intill tre år efter det investeringsavgiften erlagts.

12 §.

1 mom. Till ledning för taxering till investeringsavgift skall fysisk eller juridisk person, som under beskattningsåret verkställt avgiftspliktiga investeringar för en kostnad överstigande sammanlagt 15 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen foga en särskild på heder och samvete avgiven deklaration, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Även om den sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar icke överstiger 15 000 kronor, skall deklaration som i föregående stycke sägs utan anmaning avgivas av den, som drivit rörelse med omsättning under beskattningsåret överstigande 500 000 kronor, och av den, som ägt eller brukat jordbruksfastighet med större åkerareal än 50 hektar.

Skyldighet att avgiva deklaration för taxering till investeringsavgift föreligger icke för den som enligt vad i 1 § stadgas är undantagen från skyldighet att erlägga sådan avgift.

2) avslå det vid propositionen fogade förslaget till förordning med tillfälliga bestämmelser om värdering av varulager vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 516 av herrar Manner-skantz och Arrhén samt II: 658 av herrar Staxäng och Nilsson i Svalöv,

2) de likalydande motionerna I: 518 av herr Spetz och II: 659 av herr Utbult m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 519 av herr Andréé och herr Einar Eriksson samt II: 661 av herrar Henriksson och Gustafsson i Stockholm,

4) de likalydande motionerna I: 530 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 668 av herr Hjalmarson m. fl.,

5) de likalydande motionerna I: 531 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 669 av herr Hjalmarson m. fl.,

6) de likalydande motionerna I: 533 av herr Ebbe Ohlsson och II: 673 av herr Nilsson i Svalöv,

7) motionen I: 526 av herr Lundqvist m. fl.,

8) motionen I: 529 av herr Ola Persson m. fl. samt

9) motionen II: 671 av herrar Östlund och Hæggblom,

mätte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad ovan anförts och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

C) att riksdagen i anledning av motionerna I: 528 av herr Petrén m. fl. och II: 674 av herr Ohlin m. fl. måtte antaga det i utskottets förevarande betänkande nr 65 intagna förslaget till förordning angående skatterestitution vid sparande åren 1952 och 1953 att träda i kraft den 1 januari 1952; samt

D) att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 528 av herr Petrén m. fl. och II: 674 av herr Ohlin m. fl. måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1952 års riksdag om reduktion av den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten.»

III) av herrar *Niklasson*, *Werner* och *Jonsson* i Skedsbygd, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I nu — — — (= utskottet s. 46 rad 18 nedifrån—s. 55 rad 15 uppfifrån) — — — från avgift.

Om utskottet — — — (= utskottet s. 55 rad 21 nedifrån—s. 60 rad 17 nedifrån) — — — från avgiftsplikt.

Den tankegång som ligger bakom nu förevarande författningsförslag är att vederbörande näringsidkare icke skall företaga en investering, som icke är oundgängligen nödvändig. Denna principiella uppfattning måste vila på förefintligheten av en faktisk valfrihet för vederbörande att kunna uppskjuta investeringen i fråga. I de lägen där en sådan möjlighet till uppskov ej förefinnes borde sålunda avgiftsbeläggning icke äga rum. Det låter sig av naturliga skäl icke göra att i varje enskilt fall pröva, huruvida dylik möjlighet föreligger. Å andra sidan förekomma investeringar beträffande vilka det är uppenbart, att desamma icke kunna skjutas på framtiden. Investeringar av sistnämnda karaktär äro, såsom framhålles i de nyss återgivna motionerna, sådana som föranledas av offentlig myndighets ingripande. Utskottet vill därför förorda, att från förordningens tillämplighetsområde undantagas investeringar, som tillkommit genom föranstaltande av vederbörlig statlig eller kommunal myndighet. I överensstämmelse härmed föreslår utskottet ett tillägg till 5 §. Utskottet anser det angeläget betona, att ett mera allmänt uttalande från myndighets sida om önskvärdheten av en viss investering icke är till fyllest för ett fritagande från avgiftsbeläggning.

I motionerna — — — (= utskottet s. 61 rad 8 uppfifrån—s. 72 rad 18 uppfifrån) — — — stadigvarande bruk.

5 §.

Har myndighet lämnat statligt bidrag eller lån eller ställt statlig lånegaranti för viss investering, skall denna icke anses som avgiftspliktig investering till den del kostnaden täckts av bidraget eller lånet eller genom utnyttjande av lånegarantien.

Kungl. Maj:ts förslag:

Har tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande av den avgiftsskyldiges åtgöranden oberoende anledning eller har tillgång tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, skall härav föranledd ersättningsanskaffning icke anses utgöra avgiftspliktig investering till den del kostnaden för den nya tillgången motsvarar *uppburen ersättning för den förlorade eller avyttrade tillgången.*

Ersättningsanskaffning i anledning av sådan skada genom jordskred, översvämning eller liknande händelse, varemot försäkringsskydd normalt ej meddelas, skall icke till någon del anses utgöra avgiftspliktig investering.

Investering som uteslutande eller väsentligen tillkommit för civilförsvars- eller beredskapsändamål är icke att anse såsom avgiftspliktig investering. Detsamma gäller investering i fastigheter och inventarier, som utnyttjas eller äro avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk kraft. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses förvärv av personbil, motorcykel eller sidvagn till motorcykel.

Utskottets förslag:

Har tillgång gått förlorad genom brand, haveri eller liknande av den avgiftsskyldiges åtgöranden oberoende anledning eller har tillgång tagits i anspråk genom expropriation eller liknande förfarande eller eljest avyttrats under sådana förhållanden att tvångsförsäljning måste anses vara för handen, skall härav föranledd ersättningsanskaffning icke anses utgöra avgiftspliktig investering till den del kostnaden för den nya tillgången motsvarar *200 procent av uppburen ersättning för den förlorade eller avyttrade tillgången eller — då fråga är om tillgång som gått förlorad genom brand, haveri eller liknande anledning och försäkringsskydd icke till någon del förelegat — 200 procent av anskaffningskostnaden.*

Investering som uteslutande eller väsentligen tillkommit för civilförsvars- eller beredskapsändamål *eller som tillkommit på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig eller kommunal myndighet* är icke att anse såsom avgiftspliktig investering. Detsamma gäller investering i fastigheter och inventarier, som utnyttjas eller äro avsedda att utnyttjas för produktion eller distribution av elektrisk kraft. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses förvärv av personbil, motorcykel eller sidvagn till motorcykel.

7 §.

Investeringsavgift skall — — — (= utskottet s. 73 rad 12 uppifrån—s. 75 rad 17 uppifrån) — — — utan åtgärd.»

1V) av herr *Einar Eriksson* och herr *Henriksson*, som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I nu — — — (= utskottet s. 46 rad 18 nedifrån — s. 64 rad 20 uppiifrån) — — — 20 procent.

I de likalydande motionerna I: 519 och II: 661 har understrukits angelägenheten av statsingripanden mot de i förhållande till våra resurser alltför omfattande investeringarna. Vad särskilt angår förslaget till investeringsavgift framhålles i motionerna, att det vore nödvändigt att kostnadsökningen bleve tillräckligt stor för att företagarna skulle inse det fördelaktiga i att vänta med mindre angelägna investeringar till dess avgiften försvunne. Den i propositionen föreslagna avgiften vore enligt motionärernas mening icke tillräckligt hög för att leda till en sådan återhållsamhet. — Motionerna utmynna i yrkanden att investeringsavgiften måtte bestämmas till 20 procent och att gränsen för avgiftspliktiga investeringar måtte sänkas till 5 000 kronor.

Beträffande gränsen för avgiftspliktiga investeringar får utskottet i detta sammanhang erinra om att utskottet ovan förordat en höjning av det avgiftsfria beloppet till maximalt 15 000 kronor att gälla när fråga är om investeringar i byggnader. De särskilda skäl som motiverat en sådan höjning av det avgiftsfria beloppet föreligga icke när fråga är om investeringar av annat slag. Det synes tvärtom angeläget att för dessa fastställa en lägre gräns för avgiftsfrihet än den i propositionen föreslagna och därmed hindra en ansvällning av investeringar i inventarier, maskiner m. m. inom de mindre företagen. Trots det merarbete som kan uppkomma för taxeringsmyndigheterna av en sådan ändring ansluter utskottet sig till motionärernas yrkande om en sänkning av det avgiftsfria beloppet till 5 000 kronor.

Vad därefter angår investeringsavgiftens storlek är utskottet av den uppfattningen, att en självfallen förutsättning för att den med lagstiftningen åsyftade effekten skall uppnås är att investeringsavgiften drabbar de berörda investeringarna med sådan kraft, att det klart framstår som en fördel med ett uppskov med icke oundgängligen nödvändiga investeringar. Till vilken nivå avgiften för att tillgodose denna förutsättning lämpligen bör fastställas, är givetvis en bedömningsfråga. Såsom i de likalydande motionerna I: 519 och II: 661 framhållits tala emellertid åtskilliga skäl för en högre procentsats än den i propositionen föreslagna. Det bör särskilt beaktas, att avgiften skall anses som en vid taxeringen avdragsgill omkostnad och fördenskull i allmänhet ökar de faktiska kostnaderna avsevärt mindre än vad som svarar emot den fastställda avgiften. Utskottet har därför vid sin bedömning av denna fråga ansett sig böra förorda den i motionerna I: 519 och II: 661 föreslagna ändringen i propositionen att investeringsavgiften skall fastställas att utgå med tjugu i stället för med tio procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

Vid sitt — — — (utskottet s. 65 rad 14 uppiifrån—s. 68 rad 1 nedifrån) — — — i propositionsförslaget.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 220 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas ävensom i anledning av följande motioner, nämligen de likalydande motionerna I: 519 av herr Andrée och herr Einar Eriksson samt II: 661 av herrar Henriksson och Gustafsson i Stockholm, de likalydande motionerna I: 524 av herr Gustaf Karlsson m. fl. samt II: 667 av herrar Nilsson i Landskrona och Larsson i Luttra, de likalydande motionerna I: 525 av herrar Forslund och Bengtson samt II: 672 av herr Engkvist m. fl. ävensom motionen I: 532 av herrar Cassel och Eskilsson.

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) med de ändringar av 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 och 10 §§ samt 12 § 1 mom., som framgå av följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts — — — (= utskottet s. 69 rad 17 uppfifrån—s. 74 rad 4 uppfifrån) — — — uppskattade investeringskostnad.

8 §.

Sedan från uppskattad investeringskostnad avdragits ett belopp av 10 000 kronor, utgör återstoden avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

10 §.

Investeringsavgiften utgör *tio* procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

8 §.

Från uppskattad investeringskostnad avdrages ett belopp av 5 000 kronor eller, därest i densamma ingår investeringskostnad i anledning av investeringar i form av ny-, till- eller ombyggnad eller reparation eller underhåll av byggnad med högre belopp än 5 000 kronor, detta högre belopp, dock att avdraget i sistnämnda fall icke må överstiga 15 000 kronor. Vad härefter återstår utgör avgiftsbelagd investeringskostnad, vilken utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

10 §.

Investeringsavgiften utgör *tjugu* procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Investeringsavgift skall anses som sådan speciell skatt, för vilken avdrag må åtnjutas vid inkomsttaxeringen; och skall i följd härav restituerad, avkortad eller avskriven sådan avgift, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, utgöra skattepliktig intäkt.

12 §.

1 m o m. Till ledning för taxering till investeringsavgift skall fysisk eller juridisk person, som under beskattningsåret verkställt avgiftspliktiga investeringar för en kostnad överstigande sammanlagt 10 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen foga en särskild på heder och samvete avgiven deklaration, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Även om den sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar icke överstiger 10 000 kronor, skall deklaration som i föregående stycke sägs utan anmaning avgivas av den, som drivit rörelse med omsättning under beskattningsåret överstigande 500 000 kronor, och av den, som ägt eller brukat jordbruksfastighet med större åkerareal än 50 hektar.

Skyldighet att avgiva deklaration för taxering till investeringsavgift föreligger icke för den som enligt vad i 1 § stadgas är undantagen från skyldighet att erlägga sådan avgift.

2) för sin — — — (— utan åtgärd.)
s. 75 rad 17 uppifrån)

12 §.

1 m o m. Till ledning för taxering till investeringsavgift skall fysisk eller juridisk person, som under beskattningsåret verkställt avgiftspliktiga investeringar för en kostnad överstigande sammanlagt 5 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen foga en särskild på heder och samvete avgiven deklaration, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Även om den sammanlagda kostnaden för avgiftspliktiga investeringar icke överstiger 5 000 kronor, skall deklaration som i föregående stycke sägs utan anmaning avgivas av den, som drivit rörelse med omsättning under beskattningsåret överstigande 500 000 kronor, och av den, som ägt eller brukat jordbruksfastighet med större åkerareal än 50 hektar.

Skyldighet att avgiva deklaration för taxering till investeringsavgift föreligger icke för den som enligt vad i 1 § stadgas är undantagen från skyldighet att erlägga sådan avgift.

(= utskottet s. 74 rad 15 nedifrån—
s. 75 rad 17 uppifrån) — — — utan åtgärd.)

V) av herr *Franzon*, som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I nu — — — (utskottet s. 46 rad 18 nedifrån—s. 66 rad 9 nedifrån)
— — — fördelad avdragsrätt.

I fråga om investering i fastighet har i övergångsbestämmelserna föreslagits, att sådan investering, för vars utförande byggnadstillstånd meddelats

före den 1 juli 1951, skall fritagas från avgiftsbeläggning. Vid behandlingen av propositionsförslaget i denna del har utskottet funnit, att bestämmelserna i detta hänseende borde kunna ytterligare mildras utan att lagstiftningens effekt minskades. Utskottet har därvid övervägt ett fritagande från avgiftsplikt av investering i fastighet i de fall arbetet påbörjats före innevarande års utgång. Det kan nämligen enligt utskottets mening icke förväntas, att ett fullföljande av en byggnads uppförande, som påbörjats före sistnämnda tidpunkt, skulle komma att avbrytas efter ingången av år 1952. En avgiftsbeläggning i det angivna fallet skulle sålunda icke medföra någon investeringsbegränsning. För att förhindra avgiftsundandragande genom efterhandskonstruktioner finner utskottet emellertid erforderligt att begränsa fritagandet från avgiftsplikt till enbart ny byggnad, vars uppförande igångsatts före den 1 december 1951. Några nämnvärda tillämpningssvårigheter torde icke behöva befaras på grund av de nu förordade inskränkningarna. Utskottet vill i enlighet med det anförda föreslå ett tillägg till ikraftträdandebestämmelserna.

I den — — — (= utskottet s. 66 rad 8 nedifrån—s. 69 rad 11 uppfifrån) — — — och Eskilsson,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) med de ändringar av 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 och 10 §§ samt ikraftträdandebestämmelserna, som framgå av följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts — — — (= utskottet s. 69 rad 17 uppfifrån—s. 74 rad 16 nedifrån) — — — skattepliktig intäkt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952.

I samband med ikraftträdandet av denna förordning skall följande iakttagas.

Till avgiftspliktig investering hänföres icke sådan investering i fastighet, för vars utförande byggnadstillstånd meddelats före den 1 juli 1951, därvid med byggnadstillstånd i förevarande sammanhang avses annat tillstånd än sådant som lämnats för fortlöpande reparations- och underhållsarbeten. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses inventarieförvärv, varom skriftligt avtal träffats före sagda dag.

Till avgiftspliktig investering hänföres icke *ny byggnad, vars uppförande igångsatts före den 1 december 1951, eller* sådan investering i fastighet, för vars utförande byggnadstillstånd meddelats före den 1 juli 1951, därvid med byggnadstillstånd i förevarande sammanhang avses annat tillstånd än sådant som lämnats för fortlöpande reparations- och underhållsarbeten. Ej heller skall som avgiftspliktig investering anses inventarieförvärv, varom skriftligt avtal träffats före sagda dag.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

Hava inventarier levererats eller arbeten slutförts före den 1 januari 1952, skall sådant inventarieförvärv eller sådant utfört arbete icke anses utgöra avgiftspliktig investering även om betalning härför skett efter utgången av år 1951.

Omfattar beskattningsår, för vilket taxering till investeringsavgift ifrågakommer, tid före den 1 januari 1952, skall investeringsavgiften utgå allenaast å den del av den avgiftsbelagda investeringskostnaden, som proportionellt belöper på beskattningsåret i vad detta avser tiden efter den 31 december 1951. Kan den avgiftsskyldige visa, att å sistnämnda tidrymd belöper mindre del av den avgiftsbelagda investeringskostnaden än vad en dylik proportionering utvisar, skall avgiften utgå på denna mindre del.

2) för sin — — — (= utskottet s. 74 rad 15 nedifrån—
s. 75 rad 17 uppifrån) — — — utan åtgärd.»